

af Samme: »Tal og Symboler som Bestemmelser mellem Numeraler«. 57 S. Stort 8vo.

Ved denne Fest udkom Indbydelsesskriftet efter Konsistoriums Bestemmelse første Gang i Oktavformat og med en Afbildning af Universitetets Guldmedaille paa Titelbladet og Omslaget, hvis Farve blev forandret til brun.

VII. Videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Den botaniske Have.

a. *Bevillinger til Anskaffelse af Mikroskoper til det planteanatomiske Laboratorium og til en botanisk Undervisningsexkursion.*

Fra Direktøren for den botaniske Have, Professor, Dr. phil. E. Warming modtog Konsistorium under 7de Juni 1900 et Andragende om, at der maatte blive søgt en Bevilling paa 1000 Kr. til Anskaffelse af 6 Mikroskoper til Brug i det planteanatomiske Laboratorium. Professor Warming oplyste, at Laboratoriet i de senere Aar føleligt havde savnet et tilstrækkeligt Antal tidssvarende Mikroskoper, og at Grundene hertil vare følgende. Dr. Kolderup Rosenvinge havde i en Aarrække havt et fast Kursus i lavere Planter, der foruden ved Forelæsninger blev gennemgaaet praktisk under Mikroskopet, og hans Deltager-Antal var saa stort, at han iaar endog havde maattet dele dem i to Hold; da Professor Warming samtidigt havde eller kunde have flere Videregaaende sysselsatte i Laboratoriet ved specielle Arbejder, fremkom allerede herved Savn af Mikroskoper. En Del af de Mikroskoper, som havdes, stammede fra den Tid, for snart 30 Aar siden, da den første praktiske Undervisning i Planteanatomi blev indrettet; de vare tildels meget tarvelige i Udstyr og havde i Aarenes Løb just ikke forbedret sig; nogle af dem maatte udrangeres af det sædvanlige Undervisningsmateriel, men kunde finde Anvendelse paa anden Vis. Haven havde ikke noget Mikroskop, der var udstyret med saadanne stærke Objektiver, som udfordres til Studiet af de laveste Organismer og af finere Strukturforhold hos de højere; Professor Warming og Dr. Kolderup Rosenvinge maatte benytte deres private Instrumenter, naar de skulde vise de Studerende saadanne Forhold; selvfølgelig burde Haven udstyres med et tidssvarende Mikroskop med stærke Objekter. For en Del Aar siden, da den farmaceutiske Undervisning var knyttet til Universitetet, var der efter fælles Ansøgning fra Dr. O. G. Petersen, dengang Docent for Farmaceuterne, og Professor Warming blevet anskaffet nye Mikroskoper til fælles Brug; efter at Farmaceuterne havde faaet deres helt selvstændige Undervisning, havde det været nødvendigt at overlade nogle af disse Mikroskoper til farmaceutisk Anstalt; herved var Antallet af dem, der stode til Raadighed ved Universitetet blevet formindsket.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 6te August 1900 til Ministeriet blev der paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 under Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have, foreslaaet extraordinært bevilget 1000 Kr. til Anskaffelse af 6 Mikroskoper med Tilbehør, under

Henvisning til at der var blevet givet følgende Bevillinger til Anskaffelse af Mikroskoper: ved Finansloven for 1873—74, jfr. Rigsdagstidende 1872—73 Tillæg A. Sp. 557—58, til Anskaffelse af 6 Mikroskoper, ved Finanslovene for 1879—80 og 1882—83, jfr. Rigsdagstidende 1878—79 Tillæg A. Sp. 601—2 og Rigsdagstidende 1881—82 Tillæg A. Sp. 663—64, til ialt 8 Mikroskoper til det planteanatomiske Laboratorium og endelig ved Finansloven for 1890—91, jfr. Rigsdagstidende 1889—90 Tillæg A. Sp. 769—72, til Mikroskoper til fornævnte Laboratorium og til Brug ved den farmaceutiske Undervisning, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1139—42. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Finansloven for 1901—1902.

— Under 7de Maj 1900 modtog Konsistorium fra Direktøren for den botaniske Have et Andragende om, at der ligesom i Aarene 1893, 1896 og 1899 maatte blive bevilget et Beløb af 500 Kr. til Foretagelse af en større botanisk Ekursion i 1901 med naturhistoriske Studerende, jfr. Univ. Aarb. f. 1898—99 S. 58. Medens de tidligere Ekursioner havde været foretagne til de vestlige Egne af Jylland, ønskedes Ekursionen i 1901 foretaget til Bornholm. I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 22de Maj 1900 til Ministeriet blev der paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 paa Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have, optaget extraordinært 500 Kr. til fornævnte Expedition, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1139—40. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Finansloven for 1901—1902.

b. Bevilling til Indlæg af et Varmvands-Varmeapparat i den botaniske Haves Museumsbygning, Anbringelse af en Brandalarm i samme Bygning og Anbringelse af tættere Hegn fornedet af Havens Jernstakit.

Under 16de Januar 1900 udbad Ministeriet sig Konsistoriums Erklæring over et Andragende fra Direktøren for den botaniske Have, Professor Dr. phil. Warming, om Anbringelse af en Brandalarm i Havens Museum og Museets Forsyning med et Centralvarmeapparat samt Anbringelse af et Staaltraadsnet paa Jernstakittet omkring Haven.

Professor Warming bemærkede i sit Andragende, at Museet var en yderst farlig Bygning, hvilket ofte var blevet udtalt og hvilket Brandinspektøren af Selvsyn bekræftede. Der fandtes hule Bræddevægge i den, men den rummede meget store og kostbare, delvis uerstattelige, Samlinger, saaledes at det var Pligt at gjøre, hvad der kunde gjøres for at sikre disse. Der var i denne Henseende to Foranstaltninger, der burde træffes. Dels Anbringelsen af en Brandalarm i Museet efter Brandvæsenets nærmere Anvisning; Udgifterne efter et løseligt Overslag vilde blive 600 Kr. med Luftledning og 1200—1300 Kr. med Jordledning, den aarlige Udgift vilde blive 10 Kr. for Eftersyn m. m. Dels Museets Forsyning med et Varmeapparat; Opvarmningen skete med Kakkelovne, hvorved der hæftede flere Ulemper. En første og ret stor var den Masse Støv, som det gav i Værelserne, naar Kullene bleve heldte ud i Beholderne, dels ved Indfyring og Rengjøring; men Støv var et Museums og Samlingers værste Fjende. Den anden og større var den Ildebrandsfare, som derved opstod. Der blev om Vinteren daglig

indfyret i 10—12 Kakkellovne i Værelser, hvori Museumsinspektøren, Assistenten og Kandidater arbejdede med Samlinger og Herbarier, foruden en Del andre Rum, med hvilke dette lejlighedsvis var Tilfældet. Omkostningerne ved Anbringelsen af et Centralvarmeapparat vilde blive c. 7000 Kr. Hvad Havens Hegn angik, bemærkede Professor Warming, at han, da det første Stykke Jerngitter for en Række Aar siden blev opsat, var blevet opmærksom paa, at det var for aabent; dette havde ogsaa desværre vist sig at være Tilfældet. I Haven var der Aaret rundt fuldt af Hunde, der gravede store Huller og kradsede i Bedene; ganske vist vare de store Hunde udelukkede, men der var en utallig Mængde smaa, i Gothersgade især; Hundeskatten tvang Folk til at holde smaa Hunde, der alle med Lethed kunde smutte gennem Stakittet. Denne Hundeplage var blevet værre Aar for Aar. For en Del Aar siden var der blevet sat et lavt Tjørnehegn paa det værste Stykke indenfor Stakittet, men det havde ikke hjulpet noget. Der var derefter gjort Forsøg med Pigtraad, og med et lavt Staaltraadsnæt fastgjort forneden paa Jernstakittet, men det første hjalp ikke og saa stygt ud, det andet spolerede Publikum. Der var i Løbet af sidste Sommer gjort Prøve med Anbringelse af et Traadnæt af tykt Jerntraad lidt indenfor Stakittet. Anbringelsen heraf paa Gothersgade-Strækningen og et Stykke af Siderne mod Østerfarimagsgade og Østervoldgade vilde blive c. 1800 Kr. En bedre Sikringsmaade med en Jernstang forneden mellem Tremmerne vilde blive dyrere.

Efter at Konsistorium havde anmodet Professor Warming om efter Samraad med Bygningsinspektøren at indsende nøjagtige Overslag over Bekostningerne ved fornævnte Foranstaltninger, modtog Konsistorium under 7de Juni 1900 en Skrivelse fra ham, hvoraf det fremgik, at Udgifterne ved Indlægning af et Varmvands-Varmeapparat i Museumsbygningen og de dermed foranledigede Bygningsarbejder ved Gjennembrydninger og Efterreparationer vilde blive 8975 Kr., at Anbringelsen af en Brandalarm fra samme Bygning med underjordiske Ledninger til Brandtelegrafens offentlige Ledningsnet vilde koste 1450 Kr. samt at Udgifterne ved Anbringelsen af et tættere Hegn forneden af Havens Jernstakit (korte, faste Jernstænger til Halvering af Stakittets Mellemrum) langs Gothersgade og et Stykke til hver Side mod Østerfarimagsgade og Østervoldgade, tilsammen ca. 640 løbende Alen, vilde blive 3200 Kr.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 30te Juni s. A. til Ministeriet blev fornævnte Forslag optagne paa Finanslovforslaget for 1901—1902 under Universitetets Udgiftspost 9. a. 2., Hovedstandsættelser, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1157—58. Forslagene bleve vedtagne af Rigsdagen og Beløbene optagne paa Finansloven for 1901—1902.

c. Oprettelse af et botanisk Arboret i Sorø Akademis Skove.

I Skrivelse af 13de Marts 1899 indberettede Direktøren for botanisk Have, Professor, Dr. phil. E. Warming, at Kirke- og Undervisningsministeriet — efter hans Forslag om Udplantning af Naaletræer, særlig af Slægterne Gran, Fyr m. fl. i Sorø Akademis Skove eller muligvis i Sorø Akademi-have, da disse Træer ikke ville trives i botanisk Have —, havde svaret, at

Sorø Akademis Skovvæsen gjerne vilde bistaa Haven i den ønskede Retning, og havde anmodet ham om efter Forhandling med Overførster, Kammerherre, Dr. phil. Müller i sin Tid at indsende Forslag til eventuel Approbation. Paa Direktørens Forespørgsel, om Konsistorium havde noget mod Sagen at indvende, meddeltes der ham under 21de s. M., at man intet havde at erindre mod bemeldte Ordning, jfr. Univ. Aarb. 1898—1899 S. 58.

Fra Professor Warming modtog Konsistorium derefter under 20de December 1900 en til Kirke- og Undervisningsministeriet stilet Skrivelse, hvori han bemærkede, at han gjentagne Gange havde været i Sorø med Kammerherre Müller; ligeledes havde Gartner Friedrichsen gjentagne Gange og Haveassistenten, Cand. mag. Raunkiær besøgt Stedet og set paa Forholdene. Der var endvidere blevet anskaffet en Del unge Planter, som foreløbig havde Plads her i Haven, men til Foraaret skulde flyttes til Sorø. Sagen var altsaa for saa vidt forberedt, og han skulde nu tillade sig at indsende følgende Forslag til Oprettelsen af et botanisk Arboret i Sorø Akademis Skove til Ministeriets Approbation.

1. De til Arboretet bestemte Arealer udlægges efter nærmere Anvisning af Overinspektøren for Skovene.
2. Udgifterne ved Hugst af de Træer, som det bliver nødvendigt at borttage, saavel som Indtægterne, der indkomme ved Salget af Effekterne, blive Forstvæsenets.
3. Arbejder, der ere nødvendige, for at faa Terrænet i brugbar Stand for Arboretet, besørages udført af Forstvæsenet, altsaa saadanne Arbejder som Rydning af Stød, Indhegning og lignende, dog efter Forhandling med botanisk Haves Gartner. Udgifterne refunderes af Haven.
4. Udplantningen af de unge Træer besørages af Forstvæsenet efter nærmere Aftale med Haven og for Havens Regning.
5. Det til Planteskolen nødvendige Areal anvises af Forstvæsenet; Haven betaler Jordens Bearbejdning, Gødskning og Renholdelse, ligesom den selvfølgelig anskaffer de nødvendige Planter og Frø.
6. Forstvæsenet overtager Tilsynet med Plantningerne og vaager over dem paa bedste Maade samt underretter botanisk Haves Bestyrelse om muligt indtræffende Uheld af en eller anden Art.

Til yderligere Oplysning om Sagen tilføjede Professor Warming, at de Arealer, om hvilke der foreløbig var Tale, og som man nærmere havde set paa, vare følgende: Skovene nærmest om Flommen, navnlig paa dens nordlige Side (Filosofgangen), endvidere Feldskov og den vestlige Bred af Sorø Sø henimod Parnas, samt Egevang. Planteskolen skulde ligge i Tilslutning til Forstvæsenets egen nord for Louisestiftelsen. Det fulgte af sig selv, at man vilde tilstræbe at faa noget saa smukt ud af det som muligt.

Han havde allerede tidligere anført, at man haabede at kunne udføre de nævnte Arbejder paa Havens normale Budget, naar man gik langsomt frem, men han vilde ikke undlade hermed tillige at spørge, om ogsaa mulige Bespareser paa Havens Arbejderkonto maatte benyttes til Afholdelse af Udgifterne. Den Sum, som Haven vilde komme til at anvende aarlig, maatte rette sig efter, hvad der kunde bespares paa dens forskjellige Konti, og vilde vist ikke kunne beløbe sig over 300—400 Kr. Endelig anmodede Professor Warming om, at Kammerherre Müller maatte blive gjort bekendt

med fornævnte Skrivelse, for at der kunde være Sikkerhed for, at de anførte Punkter vare i fuld Overensstemmelse med hans Anskuelser.

Konsistorium udtalte under 21de Januar 1901 ved Indsendelsen af Professor Warmings Skrivelse til Ministeriet, at det ikke fandt noget at bemærke angaaende det stillede Forslag, idet man dog med Hensyn til Professor Warmings Forespørgsel om Tilladelse til at anvende en Del af den botaniske Haves Annuum til Dækning af Udgifterne ved Planens Gjennemførelse skulde henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at det vistnok vilde være rettest at søge Rigsdagens Billigelse til en saadan Anvendelse af Dele af Havens Annuum til Foranstaltninger udenfor selve Haven.

Til 2den Behandling i Folkethinget af Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for 1900—1901 blev der af Kirke- og Undervisningsministeren sendt Meddelelse om fornævnte Arboret og stillet Forslag om Optagelse af følgende Anmærkning til Universitetets Udgiftspost 3. b., den botaniske Have: »Det bifaldes, at der af Kontoen anvendes mindre aarlige Beløb til Udgifter ved Anlæg og Drift af et botanisk Arboret i Sorø Akademis Skove«, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 1845—48 og 1975—76. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg.

Angaaende nærværende Sag henvises iøvrigt til Beretningen om den botaniske Have i Aaret 1901 i det følgende.

2. Det zoologiske Museum.

a. Anskaffelse af Mikroskoper, Instrumenter m. m. til Øvelseskursus for naturhistoriske Studerende, Forhøjelse af Beløbet til Studie- og Forelesningssamlingen samt Forslag om Lønning til en Assistent for Professorens i Zoologi.

Fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 28de Maj 1900 et af Fakultetet anbefalet Andragende fra Professor zoologia, Dr. phil. H. Jungersen om en extraordinær Bevilling af 1320 Kr. til Universitetets zoologiske Studiesamling til Anskaffelse af Mikroskoper, Instrumenter m. m. for den zoologiske Undervisning og om en Bevilling til Lønninger for 2 Assistenters ved fornævnte Studiesamling.

Professoren bemærkede i sit Andragende, at det ved hans Tiltræden som Professor i Zoologi var ham magtpaaliggende at søge afhjulpet nogle af de Savn ved de naturhistoriske Studerendes Undervisning i Zoologi, som han ved sit fleraarige Kjendskab til denne Undervisning mente at have iagttaget; blandt disse turde Savnet af praktiske zoologiske Kursus staa i første Linie. For at faa saadanne Kursus satte i Værk havde han for de begrænsede Midler, som han hidtil havde kunnet raade over og ved velvillig Imødekommen fra Bygningsinspektørens Side faaet indrettet et hidtil ubenyttet Lokale i Studiesamlingen laboratoriemæssig, udstyret det med Borde, Skabe, Vadsk, Kogegas og deslige; men til en blot nogenlunde Forsyning med de nødvendige Instrumenter havde Midlerne aldeles ikke kunnet slaa til. For det første savnedes Mikroskoper. Studiesamlingen ejede i Virkeligheden slet ingen Mikroskoper, men den havde hidtil kunnet, udenfor

Sommermaanederne Juni—August, disponere over 8 Seibertske Mikroskoper, som tilhørte Universitetets biologiske Sommerkursus. Paa det zoologiske Kursus i indeværende Semester havde Deltagernes Antal imidlertid til Stædighed været 10, i en Maaned 11, og han havde derfor maattet supplere ved et ham personlig tilhørende Mikroskop og med et af ældre og ubekvem Konstruktion, som havde kunnet udlaanes fra zoologisk Museums 1ste Afdeling — de Mikroskoper af nyere Konstruktion, som zoologisk Museum havde erholdt ved extraordinær Bevilling i 1891, vare alle stadig i Brug og kunde ikke undværes fra Museets daglige Arbejde. Under Forudsætning af, at han som hidtil kunde disponere over de ovennævnte 8 Mikroskoper i Semestrenes egentlige Undervisningstid, vilde der altsaa behøves 2 nye Mikroskoper, blot for at hver af de 10 Deltagere, for hvilke det nyindrettede Lokale havde Plads, kunde arbejde med sit Mikroskop. I den tilstødende Sal var der Plads til mange Personer endnu, men mere end 12 Personer ad Gangen paa dette Øvelseskursus vilde være meget uheldigt. Da imidlertid Assistenterne paa Studiesamlingen og de Studerende, som vilde arbejde paa særlige Opgaver, burde have Adgang til Mikroskoper, som de ikke behøvede at afgive, hver Gang Kursusøvelser afholdtes, blev det nødvendigt at andrage om 4 nye Mikroskoper. Dernæst savnedes der Præparerlouper paa Stativ til saadanne anatomiske Arbejder, hvor det blotte Øje ikke eller kun vanskeligt slog til. Saadanne manglede helt; to, som tilhørte ham personlig, havde han stillet til Disposition, men de foreslog selvfølgelig ikke til 10 eller 11 Laboranter. Fremdeles savnedes til Fremstilling af mikroskopiske Præparater en Mikrotom med Tilbehør. Den ham personlig tilhørende Mikrotom kunde han kun i meget begrænset Grad stille til Raadighed, da hans egne Arbejder i Regelen lagde Beslag paa den, hvilket ogsaa gjaldt om hans Thermostrat. Studiesamlingen ejede vel en Thermostrat, men havde Brug for en til; og den det zoologiske Museum tilhørende Mikrotom vilde ingenlunde altid kunne ventes tillaans, naar der ved Kursusøvelserne kunde blive Brug for den. Endelig var det nødvendigt at indrette 5 forhaanden værende Vægskabe til Instrumenter, Glassager, Kemikalier og lignende. Han haabede, at Ministeriet vilde yde sin Hjælp til, at Studiesamlingen til de efter hans Overbevisning ganske nødvendige Kursus kunde erholde de fornødne Instrumenter, nemlig: 4 Seibertske Mikroskoper à 172 Kr. = 688 Kr., 12 Præparerlouper paa Stativ à 25 Kr. = 300 Kr., et Jungs Mikrotom med Tilbehør 227 Kr. og en Thermostrat med Thermometer 20 Kr. samt til Indretning af 5 Vægskabe 85 Kr., ialt 1320 Kr.

Med Hensyn til Andragendet om Bevillingen til Lønninger paa 600 Kr. og 1200 Kr. for 2 Assisterter ved den zoologiske Studiesamling bemærkede Professor Jungersen, at han til Støtte herfor først skulde anføre, at den zoologiske Studiesamling for den zoologiske Undervisning indtager eller burde indtage en lignende Plads som den de forskjellige Laboratorier og Anstalter, der ere knyttede til andre naturvidenskabelige og lægevidenskabelige Undervisningsfag ved Universitetet, indtage overfor disse, som f. Ex. botanisk Laboratorium, kemisk Laboratorium, det normal-anatomiske Institut o. s. v. For alle disse Institutioner var der fastsat bestemte Lønninger for flere eller færre Assisterter, da det forlængst var erkjendt, at

alle de ved disse Anstalter nødvendige Arbejder ikke kunde udføres ved Bestyreren alene. Ogsaa ved den zoologiske Studiesamling havde altid Assistenten medvirket, men den eneste særlige Assistentlønning, som havde været knyttet til denne Anstalt, bortfaldt ved hans Ansættelse.

Dernæst skulde han omtale de Undervisningsarbejder, som for Tiden vare knyttede til Studiesamlingen og stod under den zoologiske Professors Ledelse, samt Anstaltens finansielle Midler. Undervisningen omfattede: a. et mere elementært Kursus for medicinske og yngre naturhistoriske Studerende og b. Vejledningen af de videregaaende naturhistoriske Studerende, som forberedte sig til Magisterkonferens eller Skoleembedsexamen. ad a. Foruden Forelæsninger omfattede det elementære Kursus Øvelser paa Studiesalen, 6 Timer ugentlig. Samlingerne, som benytttes hertil, vare fordelt i to Etager af Kommunitetsbygningen, og alle Lokalerne i begge Etager vare under disse Øvelser ganske optagne af det store Antal af Studerende. Det var altsaa ganske nødvendigt, at i det mindste to Personer *samtidigt* maatte varetage Tilsynet med og Vejledningen af disse Studerende; men da det for den zoologiske Professor, hvem mange andre Hverv og særlig Arbejder i Museet paahvilede, ikke var muligt at være tilstede som den ene af de to nødvendige Lærere, krævede disse Øvelser altsaa i Virkeligheden to Assistenten. I en lang Aarrække — nemlig fra 1885 — havde nu disse Øvelser udelukkende været betroede til to Assistenten, af hvilke han havde været den ene. Lønningen, som han havde oppebaaret herfor, var blevet udredet af Universitetets Udgiftspost 7. a. med 600 Kr., medens den yngre Assistent lønnedes af de Moltkeske Legatmidler, som staar til den zoologiske Professors Raadighed. Ved hans Ansættelse som Professor blev der imidlertid disponeret over Beløbet paa fornævnte Konto 7. a. til andre Formaal, og han havde altsaa været henvist til at lønne begge sine to absolut nødvendige Assistenten af de Moltkeske Legaters Konto II., som fundatsmæssig blandt andet kunde benyttes til Assistance. Af disse Midler var derved paa Forhaand beslaglagt 900 Kr. (600 Kr. til den ældste, 300 Kr. til den yngre Assistent, hvilken sidste dog formentlig ikke ret længe vilde paatage sig dette Arbejde for saa ringe en Løn); Resten 372 Kr. 62 Ø. i Forbindelse med den for Studiesamlingen under Universitetets Budget normerede Konto paa 448 Kr. 98 Ø. — hvoraf endda hvert andet Aar afgives 23 Kr. 24 Ø. (Fru Wads Legat) til mineralogisk Museum — var ikke tilstrækkelig til Studiesamlingens Drift — til Nyanskaffelse af Præparater, Inventar, Instrumenter til Undervisning og andre Ojemed, Glas, Spiritus, Kemikalier, til Forfærdigelse af Forelæsningsstavler, til Reparationer — hvilke paa Grund af de Studerendes store Antal havde et betydeligt Omfang — osv. —, og endnu mindre vilde disse Midler i Fremtiden slaa til, efterhaanden som de videregaaende Studerendes Undervisning stillede større Fordringer. Han mente derfor, at det var ganske nødvendigt at frigjøre de Moltkeske Legaters Konto II. for de altfor store Udgifter til Assistance, som hvilede paa den. Der var saa meget større Grund til at gjøre dette, som denne Konto allerede tidligere var blevet beskaaret for 600 Kr. aarlig, idet der nemlig allerede i 1851 — senere atter i 1885 — blev afgivet 600 Kr. som Lønningsforhøjelse til det zoologiske Museums ene Konservator, hvilket Beløb ved

Universitetets Lønningslov af 12te April 1892 indgik i den samlede Lønningssum og derved var tabt for Studiesamlingen. Som Forholdene nu stillede sig, vare Studiesamlingens vigtigste Midler, de Moltkeske Legaters Konto II., i Virkeligheden betydelig mindre disponible end de burde være*). Professor Jungersen haabede saaledes at have paaapeget Nødvendigheden af, at der til bedste for Øvelseskursuset for de yngre Studerende søgtes bevilget i det mindste én Assistent-Lønning paa 600 Kr. til Studiesamlingen. ad b. For de videregaaede naturhistoriske Studerende var Studiesamlingen tilgængelig daglig Kl. 10—2, bortset fra de Timer, de tilfaldt de yngre Studerende. De kunde da benytte Samlingerne her til Selvstudium, men hidtil havde den Vejledning, som havde kunnet ydes dem under denne deres Benyttelse, været temmelig spredt og tilfældig, afhængig af, om Professoren havde haft nogen Tid tilovers dertil, eller om der — som det et enkelt Aar tidligere havde været Tilfældet — var Midler til at lønne en Assistent for at være tilstede i noget af Tiden. Iøvrigt havde Vejledningen af disse Studerende væsentlig været indskrænket til Forelæsninger. Dette Forhold havde det været Professor Jungersen meget magtpaaliggende at forandre. Til en Begyndelse havde han indført et regelmæssigt Øvelseskursus, foreløbig paa 4 ugenlige Timer, hvor de naturhistoriske Studerende under hans Vejledning gennemgik forskellige Dyretyper, hvorved de altsaa fik Lejlighed til selv at undersøge, til at lære Anatomi, til at bruge Mikroskopet og andre tekniske Hjælpemidler o. s. v. At der ved et saadant Kursus vilde være vundet meget for disse Studerende, følte han sig ganske overbevist om, forudsat at det kom i den rette Gænge. I det Semester, hvor han nu havde drevet dette Kursus, havde han imidlertid erfaret, at han vanskelig vilde være i Stand til at naa det Maal, som han gjerne vilde naa, fordi han manglede den Hjælp, som en kyndig Assistent kunde yde. Ofte havde han f. Ex. kunnet ønske at lade alle Deltagerne studere den finere Bygning af et eller andet Organ — saasom Sideliniens Sansorganer hos en Fisk, Hudkjertlerne hos Amfibier, eller lignende — men havde maattet opgive det, fordi det tog for lang Tid for de uøvede Begyndere, der samtidigt skulde lære den omstændelige Teknik, at lave ret mange Præparater; og en Samling af færdige mikroskopiske Præparater fandtes ikke, den skulde først nu skabes. Idet han nu havde stræbt selv at lave de ønskede Præparater, havde han snart erfaret, at det oversteg hans Kræfter; Tiden vilde ikke slaa til. Derimod vilde en Assistent, naar vedkommende Organ, Væv o. s. v. af Kursusdeltagerne efter Professorens Anvisning havde faaet den rette Forudbehandling, kunde naa at lave Præparater færdige til Demonstration fra Uge til Uge, saa at de kunde gennemgaas af Laboranterne i naturlig Forbindelse med det øvrige Arbejde; og i Tidens Løb vilde en brugelig Præparatsamling saaledes med det samme tilvejebringes. Fremdeles krævede dette Kursus Ordning af og Tilsyn med det Materiale og de Instrumenter, der skulde benyttes, hvilket burde kunne overlades til en Assistent; og saa-

*) Disse Legatmidler skulde nemlig fordeles mellem det mineralogiske og det zoologiske Museum med henholdsvis $\frac{3}{7}$ og $\frac{4}{7}$ saaledes, at det første aarlig raadede over 1404 Kr. 46 Ø., det sidste over 1872 Kr. 62 Ø.

fremt Deltagernes Antal overskred det nuværende (10—11), hvilket højst sandsynligt vilde indtræde, maatte Kursus fordobles; det vilde da blive nødvendigt at lade en Assistent afholde det ene Kursus. Overhovedet vilde det være ønskeligt, at disse Øvelser efterhaanden kunde komme i en saa regelmæssig Gang, at de — som Tilfældet ofte er i Tyskland, og, saavidt vides, altid i Sverrig — kunde overlades til en Assistent. Den zoologiske Professor vilde derved vinde Tid til at tage sig noget mere af de Studerende, som arbejde mere selvstændigt paa videnskabelige Opgaver. Alene for dette Kursus' rette Trivsel maatte han altsaa anse det for nødvendigt, at Studiesamlingen fik endnu en særlig Assistent.

Den samme Assistent, som maatte være uddannet i den zoologiske Teknik og i videnskabelig Henseende moden, skulde endvidere tillige kunne yde de naturhistoriske Studerende Vejledning under deres Benyttelse af Samlingerne. Assistentens Arbejdstid vilde falde indenfor den Tid, da disse ere tilgængelige, og hans Arbejdsværelse vilde ligge saaledes, at de Studerende let kunde henvende sig til ham og han let have Tilsyn med dem; fremdeles vilde han have at føre Journal over Studiesamlingens Bøger, Samlinger, Instrumenter og lignende samt at hjælpe den zoologiske Professor ved de Forevisninger af mikroskopiske Apparater, som knyttes til hans Forelæsninger. Professor Jungersen bemærkede, at som Forholdene nu vare, maatte han, naar han vilde forevise mikroskopiske Præparater, selv søge disse frem, selv opstille og indstille Mikroskoperne o. s. v., idet disse Ting ikke kunde bestrides af Museets Konservatorer, som ellers gik tilhaande ved Forelæsningerne, besørgede Præparaters Opstilling i Auditoriet, Ophængning af Forelæsningsstavler o. s. v. En Assistent, som var kvalificeret til at udføre disse forskjellige antydede Hverv, og hvis daglige Arbejdstid vilde blive ret lang, burde ikke lønnes ringere end med 1200 Kr. aarlig. Efter det, som han ovenfor havde anført om Studiesamlingens pekuniære Midler, turde det være indlysende, at uden en særlig Bevilling til en Lønning vilde det være umuligt at faa den Assistent ved den videregaaende zoologiske Undervisning, som der haardt trængtes til.

For at imødegaa den mulige Indvending, at der eventuelt fra zoologisk Museums Assistancesum vilde kunne afgives Bidrag til Lønning af en Assistent ved Studiesamlingen, anførte Professor Jungersen, at Museets Assistancesum var fordelt til Museets 3 Afdelinger, og at hver af disse ikke blot fuldt ud havde Brug for sin Sum, men endog vanskelig for denne kunde erholde tilstrækkelig Hjælp til de nødvendige daglige Arbejder.

I den af *Universitetets Kvæstor* afgivne Erklæring af 31te Juli 1900 fremsatte han efterfølgende Bemærkninger paa Grundlag af Regnskabsresultaterne for Aaret 1899.

Med Hensyn til de ønskede Assistentter maatte der nøje skjelnes imellem Assistenten med en Lønning af 1200 Kr., hvis Ansættelse stod i Forbindelse med en helt ny Ordning, nemlig Indførelsen af Øvelseskursus for videregaaende naturhistoriske Studerende, og Assistenten med en Lønning af 600 Kr., der var bestemt til at erstatte en tidligere Bevilling til Medhjælp for Professoren i Zoologi. Ifølge kgl. Resolution af 9de Oktober 1885 oppebar nemlig daværende Adjunkt Jungersen for Medhjælp for Professoren

i Zoologi aarlig 600 Kr. af den for Ministeriet disponible Del af Bevillingen under Universitetets Udgiftspost 7. a., Til videnskabelige Formaals Fremme. Ved Adjunkt Jungersens Udnævnelse til Professor, fra 1ste September 1899 at regne, bortfaldt den nævnte, af Ministeriet givne Bevilling paa 600 Kr., og der blev givet dette Beløb en anden Anvendelse, men den nye Professor mente at have samme Trang til Medhjælp i Studiesamlingen som den fra- traadte Professor Lütken, en Trang, der i det foreliggende Andragende var oplyst ved at henvise til, at denne Samling er fordelt i to Etager i Kom- munitetsbygningen, som under de yngre Studerendes Øvelser begge ere op- tagne, og at derfor i det mindste to Personer samtidigt maatte varetage Tilsynet med og Vejledningen af disse Studerende. Dette Beløb af 600 Kr., som Professor Jungersen saaledes ønskede gjenbevilget, vilde blive at tilvejebringe enten ved fornyet Bevilling af den for Ministeriet disponible Del af Bevillingen under Universitetets Udgiftspost 7. a. eller ved en af Rigsdagen bevilget Forhøjelse af dettes Udgiftspost 1. d., den samlede Løn- ningssum. Den for Ministeriet disponible Del af Bevillingen under Udgifts- post 7. a. var dog for Tiden helt fordelt, og en Henvendelse til Rigsdagen om Bevilling paa Udgiftspost 1. d. syntes at maatte faa til Udgangspunkt, at Ministeriet under 7. a. havde inddraget til anden Anvendelse de 600 Kr. uden at have Sikkerhed for, at Professoren i Zoologi kunde undvære dem.

Allerede i det her anførte vilde der være en Opfordring til at foretage den iøvrigt ved alle Spørgsmaal om Bevillinger naturlige Undersøgelse af, hvor langt man uden Bevilling vilde kunne komme. Om de Moltkeske Legatmidler vilde det være kjendt, at de, for saa vidt de tilfalde det zoologiske Museum, væsentligt søgtes anvendte til Fordel for Studie- og Forelæsnings- samlingen, der, saavidt det var Kvæstor bekjendt, havde sit Grundlag i Moltkeske Samlinger. I Forbindelse med, at der ifølge Ministeriets Reso- lutioner af 4de Juli 1871, 27de Juni 1881 og 7de Marts 1893 ved Over- førsel af Kapitaler fra de Moltkeske Legaters Reservefond til deres Konto II. for det zoologiske Museum, i 1871 af 221 Kr. 44 Øre, i 1881 af 221 Kr. 42 Øre og i 1893 af 221 Kr. 44 Øre, tilsammen 664 Kr. 30 Øre, blev det af Ministeriet bifaldet, at disse Forøgelser især vilde være at anvende til den Hjælp, som de Studerendes Afbenyttelse af Studiesamlingen gjorde nødvendig. Og det maatte bemærkes, at disse Bestemmelser bleve tagne med fuldt Kjendskab til de Byrder, som hvile paa Anvendelsen af det zoo- logiske Museums Renteindtægt under Legaternes Konto II., navnlig ogsaa til den af Professor Jungersen fremhævede Afgivelse til Universitetets Kasse af 600 Kr. om Aaret til Lønning for en Konservator, der blev fastsat allerede i Finansloven for 1859—60, jfr. Anmærkningerne til Finanslovfor- slaget S. 36. Det var saaledes en overvejet Ordning og ikke, som det efter Professor Jungersens Udtalelser kunde synes, en tilfældig Ubillighed, naar der af de 1872 Kr. 62 Øre, som under Legaternes Konto II. i aarlig Rente- indtægt ere henlagte til det zoologiske Museum, var at afgive 600 Kr. til Lønning for en Konservator og dernæst at forbeholde 664 Kr. 30 Øre til Assistance. Som det af Professor Jungersen var oplyst, havde han imid- lertid af Renteindtægten under Konto II. maattet anvende til Assistance endog 900 Kr., nemlig 300 Kr. ifølge Konsistoriums Skrivelse af 20de Fe-

bruar 1890, jfr. Univ. Aarb. f. 1889—90 S. 148 ff., og derhos de 600 Kr., der indtil hans Udnævnelse som Professor kom Studiesamlingen til gode fra Universitetets Udgiftspost 7. a. Heraf vilde da kunne drages den Slutning, at Professoren i Studiesamlingens Interesse burde have Erstatning for de 235 Kr. 70 Øre, som han havde at udrede til Assistance ud over de dertil af Ministeriet forbeholdte 664 Kr. 30 Øre. Dersom Professoren derimod maatte erholde den af ham ønskede Bevilling af 600 Kr. til en Assistentlønning, vilde han — i Afvigelse fra de bestaaende Bestemmelser — under de 664 Kr. 30 Øre faa 364 Kr. 30 Øre at raade over til Anvendelse for Studiesamlingen udenfor Assistance. Der syntes derfor i Henhold til de bestaaende Bestemmelser ikkun at blive Spørgsmaal om at tilvejebringe 235 Kr. 70 Øre til den ommeldte Assistance, hvis ellers en saadan Erstatning overhovedet behøvedes.

En Henvisning til, at der ved næste Overførsel af Kapital fra de Moltkeske Legaters Reservefond til deres Konto II. paany vil kunne opnaas 221 Kr. 44 Øre til Assistance, skulde Kvæstor ikke lægge Vægt paa, eftersom det vilde vare adskillige Aar, inden en saadan Overførsel fundatsmæssigt kunde finde Sted. Derimod maatte han fremhæve, at der, hvis der opnaaedes en ny Assistent for Studiesamlingen med en Lønning af 1200 Kr., vistnok hos ham vilde kunne erholdes den fornødne Bistand ved Studiesamlingens Benyttelse af de yngre Studerende, som udkrævedes ud over den for ovennævnte 664 Kr. 30 Øre opnaaelige Assistance. Efter den seneste Lektionskatalog for Efteraarshalvaaret 1900 agtede Professoren i Zoologi 3 Gange om Ugen, hver Gang i to samlede Timer, at vejlede de yngre Studerende paa Studiesalen med Assistance af Candidati magisterii. Det praktisk-zoologiske Kursus derimod for videregaaende Studerende agtedes afholdt to Gange om Ugen, hver Gang i to samlede Timer, og, om nu end dette Timetal for det praktisk-zoologiske Kursus, der var den egentlige Anledning til at søge oprettet en ny Assistentplads paa 1200 Kr., paa ingen Maade var Maalestocken for det denne nye Assistent tiltænkte Arbejde, der af Professoren var forklaret at ville strække sig over en ret lang Tid hver Dag, syntes der dog at maatte kunne træffes en Ordning med den nye Assistent, hvorefter han kunde præstere den Assistance for de yngre Studerende, som ikke kunde tilvejebringes for de dertil forbeholdte 664 Kr. 30 Øre. Det forekom Kvæstor, at Spørgsmaalet om en ny Assistent med en Lønning af 600 Kr. i hvert Fald burde udsættes, indtil det havde vist sig, om den nye Assistentplads med en Lønning af 1200 Kr. blev opnaaet, og om ikke allerede derved Spørgsmaalet om et Assistancebeløb til Vejledning for yngre Studerende ud over de allerede nu dertil disponible 664 Kr. 30 Øre kunde betragtes som løst. At det sidstnævnte Spørgsmaal holdtes tilbage, vilde bidrage til, at en Bevilling af 1200 Kr. til en Assistent for Professoren i Zoologi kunde ventes bevilget, og saaledes støtte Forslaget herom, der paa Grund af de mange Hverv og Forretninger, som paahvilede den nævnte Professor, vistnok havde en særdeles stor Interesse for Besørgelsen af dennes omfattende Embede.

Det var muligt, at Professor Jungersen allerede nu vilde erklære det for umuligt at tilvejebringe den savnede Assistance ved Vejledningen af de

ynge Studerende ved Benyttelsen af den nye Assistent med 1200 Kr. i Lønning, og udtale, at det, selv om Udregningen af 235 Kr. 70 Øre som det Beløb, der var at erstatte ham til Assistance, var rigtig med de bestaaende Bestemmelser til Udgangspunkt, netop gjaldt om at komme bort fra disse Bestemmelser, eftersom det Beløb, som disse leverede til Studiesamlingens Drift bortset fra Assistance, var for ringe. Der kunde da blive Spørgsmaal om direkte at tilvejebringe de fornødne Midler for Studiesamlingen nærmest vel ved at søge det paa Universitetets Budget under Udgiftspost 3. c. indbefattede Beløb af 400 Kr. til Studie- og Forelæsnings-samlingen forhøjet, men dette Spørgsmaal var ikke rejst af Professoren i Zoologi, og Kvæstor skulde derfor i saa Henseende kun bemærke, at det overfor Rigsdagen maatte blive langt lettere at opnaa en Forhøjelse af hine 400 Kr., der havde henstaaet uforandrede siden det første sammenarbejdede Specialbudget for de zoologiske Museer i Finanslovforslaget for 1865—66, end at opnaa de 600 Kr. til Assistance, der af Ministeriet selv vare blevne inddragne til anden Anvendelse. Inden et Forslag om Forhøjelse af hine 400 Kr. blev stillet, vilde der dog vistnok være at tage et Hensyn til den Tradition, hvorefter man, som i Univ. Aarb. f. 1889—90 S. 150—51 berørt, havde søgt at undgaa Henvendelse til Lovgivningsmagten om forøgede Midler til Studiesamlingen, det være sig til Anskaffelser eller til Assistance ved denne. Og allerførst vilde det selvfølgelig være at undersøge, hvorvidt Bevillingen til denne Samlings Drift under de foreliggende Forhold virkelig behøvede en Forhøjelse. I denne Henseende bemærkede Kvæstor, at Professoren i sin Fremstilling af de for Studiesamlingen disponible Midler ikke havde taget Hensyn til de 200 Kr. aarlig paa de Moltkeske Legaters Konto III., som i en lang Aarrække havde været anvendte til Assistance, jfr. Univ. Aarb. f. 1889—90 S. 152, men siden Aaret 1896, dette indbefattet, i nærmere Overensstemmelse med Fundatsen vare anvendte til Museets Fremvæxt, derunder til Gavn for Studiesamlingen. Naar disse 200 Kr. lagdes til det Beløb af 821 Kr. 60 Øre, som Professor Jungersen havde udregnet nu at kunne raade over til Studiesamlingens Krav bortset fra Assistance, men som han erklærede at være utilstrækkeligt hertil, vilde det i saa Henseende disponible Beløb dog ses at blive 1021 Kr. 60 Øre.

Med Hensyn til den ansøgte nye Assistentplads paa 1200 Kr. bemærkede Kvæstor, at den egentlige Anledning for Professor i Zoologi til at søge opnaaet en saadan Assistentplads var det af ham oprettede praktisk-zoologiske Kursus for videregaaende Studerende. Det turde haabes, at de fremsatte Forslag om saavel Assistance som Anskaffelse af Instrumenter for dette Kursus vilde blive modtagne med Velvillie, thi den saaledes ud over de afholdte Forelæsninger tænkte Vejledning for de Studerende til selv at øve den Teknik, der var bleven en Betingelse for at trænge ind i naturhistoriske Videnskaber, vilde formentlig fortjene al Imødekommen. Uden Instrumenter og uden Assistance vilde en saadan Vejledning lige saa lidt kunne meddeles i den zoologiske Studiesal som i de øvrige Universitetsinstitutioner, der falde ind under samme Synspunkt og derfor allerede havde maattet udstyres i de nævnte Henseender. Særlig om Assistance bemærkede Kvæstor, at den Studerende formentlig ikke vilde kunne overlades til

sin egen Famlen, naar der skulde komme noget forsvarligt ud af Undervisningen, og at Professoren selv ikke havde kunnet overkomme Vejledningen af de 10—11 Deltagere, der allerede hidtil havde besøgt de omtalte Kursus, var vistnok fuldt forklarligt. Men naar der altsaa udfordredes en Assistent med den videnskabelige Uddannelse og det Herredømme over den zoologiske Teknik, der maatte kræves, for at han skulde kunne erstatte Professorens egen Vejledning, maatte den for videnskabelige Assisterter under Universitetet sædvanlige Lønning af 1200 Kr. vistnok anses for passende at kunne tillægges ham, endog bortset fra den omfattende Gjerning, derunder Tilberedelse og Forevisning af Præparater, som ifølge Professorens udførlige Fremstilling var tiltænkt den nye Assistent.

Hvad angik de fornødne Instrumenter for det praktiske Kursus, havde disse, som af Professoren paavist, hidtil ikkun været tilvejebragt ved Laan. Mod den ansøgte Bevilling til Instrumenter vilde der saaledes ikke kunne gjøres nogen Indvending, naar det nævnte Kursus saaledes overhovedet mente at burde opretholdes. Kvæstor skulde dog henstille, om der ikke, fremfor at søge det paagjældende Bæløb af 1320 Kr. bevilget paa Finanslov, nemlig extraordinært under Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, maatte være Anledning til at søge det udredet af den i Foundationen af 28de Januar 1845 for de Moltkeske Legater § 12 nævnte Reservefond, der for Tiden havde en rentebærende Kapital af 15200 Kr. Der var i den nævnte Paragraf udtalt, at saa længe denne Reservefond, der skulde benyttes til Gavn for Naturhistorien, ikke var opvoxet til 20000 Kr., maatte den ikke belastes med staaende Udgifter, hvorimod Universitetets Bestyrelse hver enkelt Gang, naar passende Lejlighed til at anvende noget af denne Reservefonds Renter eller Tilvæxt, overensstemmende med dens Øjemed, maatte frembyde sig, kunde træffe den fornødne Bestemmelse i saa Henseende efter indhentet Samtykke fra Besidderen af Grevskabet Bregentved. I Overensstemmelse med Paragrafens øvrige Indhold, var der, hver Gang Reservefonden, oprindelig 10000 Kr., var voxet med andre 10000 Kr., henlagt 10000 Kr. til Legaternes Konto II. for det zoologiske og det mineralogiske Museum, saaledes at denne Konto, oprindelig 45000 Kr., i Aarens Løb var voxet til 85000 Kr. Det vilde dog tillige erindres, at der, ifølge Skrivelse fra Kirke- og Undervisningsministeriet af 9de April 1897 i Henhold til Samtykke fra Besidderen af Grevskabet Bregentved af Reservefonden var blevet udredet 1500 Kr. til en Rejseunderstøttelse for Professoren i Mineralogi, jfr. Univ. Aarb. f. 1896—97 S. 412—13. At en Udredelse af de her omspurgte 1320 Kr. vilde falde ind under Reservefondens Formaal, behøvede næppe noget Bevis, ligesom ogsaa den Omstændighed, at der fra Legatmidler hentedes det Bidrag til Opretholdelsen af de praktisk-zoologiske Kursus for Videregaaende, som disse Midler kunde udrede, ikkun vilde kunne støtte en Henvendelse til Rigsdagen om den til disse Kursus knyttede Assistentlønning, som kun vilde kunne opnaas ved Bevilling paa Finanslov.

At der ikke fra den til det zoologiske Museum bevilgede Assistance-sum kunde afgives noget Bidrag til den nye Assistentlønning paa 1200 Kr., var fremhævet af Professor Jungersen, og Kvæstor skulde hertil føje, at

der, selv om et saadant Bidrag maatte kunne afgives, principmæssigt vilde være Betænkelighed ved at stille Professoren i Zoologi i Afhængighed af en aarlig Afstemning i Museumsraadet, for saa vidt angaar den for ham i Studie- og Forelæsningssamlingen nødvendige Assistance. For i Overensstemmelse hermed at holde den nye Assistentplads udenfor Museets Assistance maatte det anbefales, at den nye Assistent betegnedes som knyttet til Professoren i Zoologi og ikke, som i Andragendet, til Universitetets zoologiske Studiesamling.

Kvæstor foreslog, at Ønsket om en ny Assistentplads foreløbig holdtes tilbage og at det til Instrumenter m. m. fornødne Beløb af 1320 Kr. søgtes udredet af Reservefonden for de Moltkeske Legater samt at der paa Finanslovforslaget for 1901—1902 søgtes bevilget 1200 Kr. til Lønning for en Assistent for Professoren i Zoologi.

Professor *Jungersen* bemærkede i Skrivelse af 16de August 1900 til Konsistorium i Anledning af Kvæstors Erklæring følgende. Saafremt det var muligt at opnaa for den zoologiske Studiesamling et Beløb af 600 Kr. aarlig, som kunde erstatte de 600 Kr., som det nu var nødvendigt at udrede til en Assistent til Hjælp ved Undervisningen for de medicinske og yngre naturhistoriske Studerende, ad anden Vej end ved at oprette en særlig Assistentplads for denne Undervisning, kunde han tiltræde denne Ordning. Men at der behøvedes en Forøgelse paa 600 Kr. af de for Studiesamlingen disponible Midler, maatte han fastholde. Som det vilde fremgaa af hans Andragende, og som det ogsaa var indrømmet af Kvæstor, var det ved Undervisningen af de fornævnte Studerende nødvendigt at have to Assistentter. At disse Assistentter, som skulde vejlede og have Tilsyn med et stort Antal Studerende, ikke selv kunde være ganske unge Studerende, men maatte være i Besiddelse ikke blot af fornøden Kundskab, men tillige af Modenhed og Autoritet, forekom ham indlysende; og den Løn, som ydedes dem for deres Arbejde kunde derfor ikke være ringere end den hidtil udredede af resp. 600 Kr. og 300 Kr., ja det kunde med Sikkerhed forudsiges, at den lavere Løn af 300 Kr. for den ene Assistent om kort Tid maatte forhøjes til 600 Kr., da Arbejdet og Ansvarer for begge Assistentter var ganske det samme. Alene af den Grund vilde det ikke være muligt, saaledes som af Kvæstor antaget, at overdrage den ene af de nævnte Assistenters Arbejde til den Assistent, som søgtes bevilget for den videregaaende zoologiske Undervisning med en Løn af 1200 Kr. Det Arbejde, som vilde tilfalde ham efter den paatænkte Ordning, vilde nemlig i og for sig være ret lavt lønnet med 1200 Kr., og et Tillæg af den elementære Undervisning kunde altsaa ikke gjøres uden en tilsvarende Forhøjelse af Lønnen. Naar det maatte indrømmes, som ogsaa af Kvæstor var gjort, at den Udgift paa 900 Kr. til Assistance ved den elementære Undervisning, som nu maatte udredes af de Moltkeske Legatmidlers Konto II. — den eneste Kilde, som uden Nybevilling stod til Raadighed*) — allerede var for stor, vilde altsaa en eventuel For-

*) I sit Andragende havde han med Hensigt udeladt af Betragtningen de Moltkeske Legaters Konto III.; paa den ene Side at benytte dem direkte til Assistance syntes ham lidet stemmende med Fundatsen, og paa den anden Side hjemlede dennes

øgelse af Udgiften paa samme Konto med yderligere 300 Kr. ganske umuliggjøre Studiesamlingens Drift. At Udgiften til denne Anstalts Drift nødvendigvis maatte voxe, naar Undervisningen skulde følge med Tiden, forekom ham ganske naturlig. Ikke blot i Øjeblikket stillede Indretningen af praktiske Øvelser for de videregaaende Studerende store Fordringer, men den fortsatte Drift af disse Kursus saavel som den øvrige Undervisning, den elementære og Forelæsningerne deri indbefattede — til hvilke sidste der f. Ex. krævedes Forøgelse af kostbare Forelæsningstegninger —, vilde vedblivende fordrø Udgifter, som ikke kunde bestrides af de for Tiden til Raadighed staaende, ved Assistanceudgifter reducerede Midler, selv om disse — noget i Strid med Fundatsens Bestemmelser, syntes det ham, — forøgedes endvidere med de 200 Kr. af de Moltkeske Legaters Konto III. De Udgifter, som han herved havde for Øje, angik endda kun Studiesamlingen som Undervistingsanstalt, og han havde udeladt af Betragtningen, at den historiske Udvikling egentlig hjemlede, at Studiesamlingens Midler tillige skulde kunne yde den zoologiske Professor Hjælp til at fremme hans særlige videnskabelige Drift.

Med Hensyn til de Udgifter, som den aarlige Drift af de praktiske Kursus vilde medføre, skulde nævnes, at der alene til Dissektionsmateriale og dettes Opbevaring vilde medgaa ret betydelige Beløb. Dette Materiale maatte nemlig for Størstedelen indkøbes, og det blev jo ved Øvelserne opbrugt — derved turde Anvendelsen af de Moltkeske Legaters Konto III. til dette Øjemed være udelukket —, saaledes at der ved hvert Kursus maatte anskaffes nyt Materiale. Bortset fra, at saadanne Typer, som f. Ex. Skildpadder og Krokodiller i Regelen vilde være for dyre til et regelmæssigt Forbrug og kun undtagelsesvis og i meget begrænset Tal vilde kunne anskaffes, vilde alene saadanne almindelige og nødvendige Objekter som Kaniner, Kalve- eller Lammehoveder, Duer, Snoge, Firben, Hajer, Rokker, forskellige lavere Dyr som Blæksprutter, Krebs, Pighude o. s. v. kræve anseelige Udgifter baade til Anskaffelse og til Opbevaring fra den ene Øvelsesdag til den anden — navnlig store Glas eller andre Beholdere og store Kvantiteter af Spiritus; den finere Undersøgelse af Dele af de samme Objekter krævede Kemikalier, talrige Præparationsglas og Instrumenter o. s. v. Alle disse Udgifter vare noget nyt, som maatte føjes til de allerede forhaanden værende tidligere, hvilke imidlertid stadig vedblev at bestaa, og han saa ingen Mulighed for at kunne bestride dem alle ved Hjælp af en Forøgelse af et

---

Ordlyd ogsaa en Ret til Anvendelse udenfor Studiesamlingen til bedste for det egentlige zoologiske Museum, en Ret, som det i givet Tilfælde kunde være meget ønskeligt at benytte. Naar Kvæstor anførte, at et Beløb af 664 Kr. 30 Ø. af de Moltkeske Legaters Konto II. af Ministeriet var anvist til Assistance, maatte bemærkes, at den Assistance, som var betegnet ved „den Hjælp, som de Studerendes Afbenyttelse af Studiesamlingen gjør nødvendigt“, ingenlunde alene betyder eller hidtil var fortolket som alene betydende Assistance ved selve *Undervisningen*; Studiesamlingens Benyttelse af de Studerende krævede Hjælp i andre Retninger: ved Forfærdigelsen af Præparater, ved Ordning, Etikettering og Katalogisering af Præparater og lignende Arbejder, som ikke altid kunde udføres af Konservatoren indenfor dennes fastsatte Arbejdstid og derfor maatte honoreres særskilt, eller som ofte slet ikke kunde udføres af ham, men fordrø en videnskabelig uddannet Medhjælper.

saa lille Beløb som 235 Kr. 70 Ø., hvilket Kvæstor indrømmede, at han med de bestaaende Bestemmelser som Udgangspunkt kunde have gyldigt Krav paa. Derimod havde han ment — og mente endnu — at kunne bestride de forøgede Driftsudgifter, naar de Udgifter, som den ofte nævnte Assistance ved Undervisningen voldte, lettedes ved den af ham foreslaaede Assistentlønning; denne antog han for forholdsvis let at opnaa, da den paa den Maade — i hvert Fald praktisk set — tidligere havde været tilstede og dog nu maatte erkjendes som lige saa nødvendig. Efter Kvæstors Betænkning syntes imidlertid denne »Gjenerhvervelse« at være særlig vanskelig; hvis da Ministeriet maatte være enig med Kvæstor i dette Punkt, saa han ingen anden Udvej end enten at forøge Studiesamlingens Bevilling paa Universitetets Budget, Konto 3. c., med 600 Kr., eller at forøge samme Bevilling med en noget mindre Sum og saa tillige fordrer, at de Studerende, som deltog i de praktiske Øvelser, skulde erlægge et nærmere fastsat Beløb i Lighed med, hvad der kræves ved de fleste af Universitetets andre Laboratorier, og i Overensstemmelse med hvad der fandt Sted overalt i Udlandet. Thi den Tanke, at de nu begyndte praktiske Øvelser atter skulde opgives, betragtede han som udelukket. Det vilde let ses, at den Afgift af de Studerende, som kunde ækivalere 600 Kr., maatte efter vore Forhold, blive altfor høj; men selv en ringe Afgift — bortset fra, at den let vilde medføre en stærk Begrænsning af det Materiale, som kunde stilles til Disposition — syntes lidet ønskelig, ligesom overhovedet enhver Foranstaltning, der fordyrede Undervisningen for Studenterne; og Erfaringen viste, at Fler-tallet af naturhistoriske Studerende som Regel hørte til de mindst bemidlede. Hvad det for ham kom an paa i denne Sag, var atter at faa en Sum af 600 Kr. lagt til Studiesamlingens disponible Midler.

Angaaende den ansøgte Lønning af 1200 Kr. for en Assistent ved den videregaaende Undervisning fremhævede han, at den praktiske Laboratorieundervisning, Øvelseskursus i Anatomi og deslige, overalt ved Udlandets Universiteter indtog og alt længe havde indtaget en fremtrædende Plads i den zoologiske Undervisning, og at der overalt til denne Undervisning var knyttet Assisterter. At den eventuelle Assistent blev betegnet saaledes, at hans Stilling blev ganske uafhængig af Museet, ansaa han for rigtigt.

Hvad endelig Bevillingen til Anskaffelse af Instrumenter o. s. v. angik, skulde først bemærkes, at den begjærede Sum 1320 Kr. kun svarede til det for Øjeblikket absolut nødvendige Behov, og at en senere Forøgelse af Instrumenter og Inventar sikkert vilde udkræves; men han haabede at kunne tilvejebringe denne Forøgelse efterhaanden uden at behøve nogen ekstraordinær Bevilling, hvilket imidlertid forudsatte, at Studiesamlingens disponible Midler bleve forøgede med de fornævnte 600 Kr. Dernæst skulde fremhæves, at Savnet af disse Instrumenter havde været overordentlig føleligt, og at han derfor med Glæde vilde slutte sig til det af Kvæstor fremsatte Forslag om at søge disse Midler erhvervede fra de Moltkeske Legaters Reservefond, naar det derved blev muligt at erholde Instrumenterne tidligere, end hvis Bevillingen søgtes paa Finansloven. Han antog iøvrigt, at Bevillingen ellers vilde blive given paa Finansloven; langt større Bevillinger af ganske samme Natur, netop til Mikroskoper og Instrumenter, vare givne til flere til Stu-

diesamlingen svarende Anstalter under Universitetet, og en ganske lignende mindre Bevilling blev givet til zoologisk Museum paa Finansloven for 1891—92, nemlig 1150 Kr.

Konsistorium indstillede i Skrivelse af 18de September 1900 til Ministeriet, at det til fornævnte Instrumenter fornødne Beløb af 1320 Kr. søgtes bestemt af Ministeriet, efter indhentet Samtykke fra Besidderen af Grevskabet Bregentved, til at udredes af de Moltkeske Legaters Reservefond, at det under Universitetets Udgiftspost 3. c. indbefattede Beløb af 400 Kr. til Studie- og Forelæsnings-samlingen paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 søgtes forhøjet med 600 Kr., for saa vidt Ministeriet ikke maatte ønske Beløbet gjenbevilget paa Universitetets Udgiftspost 7. a. til Medhjælp for Professoren i Zoologi, samt at det paa Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, bevilgede Beløb paa fornævnte Finanslovsforslag søgtes forhøjet med 1200 Kr. som Lønning for en Assistent for Professoren i Zoologi.

Ved Skrivelse af 8de Oktober 1900 meddelte *Ministeriet*, at det, efter om Sagen at have indhentet en Erklæring fra Besidderen af Grevskabet Bregentved, bifaldt, at et Beløb af 1320 Kr. til Anskaffelse af Mikroskoper, Instrumenter m. m. til Brug ved de indførte Øvelseskursus for naturhistoriske Studerende udrededes af den i § 12 i Fundatsen for de Moltkeske Legater af 28de Januar 1845 nævnte Reservefond.

Til 2den Behandling i Folkethinget af *Finanslovsforslaget for 1901—1902* blev der stillet Forslag dels om Forøgelse af Beløbet paa Universitetets Udgiftspost 3. c. med 600 Kr., dels om Forhøjelse af Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 1200 Kr. Folkethingets Finansudvalg bemærkede, at det ikke fandt Anledning til at bevilge Lønningen til en Assistent for Professoren i Zoologi og forslog derfor at nægte den paa Udgiftspost 1. d. opførte Forhøjelse med 1200 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 337—40 og 553—54 og Folkethingstidende s. A. Sp. 2416 og 2483. Forhøjelsen paa Udgiftspost 3. c. blev vedtaget og optaget paa Finansloven 1901—1902.

Under 21de Maj 1901 modtog *Konsistorium* et Andragende fra Professor *Jungersen* om, at Forslaget om en Bevilling til en aarlig Lønning af 1200 Kr. til en Assistent for Professoren i Zoologi, fortrinsvis til Hjælp ved Vejledningen af de videregaaende Studerende, maatte blive gjenoptaget paa Finanslovsforslaget for 1902—1903. Professor *Jungersen* bemærkede, at der i høj Grad trængtes til denne Assistance. For de videregaaende Studerende, der forberedte sig til Magisterkonferens eller Skoleembedsexamen, var den zoologiske Studiesamling tilgængelig daglig (i Regelen) fra Kl. 10—2, de kunde benytte Samlingens Præparater til Selvstudium og gjenemgaa dem ved Hjælp af dens Haandbøger; tillige havde de her Adgang til Billedværker og anden videnskabelig Litteratur, som indeholdes i Studiesamlingens Haandbibliothek. Hovedvægten hvilede altsaa herved og skulde ganske vist ogsaa herved hvile paa de Studerendes eget Arbejde; men meget ofte, man kunde vel sige daglig, trængte de til en Haandsrækning, en Fremhæven af et eller andet, en Anvisning paa Litteratur eller lignende; denne Hjælp kunde nu kun ydes spredt og tilfældig af Professoren, naar han havde Tid

tilovers og Lejlighed dertil. Bedre vilde Forholdet være, idet de Studerendes Arbejde vilde lettes og blive frugtbarere, naar der regelmæssigt i en Del af denne Tid var en Assistent tilstede, til hvem de Studerende kunde henvende sig, hver Gang de ønskede Oplysninger i de anførte Retninger. Dernæst savnedes der Assistance ved de praktisk-zoologiske Kursus; ved disse gaves der de Studerende Lejlighed til under Vejledning anatomisk at gjenngaa en Række Dyretyper, hvorved de lærte Dissektion, Brugen af Mikroskop og andre tekniske Hjælpemidler m. m. Naar Antallet af Deltagere i dette Kursus var begrænset til f. Ex. 5, var Vejledningen nogenlunde overkommelig for en enkelt Lærer, men naar Tallet var 10 (eller derover), saaledes som det i de to nærmest foregaaende Semestre havde været, og som der var al Udsigt til, at det i Fremtiden vilde blive, saa kunde én Mand i Virkeligheden ikke bestride Vejledningen fyldestgjørende. Ofte krævede nemlig den enkelte Laborant en ret langvarig Hjælp og Retledning, og i den Tid maatte andre forsømmes; herpaa vilde en kyndig Assistent, som deltog i Vejledningen, kunde bøde. Dertil kom, at der ved denne Art af Undervisningen næsten til Stadighed var Brug for mikroskopiske Præparater, som Eleverne kun i de færreste Tilfælde selv kunde fremstille; disse maatte da Læreren, for Tiden altsaa Professoren alene, lave, og dette Arbejde beslaglagde en meget betydelig Tid *udenfor* Kursustimerne. Exempelvis kunde anføres, at han for at tilvejebringe Præparater til sine Kursusøvelser i Februar Maaned maatte anvende flere Timer daglig i de to sidste Uger af Januar og endda knapt kunde forsyne samtlige Deltagere paa tilfredsstillende Maade. At Professoren ikke et helt Semester igjennem, endsige i det ene Semester efter det andet, muligt i en Række Aar, kunde anvende saa stor en Del af sin Tid paa at tilvejebringe en brugelig Præparatsamling, turde være forstaaeligt; i hvert Fald Størstedelen af dette Arbejde kunde udføres af en tilstrækkelig uddannet Assistent.

Fremdeles burde der jævnlig i Tilknytning til Forelæsningerne — iøvrigt ikke blot for Videregaaende bestemte men ogsaa for Begyndere — kunne forevises mikroskopiske Præparater. Som Forholdene nu vare kunde dette kun ske sjældent, nærmest undtagelsesvis, fordi Professoren selv maatte søge Præparaterne frem (for saa vidt som de forefandtes i den for Tiden endnu meget ufuldkomne Præparatsamling, ellers maatte han selv fremstille dem), selv opstille og indstille Mikroskoperne, da den af Museets Konservatorer, som ellers gik tilhaande ved Forelæsningerne, sørgede for Opstilling af Forelæsningspræparater, Ophængning af Forelæsningsstavler o. s. v., ikke var uddannet til denne Slags Arbejde.

Endelig krævede Studiesamlingens voxende Samling af Instrumenter og Bøger forøget Tilsyn; nye Præparater skulde etiketteres, gamle Etiketter, som ødelægges ved den stadige Brug, fornyes o. s. v. Meget af dette Slags Arbejde burde formentlig kunne overtages af en særlig Assistent for Professoren i Zoologi, hvis Virksomhedsomraade udelukkende skulde tilhøre Universitetets zoologiske Studiesamling — altsaa ganske uden Forpligtelse overfor zoologisk Museum eller i Forbindelse med dette — idet denne Studiesamling for Zoologiens Vedkommende indtager eller bør indtage en

tilsvarende Plads som botanisk Laboratorium for Botaniken og andre af Universitetets Laboratorier overfor de respektive Fag.

Denne Assistent for Professoren i Zoologi skulde altsaa: 1. yde de videregaaende naturhistoriske Studerende Hjælp ved deres Benyttelse af Studiesamlingen, 2. sammen med Professoren — eller afvejlende med denne, alt efter Deltagernes Antal — vejlede ved de praktiske Øvelser i Dissektion og Mikroskopi, 3. fremstille de nødvendige mikroskopiske Præparater til Kursusøvelserne saavel som til Forevisninger i Tilknytning til Professorens Forelæsninger samt assistere ved saadanne Forevisninger, 4. føre Tilsyn med og Journal over Instrumenter, Bøger og Præparater, besørge Etikettering og lignende. Hertil vilde udfordres en daglig Arbejdstid af ca. 4 Timer, og da vedkommende Assistent maatte være i Besiddelse af Modenhed og tilstrækkelig videnskabelig og teknisk Uddannelse, vilde Lønningen formentlig ikke kunne sættes lavere end til 1200 Kr.

Efter Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 25de Juni 1901 til Ministeriet blev der paa *Finanslovsforslaget for 1902—1903* paa Universitetets Udgiftspost 1. a., den samlede Lønningssum, optaget et Beløb af 1200 Kr. til Lønning for en Assistent for Professoren i Zoologi, jfr. Rigsdagstidende 1901—1902 Tillæg A. Sp. 1085—88. Forslaget er blevet vedtaget ved Finanslovsforslagets 2den Behandling i Folkethinget.

b. *Tilskud paa 2000 Kr. aarlig i 5 Aar til Bestridelse af Arbejde ved Overtagelsen og Sammenarbejdningen af den Westermanske Samling med det zoologiske Museums 3die Afdelings andre Samlinger samt Bevilling til Anskaffelse af Skabe.*

Ved Skrivelse af 16de September 1899 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet Konsistorium, at den Bernt Wilhelm Westermanske Insektsamling, der i 1868 blev skænket til Universitetet som et særegt Hele under den entomologiske Afdeling af Universitetets zoologiske Museum, efter Overenskomst med Giverens eneste nu levende Descendent ved Udgangen af Aaret 1899 skulde overgaa til Museets entomologiske Samling, jfr. Univ. Aarb. f. 1899—1900 S. 406.

Fra Museumsraadet for nævnte Museum modtog Konsistorium i den Anledning under 18de December 1899 2de af Raadet anbefalede Andragender af 15de s. M. fra Bestyreren af Museets 3die Afdeling, *Dr. phil. Meinert* dels om en Bevilling af 3000 Kr. til Anskaffelse af 6 Skabe, dels om en aarlig Bevilling, foreløbigt for 5 Aar, af 1000 Kr. til Bestridelse af Arbejde ved Overtagelsen og Sammenarbejdningen af den Westermanske Samling med Afdelingens andre Samlinger samt ved en snarlig Tilvejebringelse af en Udstillingssamling i Henhold til Overenskomsten.

Med Hensyn til den sidstnævnte Bevilling bemærkede *Dr. Meinert*, at det var meget vanskeligt at angive, hvad dette Arbejde vilde koste, men en længere Række af Aar vilde det vistnok tage, og hvis det skulde fremmes med Kraft, vilde vistnok 1000 Kr. om Aaret ikke forslaa; men hvis Afdelingen for de første 5 Aar f. Ex. kunde opnaa denne Sum, vilde det altid være muligt ved denne Tids Udløb bedre at kunne begrunde, hvilken

Sum der overhovedet kunde blive Tale om at tilstaa til denne Sags Udførelse.

Angaaende Bevillingen til Skabe udtalte Dr. Meinert, at det var nødvendigt at sørge for ordentlige Skabe med tilhørende Skuffer til den nu overtagne store, kostbare og berømte Samling og dens Sammenarbejdning med de gamle Samlinger. Det vilde have været ønskeligt, at alle Skabe og Skuffer gaves en Form svarende til Afdelingens gamle Samlingers Skabsmodel, men da dette vilde medføre særdeles store Udgifter, havde han troet, at man kunde nøjes med at benytte Størstedelen af de Westermanske og kun søge om 6 nye Skabe til, nemlig 3 enkelte og 3 dobbelte. Af de enkelte Skabe skulde det ene anvendes til at anbringe en Udstillingssamling af Westermanske Insekter for det større Publikum. De 2 øvrige enkelte Skabe skulde tjene til at erstatte det dobbelte Skab, hvori Westermanns Fluor stod, da dette næsten var ubrugeligt; de 3 nye dobbelte Skabe skulde sammen med de forhaanden værende 2 dobbelte Westermanske Skabe tjene til at optage de Westermanske Sommerfugle og de i Aarenes Løb indkomne tildels meget store Samlinger, som det hidtil af Mangel paa Plads havde været umuligt at bringe i Orden, og som nu stode magasinerede i forskellige gamle udskudte Skabe — ikke at tale om den gamle Samling af disse Insekter. Bekostningen vilde blive for 3 dobbelte Skabe 636 Kr. Stykket og for 3 enkelte Skabe 366 Kr. 25 Øre Stykket. Denne betydelige Pris for Skabene hidrørte fra det store Antal Skuffer eller Insektkasser med Belægning af Kork, Tapetsering og Glas.

Om Betydningen af den Westermanske Samling og dens Værdi som en Forøgelse af de gamle Samlinger anførte Dr. Meinert følgende Ytringer, den Gang Sagen i 1868 var under Forhandling. I en Skrivelse af 22de September 1868 anfører Etatsraad Steenstrup, Museumsraadets daværende Formand, følgende Ytringer af hans Kollega, den daværende Bestyrer af den entomologiske Afdeling, Professor Schiødte: »Samlingen af Biller er omtrent en Trediedel større end Museets, og dettes Samling af Sommerfugle er endog en Ubetydelighed i Sammenligning med den Westermanske, der er en af de største og ganske sikkert den pragtfuldste, som eksisterer; der er hele Rækker af paalidelige og vigtige Bestemmelser, hidrørende fra de Specialkyndige, som have benyttet Samlingen til Monografier«. Værdien sættes af Schiødte i 1870 til 16000 Rdl., altsaa 32000 Kr. Samlingen fyldte et helt tofags Værelse paa Museet og bestod foruden af 10 enkelte og 7 dobbelte Skabe af et stort, firefags Skab midt paa Gulvet.

Efter Konsistoriums Indstilling blev det under 4de Maj 1900 bevilget, at der til Anskaffelsen af et af fornævnte Skabe, et Udstillingsskab, maatte udredes 366 Kr. 25 Øre under Universitetets Udgiftspost 10, Forskjellige løbende og ekstraordinære Udgifter, for Finansaaret 1900—1901, jfr. Univ. Aarb. f. 1899—1900 S. 406.

I den af *Universitetets Kvæstor* afgivne Erklæring af 8de August 1900 udtaltes følgende Saa længe den Westermanske Insektsamling henstod som et særegt Hele, hvis eventuelle Optagelse under Museets entomologiske Afdeling dog af Giveren var stillet i Udsigt, kunde en Ordning af de øvrige fremmede Insekter ikke sættes i Værk paa anden Maade end som

et Arbejde, der maatte gjøres om igjen, naar den frie Raadighed over den Westermanske Insektsamling en Gang maatte indtræde. Det var saaledes fuldt forklarligt, at tildels meget store Samlinger af fremmede Insekter, som i Dr. Meinerts Andragende om nye Skabe anført, for Tiden henstod magasinerede i gamle udskudte Skabe, og at der var et inderligt Ønske om nu at kunne begynde den samlede Opstilling af fremmede Insekter, som var en Betingelse for, at de overhovedet kunde beskues. I Andragendet var der gjort Rede for den til disse Arbejder nødvendige Anskaffelse af 6 nye Skabe; da et af disse allerede var blevet anskaffet, jfr. foran, vilde Udgiften blive: 3 dobbelte Skuffe-Skabe à 636 Kr. = 1908 Kr. og 2 enkelte Skuffe-Skabe à 366 Kr. 25 Øre = 732 Kr. 50 Øre, ialt 2640 Kr. 50 Øre, et Beløb, som langt oversteg, hvad Museet af de ordinært til dets Raadighed staaende Midler maatte kunne udrede og derfor vilde blive at optage paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 under Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, som: Extraordinært til Anskaffelse af Skabe.

Angaaende Andragendet om en aarlig Bevilling til Bestridelse af Arbejde ved Overtagelsen og Sammenarbejdningen af den Westermanske Samling med Afdelingens andre Samlinger samt ved en snarlig Tilendbringelse af en Udstillingssamling i Henhold til Overenskomsten med Giverens Descendent, udtalte Kvæstor, at Nødvendigheden for extraordinær Arbejdskraft til den Opstilling af Museets fremmede Insekter, der i det væsentlige havde maattet henstaa siden 1868 — uagtet det først var igjennem Opstillingen, at et Museum helt ophørte at være et Magasin — syntes at være indlysende. Den Bevilling, som hidtil havde været tillagt Museets entomologiske Afdeling til Assistance, bestod af følgende Beløb: Ordinært i Gjennemsnit 666 Kr. 67 Øre om Aaret, nemlig aarlig 600 Kr. og dertil hvert 3die Aar 200 Kr., som efter en indre Ordning ved Museet gik paa Omgang imellem dets 3 Afdelinger. Hertil kom ifølge Ministeriets Skrivelse af 5te Juli 1878 et aarligt Beløb af 1000 Kr., som dog udelukkende vare bestemte til Ordning af de *danske* Insektsamlinger, jfr. Ministeriets Skrivelse af 12te August 1897 og Univ. Aarb. f. 1896—97 S. 377 ff. Som Konservator ved den Westermanske Insektsamling var dernæst Løvendal aflagt med 468 Kr. om Aaret, et Honorar, i hvilket han ifølge den nu afsluttede Overenskomst om Samlingen ikke maatte lide noget Afbræk. Extraordinært blev udredet som aarligt Honorar til videnskabelig Medhjælper, Dr. H. J. Hansen et Beløb af 2800 Kr., der var bestemt til at bortfalde ved hans Fratræden, jfr. Anmærkningerne til Finanslovsforslaget for 1893—94 S. 363—64. Endog bortset fra den særegne Stilling, som denne Videnskabsmand indtog ved Museet ifølge Ministeriets Skrivelse af 25de April 1885, jfr. Univ. Aarb. f. 1884—85 S. 19—20, syntes dog hans Vederlag i den her foreliggende Sag at maatte lades ude af Betragtning, idet hans Virksomhed faktisk var knyttet til de under Museets entomologiske Afdeling henlagte Krebsdyr, medens der her var Spørgsmaal om Samlingen af fremmede Insekter. Til disses Ordning og Opstilling kunde Afdelingens Inspektør da kun raade over i Gjennemsnit 666 Kr. 67 Øre om Aaret, hvorved endda var at bemærke, at dette Beløb egentlig var bestemt for

Afdelingens Assistancearbejde i det hele, altsaa ogsaa for de *danske* Insekters Ordning.

Det var givet, at Afdelingens Bestyrer ikke med et saa ringe Assistancebeløb vilde kunne komme nogen Vej i Ordningen og Opstillingen af dens fremmede Insekter, og den kortfattede Affattelse af hans Andragende var for saa vidt forklarlig. Derimod vilde en mere udførlig Begrundelse maaske have afværget det Indtryk, som Andragendet nu syntes at frembringe, nemlig det, at det Beløb af 1000 Kr. om Aaret, der begjæredes, var for lavt, dels, at dets Bevilgelse vilde være en Indledning til at maatte afholde det i en uoverskuelig Fremtid. I den førstnævnte Henseende maatte det vistnok erkjendes, at naar det gjaldt om at begynde et Ordningsbejde, som stadigt havde maattet udsættes, saa længe som den Westermanske Samling skulde henstaa som et Hele for sig, var 1000 Kr. om Aaret ikke noget særligt stort Beløb. Hertil kom imidlertid, at det vilde være ønskeligt, for ret at sætte dette omfattende Arbejde i Gang, at kunne raade over den nuværende Inspektors Indsigt i Forholdene og tillige over den Dygtighed og Opstillingsevne, for hvilken den til den Westermanske Samling knyttede Konservator Løvendal var bekjendt. Begge disse Mænd vare imidlertid i en ældre Alder og det syntes derfor mindre heldigt at indskrænke sig til en Assistancebevilling af 1000 Kr., der ved sit ringe Beløb maatte hæmme enhver Paaskyndelse af det forestaaende Arbejde. At det ansøgte Beløb var for lavt, syntes endelig Dr. Meinert selv at erkjende, idet han udtalte, at hvis Arbejdet skulde fremmes med Kraft — og det maatte dog vel utvivlsomt ønskes — vilde vistnok 1000 Kr. om Aaret ikke forslaa. Men besynderligt vilde det være, om der blev givet en Bevilling, der fra Andragerens Side var saaledes begrundet, at, hvis der om nogen Tids Forløb viste sig ikke at være udrettet, hvad der burde udrettes, en Bemærkning herom vilde kunne mødes fra Afdelingens Bestyrer med en Henviisning til, at dette netop var, hvad han selv havde forudsagt. Skulde Dr. Meinert have ment sig bundet derved, at der til de *danske* Insekters Opstilling ikkun var forbeholdt 1000 Kr. om Aaret, maatte dette siges at bero paa en Misforstaaelse, thi den Omstændighed, at Ministeriet i sin Tid ikkun henlagde dette forholdsvis ringe Beløb til de danske Insekters Opstilling, havde ligefrem sin Grund i, at det uden Henvendelse til Rigsdagen kunde raade over dette Assistancebeløb, men ogsaa kun over dette. Helt anderledes stillede det sig, naar man, som i det foreliggende Tilfælde, maatte have det paagjældende Beløb frem paa et Finanslovforslag, idet man da kunde tage frit Hensyn til de Krav, som Forholdene selv medførte. Heller ikke vilde det kunde overses, at Ordningen af de danske Insekter deri, at der allerede siden 1878 havde været 1000 Kr. om Aaret til Raadighed for denne, havde faaet et Forspring, som i sig selv vilde kunne begrunde en nu indtrædende Henlæggelse af et større aarligt Beløb til de fremmede Insekters Ordning.

Det foreliggende Andragende forekom ogsaa Kvæstor at have en Svaghed deri, at det ikke engang indeholdt en Antydning af, til hvilket Tidspunkt Formaålet med det ansøgte Assistancebeløb mentes at kunne naas. Om det nu maaske maatte erkjendes, at en troværdig Beregning af Bevil-

lingens Varighed vilde være meget vanskelig, naar Spørgsmaalet var om Opstillingen af Museets fremmede Insekter i det hele, syntes det dog fra Afdelingens Side at maatte kunne beregnes, hvor lang Tid det vilde tage at faa en eller anden bestemt Orden af disse Insekter opstillet. Ud fra disse Bemærkninger maatte Kvæstor da finde det ønskeligt, at Andragendet gik ud paa at faa et Assistancebeløb af f. Ex. 2000 Kr. til Raadighed i et bestemt Antal Aar for at faa en eller flere bestemte Ordener af Museets fremmede Insekter sammenarbejdede og opstillede. Det forekom ham, at Afdelingens Bestyrer med en ganske anden Fornøjelse vilde kunne tage fat paa det magtpaaliggende Arbejde, hvorom der her var Tale, naar en Bevilling blev saaledes formet, end naar han maatte faa til Raadighed de ansøgte 1000 Kr., om hvis bestemte Anvendelse Andragendet ikke indeholdt nogen Oplysning, og, hvad Lovgivningsmagten angik, kunde han ikke tænke sig andet end, at et saadant bestemt formuleret Andragende vilde blive modtaget med al Velvillie.

Et saadant Andragende var imidlertid ikke fremsat, og Kvæstor skulde derfor undersøge, om der ikke i Henseende til Bevillingens virkelige Varighed dog maatte kunne bringes nogen Bestemthed ind i Andragendet, som det forelaa. I dette var det udtalt, at det efter 5 Aars Raadighed over 1000 Kr. om Aaret til Opstilling af Museets fremmede Insekter bedre vilde kunne begrundes, hvilken Sum der kunde blive Tale om i det hele at tilstaa til denne Sags Udførelse. Til de *danske* Insekters Opstilling havde der siden Ministeriets Skrivelse af 5te Juli 1878 aarligt været 1000 Kr. til Raadighed. Om nu end Afdelingens Bestyrer, som det ifølge Univ. Aarb. f. 1896—97 S. 381 maatte antages, omtrent i Decenniet 1887—97 ikke havde anset sig for bundet til udelukkende eller blot fortrinsvis at anvende de sidst ommeldte 1000 Kr. efter deres oprindelige Bestemmelse, vilde denne Omstændighed dog ikke kunne bortvende den Slutning, at naar man efter 5 Aars Raadighed over 1000 Kr. til Opstilling af de fremmede Insekter kunde komme til en Opfattelse af, hvor lang Tid det endnu vilde tage at faa de fremmede Insekter i det hele opstillede, saa maatte man nu, efter i 22 Aar at have havt 1000 Kr. om Aaret til Opstilling af de danske Insekter, kunne have et Skjøn over, hvor lang Tid disses Opstilling i det hele endnu vilde tage. Det vilde her simpelt hen gjælde om at se paa, hvad der allerede var udrettet, og paa Grundlag deraf skjønne over, hvor lang Tid Opstillingen af Resten vilde tage. At der nu i fornævnte lange Tid var udrettet en Del for de danske Insekters Opstilling, maatte paa Forhaand anses for givet, og dette fremgik da ogsaa af Museets aarlige Virksomhedsberetninger. I Beretningen for 1885, Univ. Aarb. f. 1885—86 S. 217—18, havde saaledes Inspektør Meinert udtalt, at det lykkedes Professor Schiødte, der i Aaret 1870 havde overdraget Museet sin betydelige og vigtige Samling af danske Insekter, af Museets danske Insekter i det hele dels at faa flere af de større Ordener (Hvøpse, Sommerfugle, Fluor) saa at sige færdige eller relativt færdige og Billernes Orden for Størstedelen færdig og bragt i en saadan Skik, at den kunde staa som et Mønster for enhver Samling. Og i den senere Beretning for 1898, Univ. Aarb. f. 1897—98 S. 854, havde Inspektør Meinert meddelt, at »den manglede Opstilling af de danske

Biller er tilendebragt«. Naar det da maatte forudsættes, at der nu kunde have et Skjøn over, hvor lang Tid endnu Museets entomologiske Afdeling behøvede de ifølge Ministeriets Skrivelse af 5te Juli 1878 af Museumsraadets Medhjælpssum forbeholdte 1000 Kr. aarlig til de *danske* Insekters Opstilling, for at denne kunde blive tilendebragt, vilde det saaledes fremkomne Tidspunkt kunne meddeles Rigsdagen som den Termin, da de nu ansøgte 1000 Kr. om Aaret til Opstilling af de *fremmede* Insekter vilde kunne falde bort som overtagne af Museumsraadets Medhjælpssum ifølge Universitetets Lønningslov, medmindre da Rigsdagen i en Fremstilling af Museets Assistanceforhold i det hele til den Tid vilde se en Grund til fornyet Bevilling af de ansøgte 1000 Kr. eller dog en Del af dem. Uanset en saadan eventuel Tilkjendegivelse overfor Rigsdagen vilde det dog være fuldkommen rigtigt, som i Andragendet foreslaaet, at begrænse den nu søgte Bevilling til et Tidsrum af 5 Aar, saaledes at Lovgivningsmagten, inden Bevillingen fornyedes, ved en forelagt Virksomhedsberetning kunde kontrollere, hvorvidt der i de forløbne 5 Aar var udrettet saa meget i Sammenarbejdningen og Opstillingen, som det ved Bevillingens Indrømmelse var blevet forudsat. Dersom de hidtil aflagte Virksomhedsberetninger skulde benyttes i det her nævnte Ojemed, maatte de dog vistnok i Fremtiden væsentlig forandres.

Kvæstor bemærkede derhos, at det kunde synes besynderligt, naar den entomologiske Afdeling i Andragendet saas at have kunnet beregne Pladsen i Skabe for Museets fremmede Insekter, men at være ude af Stand til at beregne, hvor lang Tid det vilde tage at fylde Skabene, saaledes at der kunde fremkomme det Spørgsmaal, om da Afdelingen virkelig behøvede nu strax at erholde samtlige Skabe, eller om ikke en successiv Anskaffelse af Skabe bedre vilde svare til den successive Opstilling. Hertil maatte dog bemærkes, at det allerede strax ved Begyndelsen af de fremmede Insekters Opstilling kunde tænkes nødvendigt eller dog hensigtsmæssigt at have Raadighed over det til hele Opstillingen fornødne Rum af Skabe. I hvert Fald vilde det maaske være hensigtsmæssigt at indrette sig paa, at der ikke i Pladsmangel kunde være nogen Hindring for Fremskyndelsen af Opstillingen af det zoologiske Museums fremmede Insekter.

Efter at Konsistorium under 9de August 1900 havde udbedt sig Museumsraadets Erklæring i Anledning af Kvæstors Udtalelser, sendte Museumsraadet under 13de s. M. en Skrivelse af 11te s. M. fra Museumsinspektør, *Dr. Meinert*, hvori denne bemærkede, at Grunden til, at der kun var søgt om en aarlig Bevilling paa 1000 Kr., var, at han havde ment, at der vel næppe kunde opnaas mere. Med Hensyn til Kvæstors Udtalelse om, at der i Andragendet burde være angivet en Termin, inden hvilken Arbejdet kunde tænkes udført, og Henvisningen til de Erfaringer, der maatte kunne hentes fra den *danske* Samlings Opstilling, bemærkede *Dr. Meinert*, at Forholdene ved Samlingen af de danske Insekter vare meget forskellige fra dem ved Samlingen af de fremmede Insekter; medens Antallet af danske Insekter var noget henimod 20000 Arter, og Insekterne, i alt Fald for de fleste Ordeners Vedkommende, alt vare bestemte, havde man kalkuleret Antallet af fremmede Insekter til ca. 1 Million (naturligvis havde Museet hidtil kun en mindre Part af dette Antal, men det voxede dog Aar for Aar),

hvoraf kun den mindste Del hidtil var bestemt; herved fik Behandlingen af de 2 Kategorier af Insekter en forskjellig Karakter, og Kalkulen vanskeligjordes. Det forekom Dr. Meinert, at der var givet Lovgivningsmagten en tilbørlig Kontrol med, at der udførtes godt og hensigtsmæssigt Arbejde derved, at Beløbet begjærtes foreløbigt paa 5 Aar. Han vilde sætte megen Pris paa, at der blev tilstaaet 2000 Kr. om Aaret, navnlig da der nu havdes en saa udmærket Kraft til Foretagendets Fremme som Museets Konservator Løvendal.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 15de August 1900 til Ministeriet blev der paa *Finanslovsforslaget for 1901—1902* under Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, optaget dels 2000 Kr. som 1ste Bidrag af et 5aarigt Tilskud til Bestridelse af Arbejde ved Overtagelsen og Sammenarbejdningen af den Westermanske Samling med Museets 3die Afdelings andre Samlinger, dels extraordinært til Anskaffelse af Skabe et Beløb af 2640 Kr. 50 Øre, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1141—42. Forslagene bleve vedtagne af Rigsdagen og Beløbene optagne paa Finansloven for 1901—1902.

— Under 5te September 1900 anmodede Ministeriet Konsistorium om at indhente en Udtalelse fra Museumsraadet om, naar Ordningsarbejderne af de danske Insektsamlinger, hvortil der ved Ministeriets Skrivelse af 5te Juli 1878 indtil videre var stillet et Beløb af 1000 Kr. aarlig til Disposition for Museets 3die Afdeling, kunde ventes tilendebragte.

Konsistorium indsendte under 19de s. M. en Skrivelse af 13de s. M. fra Museumsraadet, hvori dette meddelte, at det under 12te s. M. havde modtaget følgende Erklæring fra Museumsinspektør, Dr. Meinert: »Som Svar paa det høje Ministeriums Skrivelse om Tilendebringelsen af Arbejdet under 3die Afdeling med Ordningen af den danske Insektsamling, hvortil Ministeriet ved Skrivelse af 5te Juli 1878 havde bifaldet, at der aarlig anvendtes 1000 Kr., kan Afdelingens Bestyrer meddele, at merbemeldte Ordning vil kunne afsluttes i *Løbet af 2—3 Aar*«.

c. *Bevilling til Ordning af det zoologiske Museums Bibliotheksforhold.*

Efter at der paa Finansloven for 1900—1901 var blevet bevilget et Beløb af 3000 Kr. til Erhvervelsen af Dele af fhv. Professor, Dr. phil. C. F. Lützens Bogsamling, jfr. Univ. Aarb. f. 1899—1900 S. 406—7, modtog Konsistorium under 5te Maj 1900 fra Museumsraadet for det zoologiske Museum et Andragende om Bemyndigelse til at lade Museets Bibliotheksforhold ordne saaledes, at de dermed forbundne Udgifter bleve afholdte ved særlig Bevilling paa Tillægsbevillingslov for 1900—1901. Udgiften vilde formentlig blive 500 Kr., og Arbejdet vilde forhaabentlig i Løbet af de nærmeste Maaneder kunde være fremmet saa vidt, at nærmere Redegjørelse for Udgiftens Størrelse vilde kunne indgives. Ved Erhvervelsen af fhv. Professor Lützens videnskabelige Bogsamling havde Museet opnaaet en særdeles værdifuld og meget kjærkommen Forøgelse af sit Bibliothek, særlig værdifuld ved de mange Specialafhandlinger og Særtryk af Afhandlinger, der ellers fandtes spredte i forskjellige Tidsskrifter, og som nu bleve lettere tilgængelige for de daglige Arbejder, hvorved megen Tid vilde spares;

men paa den anden Side medførte denne betydelige Forøgelse, naar den nogenlunde hurtigt skulde komme Museet til gode, saa store Fordringer til forøget Arbejde, at der behøvedes Hjælp til at bestride dette. Arbejdet vilde omfatte: 1. Adskillelsen af de Bøger, som skulde afgives til Universitetsbibliotheket, 2. Fordeling af Bøgerne til Museets 3 Afdelinger og Indordningen af disse, 3. Indordningen af Resten i Museets Fællesbibliothek og Omordning af dette samt 4. Udarbejdelse af en Katalog i hvert Fald over dette sidste. Museets hidtilværende Bibliothek var nemlig af praktiske Grunde ordnet saaledes, at hver af de 3 Afdelinger i sine Lokaler havde opstillet de særlige Værker og Afhandlinger, som angik de under hver Afdeling henlagte Dyreformer, medens der i et eget Lokale var opstillet den for alle Afdelinger fælles Del, bestaaende af Tidsskrifter og saadanne Værker af blandet Indhold, som ikke havde kunnet fordeles til Afdelingerne. En Katalog over denne sidstnævnte Del fandtes ikke, men savnedes stærkt, medens de enkelte Afdelinger havde mere eller mindre fuldstændige Fortegnelser over deres Bøger. Museet havde ingen særlig Bibliothekar, men Tilsynet med de særskilte Bogsamlinger paahvilede vedkommende Afdelings Bestyrer, og Tilsynet med Fællessamlingen varetoges af Formanden i Museumsraadet.

Det Arbejde, som nu nødvendiggjordes ved Indlømmelsen af en saa omfangsrig Bogsamling som Professor Lützens — den medfulgte haandskrevne Katalog indeholdt ca. 8000 Bogtitler — og den dermed følgende Omordning af det ældre Bibliothek, vilde for nogen Tid lægge saa meget Beslag paa Museets nævnte Embedsmænd, at deres øvrige Gjerning i betænkelig Grad maatte lide derved; og fremdeles vilde heller ikke nogen af de ved Museet assisterende Videnskabsmænd, uden en for Museet uheldig Opsættelse af deres andre Arbejder, kunne paatage sig fornævnte omfattende Hverv indenfor den Arbejdstid, som Museet kunde kræve som Vederlag for den Lønning, det var i Stand til at yde. Da det imidlertid var af Vigtighed, at Bøgerne saa hurtigt som muligt kunde blive tilgængelige for den daglige Benyttelse, var det Museumsraadet magtpaaliggende at faa Arbejdet med deres Ordning o. s. v. snart sat i Gang. Dette vilde kunne ske strax, naar man blev sat i Stand til at kunne love en yngre Videnskabsmand, som var skikket til den Art Arbejde, et passende Honorar. Museumsraadet havde tænkt sig 1½ Kr. for hver Arbejdstime.

I Skrivelse af 17de Maj 1900 fra Universitetets Kvæstor blev bemærket, at det ifølge de af Museumsraadet meddelte Oplysninger var let forklarligt, at der maatte gribes til særlige Foranstaltninger. At man i lignende Tilfælde havde været af samme Anskuelse, fremgik saaledes af, at da Aarhus Kathedralskole som Gave havde modtaget Stiftamtmand Regenburgs Bogsamling paa 10000 Bind og 8000 Piecer m. m., var der ved Finansloven for 1895—96 og Tillægsbevillingsloven for 1894—95 blevet bevilget ialt 3200 Kr. til Modtagelsen af Bogsamlingen, hvoraf 2000 Kr. til Honorar for Arbejdet med Bøgernes Ordning og Indordning i Skolens Bibliothek samt Katalogiseringen, jfr. Rigsdagstidende 1894—95 Tillæg B. Sp. 379—82 og 517—18.

Konsistorium indstillede i Skrivelse af 8de Juni 1900 til Ministeriet, at der meddeltes Tilladelse til, at Ordningen af Museets Bibliotheksforhold

strax maatte sættes i Værk, saaledes at Museumsraadet efter Arbejdets Tilendebringelse indberettede til Ministeriet den nøjagtige Størrelse af den derved foranledigede Udgift.

Fra Museumsraadet modtog Konsistorium derefter under 18de Oktober 1900 en Skrivelse, hvori Raadet oplyste, at kun en ganske ringe Del af Professor Lützens Bogsamling vilde tilfalde Universitetsbibliotheket, da dette kun ønskede de enkelte Værker, som det ikke allerede ejede, medens det ikke ønskede Særtryk af Afhandlinger, som fandtes i Tidsskrifter, som det forud havde. Af Bogsamlingens ca. 8000 Numre var langt den største Del Særtryk. Da Museet altsaa fik den langt overvejende Del af Bogsamlingen, burde den ogsaa overtage Udsondringen af Bibliothekets Andel. I Museumsraadets Skrivelse af 5te Maj s. A. var anført, hvilke Arbejder der var at udføre, og at disse Arbejder maatte udføres mod et passende Honorar af en yngre Videnskabsmand, som var skikket til den Art Arbejde. I den Overbevisning, at den, der skulde paatage sig at udføre Hvervet forsvarligt, for det første maatte have zoologisk Fagdannelse og dernæst have fornøden Kjendskab til Bibliotheksforhold og endelige tillige skrive en tydelig Haandskrift, havde Museumsraadets Formand henvendt sig til en som dygtig Ornitholog almindelig anerkjendt yngre Videnskabsmand, Cand. phil. K. Andersen, der var Formanden bekjendt fra fleraarigt Arbejde i Museets 1ste Afdeling og blandt andet ved Katalogisering af dennes Fuglesamling i fremtrædende Grad havde vist at besidde Kvalifikationer, som fordredes netop til Arbejder af den foreliggende Art. At Arbejdet ikke kunde gives i bedre Hænder, havde den hidtil udførte Del tilfulde vist, som var præget af stor Akkuratesse og Samvittighedsfuldhed.

Siden den 8de Maj s. A., da Kandidat Andersen begyndte, var der udført følgende Arbejde. Hele Professor Lützens Bibliothek var blevet midlertidig ordnet og opstillet saaledes, at det kunde benyttes, men ganske vist med en Del Ulejlighed. Den Del, der omfattede Fiskene, var desuden fuldstændig gennemarbejdet, indlemmet i og sammenarbejdet med 1ste Afdelings særlige Bogsamling for samme Omraade, og de for Universitetsbibliotheket bestemte Bøger vare udtagne deraf; tillige var en fuldstændig Seddelkatalog skrevet om denne Del af 1ste Afdelings Bøger. Derved var denne Del bragt i en for det daglige Brug hensigtsmæssig og fuldt tilfredsstillende Orden. Dermed var imidlertid kun en meget lille Del af fornævnte Opgaver løst; og dog havde Arbejdet været udført uden Afbrydelse; fra 8de Maj til Midten af Oktober havde Kandidat Andersen ialt arbejdet 424 Timer. Arbejdet havde nemlig vist sig at være meget besværligere og meget mere omfattende, end man fra først af kunde skjønne. Da det oprindelige Andragende indsendtes, stod Museumsraadet i den Formening, at de to førstnævnte af de anførte Opgaver: Udskillelse af Universitetsbibliothekets Andel og Indordningen i de 3 Museumsafdelingers særlige Bogsamlinger vilde være en forholdsvis let Sag; thi der medfulgte en skreven Fortegnelse over Professor Lützens Bøger, ordnet efter de systematiske Hovedgrupper; denne Fortegnelse mente man da kunde deles, og Delene føjes som Tillæg til Afdelingens tidligere — men iøvrigt mere eller mindre ufuldstændige — Fortegnelser, idet man simpelthen udstregede de Bøger i

Professor Lützens Originalfortegnelse, som skulde overlades til Universitetsbibliotheket, saavel som dem, der maatte overføres til Museets Fællesbibliothek. Saaledes vilde Hovedarbejdet formentlig blive Omordningen af Museets Fællesbibliothek og Udarbejdelsen af en Katalog over dette. Som det navnlig i det tidligere Andragende var anført, fandtes der slet ingen Fortegnelse over dette, men en saadan savnedes stærkt.

Men netop de to førstnævnte Opgaver besværliggjordes ved Ulemper, som havde gjort sig gjældende i langt større Udstrækning, end man paa Forhaand kunde overse. Det viste sig nemlig for det første, at den Hjælp, som den skrevne Fortegnelse skulde afgive, ganske maatte bortfalde; denne Fortegnelse var i Virkeligheden saa godt som ubrugbar for Museet. Den var ikke helt fuldstændig; den var opstaaet i Aarenes Løb saaledes, at der var forskjellig Ordning i forskjellige Afsnit og Ordningen i det hele var bleven meget uoverskuelig; Skriften var tilmed paa mange Steder saare vanskelig at læse; for at udfinde, om en eller anden Afhandling overhovedet forefandtes, havde man ofte lettere ved at søge blandt Bøgerne selv end i Kataloget; ved Særtrykkene, der jo i Tal udgjorde den langt overvejende Mængde, var der ofte ikke anført i Tidsskriftet, fra hvilket de stammede. Denne sidste Omstændighed medførte, at alene Udsondringen af Bibliothekets Andel krævede for hvert eneste Særtryk en Undersøgelse af, hvilket Tidsskrift det tilhørte, — dette var ingenlunde altid angivet paa Særtryket, og det maatte i saa Fald udfindes ved Hjælp af ældre og nyere trykte Fortegnelser over den zoologiske Litteratur — og i adskillige Tilfælde tillige en Undersøgelse af, hvorvidt Universitetsbibliotheket havde det paagjældende Tidsskrift.

Dernæst fandtes i Professor Lützens Bogsamling meget ofte et Antal — undertiden et stort Antal — mindre Afhandlinger, som angik beslægtede Æmner, indbundne i fælles Bind; undertiden havde et saadant Bind en indhæftet Fortegnelse over sit Indhold, men oftest ikke, og i alle Tilfælde manglede alle saadanne Fællesbind en Paginering, efter hvilken man kunde finde sig til Rette. En saadan Ordning kunde kun benyttes uden megen Tidsspilde af den, der i Forvejen var fortrolig med Bibliothekets Indhold; men en saadan Fortrolighed kunde ikke forudsættes hos dem, der nu vilde komme til at bruge Bøgerne. For at blive praktisk brugbare i Museet maatte alle disse Fællesbind have deres Indhold pagineret paa Foden, og de, der manglede en Indholdsfortegnelse, maatte tillige forsynes med en saadan.

Under disse Forhold blev Arbejdet forøget i en Grad, som man ikke ved dets Begyndelse kunde forudse; det blev nødvendigt at udarbejde en ny Fortegnelse, og en saadan vilde kun være hensigtsmæssig i Form af en Seddelkatalog — i hvilken jo senere enhver ny Forøgelse med største Letthed kunde indføres. Den Tid, i hvilken man havde antaget at kunne have endt det hele Arbejde eller dog at bringe dets Fuldendelse nær, havde kun kunnet slaa til til en Brøkdel af Arbejdet. Og den Sum af ca. 500 Kr., som oprindeligt var antaget som den sandsynlige Bekostning, vilde være medgaaet til denne Brøkdel, dersom den af Museumsraadet tidligere foreslaaede Timebetaling af $1\frac{1}{2}$ Kr. for Timen skulde fastholdes. Kandidat

Andersen havde nemlig indtil Midten af Oktober i Virkeligheden arbejdet 424 Timer, hvilket altsaa vilde give en Sum af 636 Kr. Fra Kandidat Andersen forelaa imidlertid et Tilbud om, at han — uden Hensyn til Timebetaling — for et samlet Beløb af 1500 Kr., deri iberegnet Honorar for det alt udførte Arbejde, — vilde gennemarbejde hele Professor Lützens Bogsamling i samme Form som nu begyndt, fordele den til Afdelingerne og udsønde Universitetsbibliothekets Andel samt tillige ordne og katalogisere Fællesbibliotheket. Det kunde med Sikkerhed fastslaaes, at hvis denne Sum af 1500 Kr. blev udregnet efter Timebetaling, vilde Kandidat Andersen for hele sit Arbejde ikke faa over 50 Øre for Timen, sandsynligvis en Del mindre.

Hvis det tillodes Museet at modtage dette Tilbud, vilde Museet der ved opnaa en Ordning af sine Bibliotheksforhold, som for Hovedmassens Vedkommende maatte siges at være fuldt ud tilfredsstillende. Hvad der i de ældre Fortegnelser i de enkelte Afdelingers særlige Bogsamlinger maatte være at foretage af Forandringer, vilde i Aarens Løb uden store Vanskeligheder kunne udføres ved Afdelingernes eget Arbejde.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 14de November 1900 til Ministeriet blev der paa Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for 1900—1901 optaget Forslag paa Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum, om et ekstraordinært Beløb af 1500 Kr. til Ordningen af Museets Bibliotheksforhold, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 3000—1. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901.

d. Bevilling til Anskaffelse af Gardiner til det zoologiske Museum.

Fra Museumsraadet for Universitetets zoologiske Museum modtog Konsistorium under 5te Maj 1900 en Skrivelse, hvori der meddeltes, at de i Stuen og paa 1ste Sal i Museet ophængte Gardiner, hvis Bestemmelse navnlig var at beskytte de udstillede kostbare Samlinger mod Sollyset og Støvets ødelæggende Virkninger, vare blevne saa stærkt medtagne, at de ikke længere afgav den fornødne Beskyttelse, og at den under Professor Lützens Sygdom fungerende Formand for Museumsraadet, Inspektør, Dr. phil. Meinert da havde anset det for nødvendigt at erstatte 20 Fag Gardiner med nye mod en Betaling af 34 Kr. pr. Fag, ialt 680 Kr., og at lade 69 Fag Gardiner reparere mod en Betaling af 436 Kr. Af den samlede Udgift paa 1116 Kr. var 215 Kr. 18 Ø. blevet afholdt i Finansaaret 1899—1900 af den under Universitetets Udgiftspost 3. c. hørende Underkonto »Museets Fællesudgifter«, medens Resten vilde være at udrede i Finansaaret 1900—1901. Paa Grund af, at andre uforudsete Udgifter vare stødt til, navnlig Udgifter til Sprit og Glas til ekstraordinære videnskabelige Expeditioner, saasom Dr. Mortensens til Siam, Valkyriens Togt, Expeditionen til Østgrønland o. s. v., ved hvilke der vilde blive indsamlet zoologiske Gjenstande til Museet, stillede det sig uoverkommeligt i Finansaaret 1900—1901 at afholde den resterende Udgift til Gardiner af det for fornævnte Udgiftspost ordinært bevilgede Beløb. Museumsraadet ansøgte derfor om, at der paa Forslaget til Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret 1900—1901 under Universitetets Udgiftspost

3. c. maatte blive optaget et Beløb af indtil 900 Kr. til Hjælp til Bestrielse af Udgifterne ved en Istandsættelse og delvis Fornyelse af det zoologiske Museums Gardiner, hvortil der i Finansaaret 1885—86 extraordinært var blevet bevilget 1100 Kr.

Konsistorium fremsendte under 8de Juni 1900 fornævnte Andragende samt en Erklæring fra Universitetets Kvæstor, hvori oplystes, at der til Anskaffelse og Reparationer af Trækgardiner til Museet var blevet bevilget: ved Tillægsbevillingslov for 1882—83 1200 Kr., ved Finansloven for 1885—86 1100 Kr. og ved Tillægsbevillingslov for 1888—89 790 Kr. 10 Ø., jfr. Univ. Aarb. f. 1888—89 S. 748, og indstillede, at fornævnte 900 Kr. søgtes bevilgede paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901. Paa Forslaget til denne blev der optaget under Universitetets Udgiftspost 3. c., det zoologiske Museum: Extraordinært til Gardiner 1116 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 3001—2. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901.

e. Personlige Forhold vedrørende det zoologiske Museum m. m.

I Anledning af et Andragende fra Konservator ved det zoologiske Museum E. A. Løvendal om, at der maatte blive bevilget ham et personligt Lønningstillæg paa 800 Kr., bemærkede Konsistorium i Skrivelse af 28de Marts 1901 til Ministeriet, under Henvisning til indhentede Erklæringer fra Museumsraadet for ovennævnte Museum og Universitetets Kvæstor, at der ikke efter det ham paahvilende Arbejdes Omfang skjønnedes at være tilstrækkelig Grund til en egentlig Lønningsforhøjelse for Konservator Løvendal. Derimod anbefalede Konsistorium, at der, i Betragtning af hans videnskabelige Arbejder og hans nidkjære Virksomhed for Museets Forøgelse endog ved private Ofre, søgtes tillagt ham en Understøttelse paa Ministeriets Budget Konto VI., Tilskud til Videnskab og Kunst. Af Konto VI. A. 4. b. blev der for Finansaaret 1901—1902 tildelt ham 300 Kr.

— Fra Museumsraadet modtog Konsistorium under 14de Februar 1900 et Andragende fra Konservatorerne ved Museet Hamburger og Scheel om Forhøjelse af de dem tillagte Lønninger. Konsistorium indsendte under 19de Juli s. A. Andragendet til Ministeriet og bemærkede, under Henvisning til indhentede Erklæringer fra Museumsraadet og Universitetets Kvæstor, at Konservator Hamburger fra 1875 havde virket som Præparator og Konservator ved den zoologiske Studiesamling, forinden han i 1885 blev ansat som Konservator, og at Konservator Scheel var bleven ansat som Konservator i 1890. Førstnævnte oppebar en Lønning af 1600 Kr. og sidstnævnte af 1500 Kr. Ansøgerne havde bemærket, at deres private Indtægter stadigt vare blevne ringere paa Grund af den store Konkurrence med Udlandet og med de mange private Præparatorer og Forhandlere, der vare opstaaede hele Landet over. Museumsraadet havde udtalt, at begge Ansøgerne i deres Tjeneste havde gjort god Fyldest ved Museet, og at deres Arbejdstid var 6 Timer daglig, hvortil kom Opsynstjenesten paa alle de Søndage, da Museet er aabent for Publikum. I Henhold til Konsistoriums Indstilling blev der paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 under Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, optaget som personligt Tillæg 200 Kr.

til hver af Konservatorerne, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1135—38. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Finansloven for 1901—1902.

— Paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901 blev det bevilget, at Museets sædvanlige aarlige Bevilling til Brændsel og Belysning 2550 Kr. paa Grund af de høje Brændselspriser maatte overskrides med indtil 700 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 1847—48.

f. Bevillinger til den biologiske Ferskvandsstation ved Furesøen.

Fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 29de Juni 1900 et af Fakultetet anbefalet Andragende fra Dr. phil. C. Wesenberg Lund om, at der maatte blive bevilget til den af ham bestyrede biologiske Station ved Furesøen, jfr. Univ. Aarb. f. 1898—99 S. 64—68 og f. 1899—1900 S. 408—10, et ekstraordinært Beløb af 800 Kr., nemlig til Anskaffelsen af 2 Mikroskoper 260 Kr. og til Bøger 540 Kr. til Brug for de Studerende under deres Ophold paa Stationen, samt at det til Stationen bevilgede aarlige Beløb maatte blive forhøjet fra 2700 Kr. til 2800 Kr., nemlig med 100 Kr. til Anskaffelsen af saadanne mindre Arbejder, som de Studerende under deres Studium særlig maatte have Brug for.

Dr. Wesenberg Lund bemærkede, at i de 3 Aar, Stationen havde bestaaet, havde den været besøgt af henholdsvis 1, 2 og 5 naturhistoriske Studerende, som i Tiden fra 1ste Juni til 1ste September havde haft gratis Ophold — Kost og Logis — for den af Ministeriet bevilgede Sum af 200 Kr. aarlig. Indenfor dette Tidsrum havde de Studerende, henholdsvis i 14 Dage, 3 Uger og 1 Maaned beskæftiget sig med forskellige af Ferskvandets lavere Dyre- og Plantegrupper. Ved Velvillie dels fra Professor Warming's Side dels fra Docent R. S. Bergh var der blevet stillet Mikroskoper til Raadighed for de Studerende, ligesom Universitetsbibliotheket havde været yderst imødekommende ved Udlaanet af de nødvendige Bøger. Da Stationen nu fra Aaret 1900 var blevet en fast Institution, kunde det vel næppe anses for heldigt, at den til Stadighed var nødsaget til at laane Mikroskoper hos andre Institutioners Bestyrere, ligesom der ogsaa maatte siges at være noget uheldigt og urigtigt i, at man i 3—4 Maaneder af Aaret lagde Beslag paa Bibliothekets Bøger, tilmed da netop de omhandlede Værker vare meget søgte; at det paa den anden Side var meget uheldigt, at Bøgerne, hvad der flere Gange var hændet, hjemkaldtes midt under Benyttelsen, vilde være indlysende.

Han søgte derfor om 2 Mikroskoper, ganske svarende til de, der brugtes paa det af Docent Bergh ledede Laboratorium; der søgtes ikke om flere, da der ikke kunde være mere end to Studerende ad Gangen. De Bøger, der trængtes mest til, vare saadanne større, kostbare Bestemmelsesværker og Monografier, der vare uundværlige under det daglige Arbejde for den, der havde valgt sig sit Specialstudium indenfor det Omraade, hvorom vedkommende Monografi handlede. De nedenfor angivne Bøger vare de nyeste monografiske Bearbejdelser af de Dyregrupper, som enten hidtil havde beskæftiget de Studerende, eller som nødvendigvis i Tidens Løb maatte blive Gjenstand for Undersøgelse. Naar han udover den til Anskaffelsen af

disse Værker en Gang for alle nødvendige Sum tillige ansøgte om det aarlige Beløb af 100 Kr., var det, fordi det maatte være i høj Grad ønskeligt, om der fandtes en saadan Sum til Anskaffelse af saadanne i meget søgte Tidsskrifter publicerede Specialarbejder, som vel ikke kunde angives paa Forhaand, men hvis senere Anskaffelse et eventuelt Specialstudium maatte gjøre ønskeligt. Transportvanskeligheder til et paa Landet liggende Laboratorium, saavel som det Forhold, at i alt Fald et af de større Bibliotheker altid var lukket, netop i det Tidspunkt, da Laboratoriet besøgtes af de Studerende, maatte formentlig yderligere tale for denne Bevilling. Værkerne, der særlig trængtes til, vare følgende: Bütschli: Protozoa ca. 90 Kr., v. Graff: Monographie der Turbellarien 70 Kr., Hudson-Gosse: Rotifera 70 Kr., Schmeil: Deutschlands freilebende Copepoden 120 Kr., Pierzy: Deutschlands Hydrachniden ca. 120 Kr., Veidovsky: System und Morphologie der Oligochäten ca. 70 Kr., ialt 540 Kr. Grunden til, at han ikke allerede forrige Aar havde søgt om fornævnte Beløb, samtidig med at han indgav Ansøgning om Oprettelsen af Laboratoriet som fast Institution, var den, at han samme Aar indgav Ansøgning til Carlsbergfondets Direktion, hvis store Imødekommenhed det skyldtes, at Laboratoriet blev oprettet og holdt i Drift indtil 1899, om, at der maatte blive bevilget et Beløb til Bøger. Direktionen mente dog, at den maatte afslaa denne Anmodning, idet den gjorde gjældende, at da Laboratoriet jo nu havde opnaaet fast Statsunderstøttelse, kunde den ikke længere yde det Tilskud.

Efter Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 2den Juli 1900 til Ministeriet blev der paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 paa Universitetets Udgiftspost 7. k., den biologiske Station ved Furesøen, optaget extraordinært 800 Kr. til Anskaffelse af Mikroskoper og Bøger og en Forhøjelse af Kontøens aarlige Beløb med 100 Kr. fra 2700 Kr. til 2800 Kr. I Anmærkningerne bemærkedes det, at de anskaffede Instrumenter og Bøger blive Universitetets Ejendom, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1155—56. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbene optagne paa Finansloven for 1901—1902.

3. Det mineralogiske Museum.

Fastsættelse af et Normalbudget for Museet m. m.

Fra Bestyreren af Universitetets mineralogiske Museum, Professor, Dr. phil. N. V. Ussing modtog Konsistorium under 22de Oktober 1900 et Andragende om Forandring i Tilskudet til Museet, hvori han bemærkede følgende. Efter at Museets Virksomhed i 4 Aar havde været i regelmæssig Gang i den nye Bygning, og der saaledes forelaa et Grundlag til at opstille et Overslag over Størrelsen af Museets enkelte Udgiftsposter, tillod han sig at indsende et saadant, idet han samtidigt ansøgte om en forandret Fastsættelse af Museets aarlige Tilskud, saaledes at dette i Fremtiden blev sat til 3200 Kr. + 760 Tdr. Kokes til Bygningens Opvarming. Lagdes en Kokespris af 3 Kr. pr. Td. til Grund for Beregningen, blev det samlede Beløb 5480 Kr. Museets Tilskud havde hidtil været bevilget som en samlet Sum, hvis Fordeling til Bestridelse af de forskjelligartede Udgifter ikke var

reguleret ved noget Normalbudget eller ved faste Underkonti. Den hidtidige Udgiftsfordeling, saaledes som den havde stillet sig, efter at den nye Bygning var helt taget i Brug, og beregnet som Gjennemsnit af Udgifterne i de 4 sidste Finansaar, og den som Rettesnor for Fremtiden foreslaaede Udgiftsfordeling vare følgende.

	<i>Hidtidig Udgift.</i>	<i>Foreslaaet Normalbudget for Museet.</i>
a. Indkjøb af Mineraler og Forsteninger...	294 Kr. 14 Ø.	ca. 300 Kr.
b. Til Mineral- og Forsteningsundersøgelser	314 — 06 —	350 —
c. Undervisningsmateriel, Bøger og Kort..	430 — 13 —	480 —
d. Haandværksarbejder	657 — 38 —	650 —
e. Rengjøring	798 — 42 —	820 —
f. Belysning	327 — 52 —	330 —
g. Opvarmning	1174 — 40 —	760 Tdr. Kokes.
h. Transport, Fragt, Porto	230 — 50 —	ca. 230 Kr.
i. Kontor-, almindelige og uforudsete Udgifter	340 — 13 —	340 —
	<hr/> 4566 Kr. 68 Ø.	ca. 3500 Kr. + 760 Tdr. Kokes.
k. ÷ Refusion af Danmarks geologiske Undersøgelse for Gas og Opvarmning ..	300 — » —	300 Kr.
	<hr/> 4266 Kr. 68 Ø.	ca. 3200 Kr. + 760 Tdr. Kokes.

Det forudsattes i det foreslaaede Normalbudget, at eventuelle Besparselser paa enkelte af disse Udgiftsposter — med Undtagelse af Opvarmning — kunde anvendes til Merudgift paa andre af dem, i Lighed med hvad Forholdet var ved de fleste tilsvarende Institutioner.

Den hidtidige Ordning, efter hvilken Tilskudet var bevilget som en samlet Sum, frembød indtil 1893, da Indflytningen i den nye Bygning begyndte, ingen væsentlige Ulemper, fordi saavel Tilskudet som Forholdene i det hele vare meget smaa, idet hele Museet den Gang ikke var stort andet end et paa Universitetsbygningens Loft opbevaret Magasin til fremtidig Brug under bedre Forhold. Ved Indflytningens Begyndelse i 1893 blev Tilskudet fastsat til 4266 Kr. 68 Ø. Da Museet paa det Tidspunkt langtfra var helt flyttet, endsige Virksomheden kommen i Gang, kunde der den Gang kun være Tale om et løst Skjøn over de fremtidige Udgifter; der blev, som det fremgik af Konsistoriums Andragende om Tilskudets Forhøjelse (28de Juni 1893), taget Hensyn til den ventede Udgiftsforøgelse ved Lokalernes Opvarmning og Rengjøring, medens der ikke blev opstillet noget Skjøn over den sandsynlige Merudgift til Vedligeholdelsen af Inventariet — som i den nye Bygning var mange Gange saa stort som det var i den gamle — og heller over den Udgiftsforøgelse til Apparater, Hjælpemidler og Brugsgjenstande af forskjellig Art, som nødvendigvis maatte følge med Personalets Forøgelse, med Undervisningens Udvidelse og med Indførelsen af videnskabelige Museumsarbejder, hvilke sidste længe havde været forhindrede ved det gamle Lokales Slethed.

Naar den nærmere Redegjørelse for de forskelligartede Udgifter ved Museet under dettes nye Virkeforhold ikke kunde fremkomme i 1893, var dette saaledes en Følge af, at man savnede Erfaring til Bedømmelse af de Udgiftskrav, der maatte følge med den nye Virksomhed. Af samme Grund havde den i 1895 efter Professor Johnstrups Død udnævnte Bestyrer hidtil maattet opsætte at gjøre Forslag om en endelig Ordning. Paa den anden Side havde forskellige Ulemper ved den foreløbige Ordning gjort sig gjældende i stigende Grad, især som Følge af Brændselsprisernes Stigning; og disse Ulemper syntes i indeværende Finansaar, saavidt det foreløbig kunde skjønnes, at blive saa store, at de vilde nødvendiggjøre et Andragende om Efterbevilling, hvilket uheldige Forhold var en medvirkende Grund til nærværende Andragendes Fremkomst paa dette Tidspunkt.

Det havde nemlig vist sig som en Hovedulempe ved den nuværende Ordning, at Brændselsudgiften ikke var udskilt som en særlig Konto fra Museets øvrige Udgifter. Paa Grund af Lokalernes Størrelse og den store Etagehøjde var denne Udgift overordentlig stor i Forhold til de øvrige, og dens aarlige Variation efter Brændselsprisen og Vinterkulden kunde efter de indvundne Erfaringer andrage over 1000 Kr. Den hidtidige Ordning vilde kun være holdbar i Længden, hvis det var muligt at afbalancere saadanne Variationer ved modsvarende Ændringer i Museets øvrige Udgifter. Men i Virkeligheden maatte den langt overvejende Del af disse (Rengjøring, Gas, Fragt m. v.) udredes aarlig med næsten faste Beløb, og de øvrige Udgifter vare saa smaa, at den Afbalancering i Regnskabet, som her lod sig tilvejebringe ved at opsætte Anskaffelser og Reparationer fra et Aar til det næste eller ved at anskaffe forud, langtfra androg saa store Beløb, som Brændselsudgiften kunde variere med.

Der var derfor her som en nødvendig Betingelse for en fast Ordning andraget om, at Brændselskontoen blev udskilt fra de øvrige og bevilget særskilt med et Beløb, svarende til et fast Kvantum af 760 Tdr. Kokes aarlig, saaledes at den eventuelle Besparelse i hvert enkelt Aar blev at tilbagebetale. Det nævnte Kvantum var, da det efter den foreslaaede Fastsettelsesmaade skulde kunne dække Maximalforbruget, sat 120 Tdr. større end Gjennemsnitsforbruget (640 Tdr.) i de sidste 4 Aar, og 60 Tdr. større end det hidtidige Maximalforbrug (700 Tdr. i 1899—1900), fordi ingen af de sidste Vintre havde været kold. Den foreslaaede Ordning var analog med den for Universitetets botaniske Have gjældende.

Med Hensyn til den foreslaaede Fastsættelse af Museets øvrige Udgifter, som afholdtes af det aarlige Tilskud, til 3200 Kr., — da fremkom denne Sum paa følgende Maade. Fra det hidtidige Tilskud — 4266 Kr. 68 Ø. — fradrog den hidtidige gjennemsnitlige Brændselsudgift — 1174 Kr. 40 Ø. — da denne Udgiftspost var foreslaaet udsondret i Fremtiden. Herved blev Tilskudet at nedsætte til 3092 Kr. 68 Ø., hvilken Sum imidlertid foresloges forhøjet med 107 Kr. 32 Ø. til 3200 Kr. i Henhold til det foreslaaede Normalbudget og følgende Redegjørelse for dets enkelte Poster. Det var for de fleste Posters Vedkommende forudsat, at Udgifterne i Fremtiden kunde bestrides for omtrent det samme Beløb som i de sidste 4 Aar, i hvilken Virksomheden i det nye Museum havde været i regelmæssig Gang.

Bortset fra Opvarmningskontoen, for Nødvendigheden af hvis Udskillelse fra de øvrige Udgifter der ovenfor var gjort Rede, var om de enkelte Poster følgende at anføre.

a. Tilskudet til Samlingens Forøgelse. Det var foreslaaet, at man blev staaende ved den i en Aarrække anvendte Sum, hvad der for saa vidt kunde vække Betænelighed, da Priserne paa Mineraler og Forsteninger i de sidste Aar vare støgne meget betydelig, og den hele Sum — de forskellige Legatmidler iberegnet — som Museet raadede over til Indkjøb udgjorde en lille Brøkdels af, hvad der stod til Raadighed for en Mængde af Udlandets Museer. Museets jævnlig fornyede Forraad af Dubletter af Mineraler fra Bilandene bødede imidlertid noget paa Pengemidlernes Knaphed og havde i Forbindelse med modtagne Gaver hidtil gjort det muligt at erholde de for Museets almindelige belærende Formaal og Undersøgelserne nødvendigste Nyerhvervelser til Samlingen.

b. og c. Hjælpemidler ved Undervisningen og de videnskabelige Arbejder. Der var efter Museets Flytning udført en Række videnskabelige Bearbejdelser af Museets Indhold, men saavel herved som særlig ved Undervisningen — der for Tiden blev benyttet af over 150 Studerende aarlig — havde det vist sig, at Museets Midler i mange Tilfælde ikke tillod Opfyldelsen af rimelige Krav om Hjælpemidler, og der var derfor her andraget om mindre Forhøjelser.

d. Haandværksarbejder. Herunder var indbefattet Vedligeholdelse af Inventar, mindre Nyanskaffelser af saadant, som Æsker, Opstillingsgjenstande m. v. Det havde hidtil langtfra været muligt at give navnlig de udstillede Samlinger en helt hensigtssvarende Opstilling; men da de første Aar paa Grund af Flytningen havde medført forskellige ekstraordinære Udgifter paa denne Konto, antoges det, at en Forhøjelse her ikke behøvedes, men at det vilde være muligt med den samme Sum som hidtil ikke alene at bekoste Vedligeholdelsen, men ogsaa lidt efter lidt at faa udført saadanne Opstillinger, som Samlingens belærende Formaal gjorde særlig ønskelige eller i Fremtiden vilde kræve. Fra Anskaffelsen af større Skuffedarier og deslige, som Museets Forøgelse i Fremtiden mulig kunde gjøre nødvendig, var her set bort, idet det forudsattes, at der i saadanne Tilfælde vilde blive søgt ekstraordinært Tilskud.

e. Rengjøring. Udgifterne i det sidste Aar havde vist sig noget stigende; det var ifjor blandt andet ikke muligt for den anvendte Sum 801 Kr. 15 Øre at faa Museumsloftet rengjort i den ønskelige Udstrækning. Udgiften i Fremtiden var derfor anslaaet til 830 Kr.

f. Belysning, h. Transport, Fragt og Porto og i. Kontor- og andre almindelige og uforudsete Udgifter ansloges til samme omtrentlige Beløb som hidtil.

k. Refusionen fra Danmarks geologiske Undersøgelse for Gas og Opvarmning i de af denne Institution benyttede Lokaler i Museumsbygningen, var, ligesom hidtil, da det var en efter et Skjøn beregnet, fast aarlig Sum, i Overslaget fradraget Museets samlede Udgiftsbeløb. En forandret Fastsettelsesmaade til nærmere Fordeling af denne Sum paa de enkelte Udgiftsposter, den vedrørte, havde nemlig ikke kunnet lade sig udføre, fordi de af

den nævnte Institution benyttede Lokaler ikke vare forsynede med særskilte Ledninger, der kunde tillade en Maaling af den paa disse Lokaler faldende Del af Bygningens samlede Forbrug.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 7de December 1900 blev der til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1901—1902 paa Universitetets Udgiftspost 3. d. stillet Forslag om Forhøjelse af Tilskudet til det mineralogiske Museum med 1213 Kr. 32 Ø. fra 4266 Kr. 68 Ø. til 5480 Kr., derunder indbefattet Udgiften til 760 Tdr. Kokes, anslaaet til 2280 Kr., med Bemærkning, at der under Forudsætning af, at den foreslaaede Forhøjelse blev bevilget, vilde blive fastsat det foran Side 765 anførte Normalbudget for Anvendelsen af Universitetets Tilskud til Museet, saaledes at en Overskridelse af det til Brændsel anslaaede Beløb skulde være tilladt, naar blot ikke det normerede Kvantum overskredes, medens paa den anden Side en Besparelse paa Brændselets Konto ikke kunde anvendes til andre Udgifter, medens iøvrigt Besparelser paa en eller flere af Budgettets Underafdelinger kunde anvendes til Dækning af tilsvarende Overskridelser paa andre Underafdelinger. Det bemærkedes derhos, at der udover det ved Finanslov bevilgede Tilskud under Universitetets Budget til det mineralogiske Museum til dette aarlig var henlagt som Rente af det Moltkeske Legat 1625 Kr. og som Rente af det Fuireske Legat 19 Kr. 28 Øre, ialt 1644 Kr. 28 Øre, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 1351—54.

Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, vedtaget af Rigsdagen og Forhøjelsen optaget paa Finansloven for 1901—1902.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 23de April 1901 blev der meddelt Tilladelse til, at Museets Tilskud paa Universitetets Udgiftspost 3. d. for Finansaaet 1900—1901 maatte overskrides med 287 Kr. paa Grund af de ved Kulprisernes Stigning foraarsagede forøgede Udgifter til Opvarmning.

4. Det astronomiske Observatorium.

Bevillinger til Anskaffelse af et transportabelt Passageinstrument og et astronomisk Hoveduhr.

Fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 28de Maj 1900 et af Fakultetet anbefalet Andragende fra Bestyreren af Universitetets astronomiske Observatorium, Professor, Dr. phil. Thiele, om Bevillinger af 7000 Kr. til et transportabelt Passageinstrument med automatisk Registerings-Apparat og af 4000 Kr. til et ved særlig betrygende Opstilling beskyttet astronomisk Hoveduhr.

Til Støtte for Andragendet bemærkede Professor Thiele, at medens Observatoriet for ca. 50 Aar siden var rigeligt udstyret i begge de nævnte Retninger, og længe havde kunnet hjælpe sig med, hvad Tiden havde skaa-net, var der nu følelig Trang tilstede, og desuden stillede den mægtige Udvikling af den astronomiske Iagttagelseskunst nu nye Fordringer. Af transportable til Tids- og Stedbestemmelser tjenlige Instrumenter besad Observatoriet et lille Passageinstrument, som havde gjort Nytte ved Expe-

ditioner til Grønland og endnu vilde kunne anvendes under saadanne Forhold. Men for Øjeblikket maatte det bruges til Observatoriets egen Tidstjeneste, fordi denne ikke turde gjøres afhængig af Meridianinstrumentet alene, og fordi de unge Astronomers Uddannelse til at vikariere for Observator krævede, at et selvstændigt Instrument holdtes i uafbrudt Anvendelse. Til saadan Tidstjeneste var det nævnte Instrument dog for lille og for gammelt. Den Repholdske Methode for Tidsobservationer ved automatisk Registrering havde desuden faaet en saa stor Betydning for Nutidens Observationskunst, at det maatte forlanges, at den var repræsenteret paa ethvert Observatorium med regelmæssig Tidstjeneste. Men ogsaa udover Øvelserne og den daglige Gjerning var der mangfoldig Trang til et godt transportabelt Passageinstrument, saaledes til Brug ved Længdebestemmelser eller Bestemmelse af Klokkesletsforskjellen mod andre Observatorier. I slige Tilfælde krævedes der 2 saadanne Instrumenter af omtrent samme Indretning og Størrelse. Dette blev bestemmende for det begjærede Instruments Dimensioner derved, at Gradmaalingen allerede besad et Instrument af denne Art. Det kunde forudses, at Længdebestemmelser vilde blive at udføre ved Gradmaalingen og Observatoriet i nær Fremtid paa korresponderende Stationer baade i Landet og udenlands. Til Anskaffelse af det fornødne Passageinstrument vilde efter indhentede Oplysninger behøves et Beløb af 7000 Kr., deri indbefattet Fragt, Told og Indpakning.

Professor Thiele bemærkede, at det var mærkværdigt, at Uhre, som havde været i Gang i 70 Aar, endnu kunde gjøre Nytte, saaledes som Tilfældet var med flere af Observatoriets gamle Uhre, uagtet de hang i kolde og ofte fugtige Rum ved Instrumenterne. Men helt fint var Resultatet da heller ikke, og man maatte være forberedt paa snarligt Tab af et eller flere Uhre. Saaledes var det eneste nye af Observatoriets Uhre, som det fik i 1885 fra Dent, hurtig blevet saa angrebet af Rust, at det havde maattet flyttes ind i et opvarmet Rum, hvor det ikke kunde gjøre fuld Nytte. For at kunne bære alle Tidsangivelserne i Landet maatte Observatoriets egne Tidsbestemmelser være nøjagtige i overlegen Grad. Naar man i det daglige Liv begyndte at kræve Tiden rigtig paa Minuttet, naar Søfart og lignende krævede Signaler rigtige og paa Sekundet, maatte Observator selv vide Besked om Tiendedelen af Sekundet, og Observatoriet maatte have saa mange og saa gode Uhre, at det kunne bevare denne Sikkerhed, selv om Graavejr i ugevis skjulte alle Stjerner. Det bedste, som her lige kunde være godt nok, var, at et fortrinligt Uhr blev ophængt i en lufttæt lukket Glaskasse nede i en dyb Kjælder, hvor kun Varmen forandres lidt. Der maatte det optrækkes ved Elektricitet og selv med Elektricitet angive sine Sekundslag.

Et saadant Uhr, som var prøvet og fundet godt paa mange Observatorier, var konstrueret af Dr. Riefler i München. Prisen paa hans astronomiske Penduluhre var 2700 Reichsmark, for saa vidt det ikke forlangtes, at de skulde drive et eller flere nøjagtigt ensgaaende Biuhre; ellers forhøjedes Prisen til 3000 Reichsmark for Hoveduhret og 210 for hvert Biuhr foruden en dobbelt elektrisk Strømledning. Observatoriet havde ikke Brug for denne Komplikation, da dets Kronograf direkte vilde modtage ogsaa det billigere

Uhrs Sekundslag; og dette vilde ligesom nu ogsaa kunne komme den polytekniske Lærestanstalt til gode. Derimod kunde der være Tale om at erstatte det for Publikum tilgængelige Uhr ved Foden af Nikolaj Taarn med et saadant Biuhr. For Tiden syntes der dog ikke at være Trang til en yderligere Nøjagtighed i de Tidsangivelser, som offentliggjordes paa denne Maade. Dog turde det være rigtigst ikke at afskære Muligheden for en saadan Forbedring, men at vælge et Rieflersk Uhr til 3000 Reichsmark dog indtil videre uden Biuhr. Til denne Pris maatte endnu lægges 600 Kr. til egentlige Bygningsarbejder og 400 Kr. til elektriske Ledninger og Apparater til Uhret. Den dybe Kjælder, hvori Uhret skulde anbringes, var nemlig næsten utilgængelig og uden nogen Slags Afpudsning. Der maatte derfor tilvejebringes et for Støv, Trækvind og Varmepaavirkning saa vidt muligt befriet Aflukke til Uhret dernede, og da dette kun yderst sjældent burde beses paa sit Sted, maatte der træffes Foranstaltninger til, at de nødvendige Iagttagelser kunde ske ovenfra ved Kikkert og Elektricitet.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 2den Juli 1900 blev der — under Henvisning til, at Bevillinger til Anskaffelse af et Zoneinstrument og til Omdannelse og forandret Opstilling af Hovedkikkerten paa Observatoriet samt til Byggeforanstaltninger ved den til dette hørende Meridianbygning ved Lov om Tillægsbevilling for 1871—72, jfr. Rigsdagstidende for 1871—72 Tillæg A. Sp. 2277—78 og ved Finansloven for 1893—94, jfr. Rigsdagstidende 1892—93 Tillæg A. Sp. 1007—10 og Univ. Aarb. f. 1891—92 S. 949, vare blevne givne paa Kommunitetets Budget — paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 under Kommunitetets Udgiftspost 16 optaget ialt 11000 Kr. til Anskaffelse af fornævnte Instrumenter, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1179—82. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Finansloven for 1901—1902.

5. Forslag om Oprettelsen af et fysisk Institut under Universitetet m. m.

Under 21de Februar 1900 indsendte Konsistorium til Kirke- og Undervisningsministeriet 2de gennem det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtagne Skrivelser af 16de November 1899 og 10de Februar 1900 fra Professor, Dr. med. Christiansen, indeholdende et Forslag om Oprettelsen af et fysisk Laboratorium, hvis Formaal væsentligt skulde være at afgive Lokaler: 1. for den praktiske fysiske Undervisning af Universitetets Studerende (Candidati magisterii og Studiosi magisterii til Skoleembedsexamen), 2. for Viderekomne, som ønskede at udføre fysiske Arbejder eller Undersøgelser, 3. for den medico-fysiske Undervisning, som benyttedes af samtlige lægevidenskabelige Studerende, men som for Tiden kun havde et helt midlertidigt og temmeligt indskrænket Lokale i Universitetets kemiske Laboratorium, 4. for den fysico-kemiske Undervisning, som i det sidst forløbne Decennium havde taget et saadant Opsving ved Udlandets Universiteter, at vort Universitet ikke kunde undgaa at optage denne Gren af Videnskaben i sin regelmæssige Undervisning, 5. for de internationale hydrografiske Undersøgelser, som skulle udføres af Danmark, Sverrig, Norge,

Tyskland og England i Forening, og 6. for visse optiske Undersøgelser, som fordre en permanent Opstilling af de dertil anvendte Maaleredskaber. Konsistorium bemærkede, at Forslaget var anbefalet af Fakultetet, og at man sluttede sig til denne Anbefaling i Overbevisningen om, at der ved Forslagets Gjennemførelse vilde opnaas et stort Gode for Universitetet. Den udførte Plantegning af den paatænkte Bygning vilde medføre en Udgift af ca. 120000 Kr. Beliggenheden af denne Bygning havde man tænkt sig i den polytekniske Læreanstalts Nærhed, f. Ex. i det nordlige Hjørne af den botaniske Have.

Professor *Christiansen* bemærkede i sin Skrivelse af 16de November 1899 følgende. Medens de andre Hoveddiscipliner af Naturvidenskaben havde særegne Institutioner, der nyde en vis Selvstændighed, manglede Fysiken et saadant. Universitetet ejede i sin Tid en fysisk Samling, der var grundlagt af Professor *Kratzenstein* og af ham skænket til Universitetet. En stor Del af den gik til Grunde ved *Kjøbenhavns Ildebrand 1795*, men under Professor *H. C. Ørsted*s Styrelse anskaffedes en Mængde Instrumenter, og Samlingen var ved hans Død af ikke ringe Omfang. Den forøgedes ogsaa under Professor *C. Holtens* Bestyrelse saaledes, at den afgav et for den Tid tilstrækkeligt Hjælpemiddel ved Undervisningen. I hele denne Periode var den Universitetets Ejendom, men heri foregik der i 1863 den Forandring, at den overførtes til den polytekniske Læreanstalt. Siden den Tid var Samlingen væsentlig blevet udvidet ved, at der til Brug ved den praktiske Undervisning i det fysiske Laboratorium var anskaffet en stor Mængde Maaleapparater; denne Del af Samlingen bestyredes af Professor ved den polytekniske Læreanstalt *Kr. Prytz*.

Medens denne Læreanstalt vel maatte siges at være tilfreds med den nuværende Ordning, var det anderledes set fra Universitetets Standpunkt. Universitetet havde givet Afkald paa en i flere Henseender værdifuld og ved sin Historie interessant Samling og havde intet faaet derfor. Om og i hvilket Omfang Universitetets Professor i Fysik kunde benytte fysisk Samling og de dertil knyttede Lokaler, afgang for en stor Del af Læreanstaltens Direktør; Professor *physices* var i denne Henseende stillet i et Afhængighedsforhold, som ellers ikke kjendtes ved Universitetet. Selv om det under de nuværende Forhold ingen Ulemper medførte og selv om det maatte indrømmes, at det havde sin Behagelighed, naar Læreanstalten blev styret af en anset og indflydelsesrig Personlighed, var det dog en unaturlig Ordning, som let kunde volde store Vanskeligheder. Som Forholdene vare for Øjeblikket, var der aldeles ikke Tale om, at han personlig skulde føle sig besværet af dem; men der var andre Hensyn, der talte stærkt for, at der maatte ske en Forandring.

Hvad det kneb mest med var Pladsen. Foruden de to Sale, hvori Samlingen findes, hørte endnu 4 andre Værelser til den. Et af dem benyttede han selv, et andet var overladt Forelæsningsassistenten. Et tredje Værelse havde været benyttet som Lærerværelse, men var nu overladt til *Dr. Barmwater* til Arbejdsværelse. Det fjerde, som egentlig var bestemt til optiske Arbejder, blev benyttet af *Cand. mag. M. Knudsen* til forberedende hydrografiske Arbejder. Der havde nemlig i de senere Aar været arbejdet

paa en Sammenslutning af Danmark, Norge, Sverrig, Tyskland og England med det Formaal at foretage systematiske Undersøgelser om Havene og Havvandets Egenskaber, og det var overdraget ovennævnte Kandidat Knudsen at udføre en Række Arbejder derover. Men selv ved saaledes at optage alle disponible Rum, var man kun daarlig hjulpen, da der fra de fornævnte Lande vilde blive sendt yngre Mænd hertil, som under Kandidat Knudsens Ledelse skulde sætte sig ind i de hydrografiske Arbejdsmethoder, men naar de kom, vilde man for Alvor komme til at mangle Plads.

Men Pladsens Utilstrækkelighed havde jo allerede vist sig paa en anden Maade. Som det vilde erindres, var der iaar begyndt med medico-fysiske Øvelser. Dette var kun blevet muligt derved, at Bestyreren af Universitetets kemiske Laboratorium, Professor J. Thomsen, havde overladt et større Lokale til dette Brug. I sig selv var dette meget godt og hensigtsmæssigt, men det var jo for det første et Spørgsmaal, hvor længe Laboratoriet kunde undvære det, og det var tilmed kun muligt at faa Plads til Arbejderne dér ved at lade de Studerende arbejde sammen. Men dette bragte en vis Usikkerhed over det hele, idet let den ene forblev uvirksom. Helst skulde her, ligesom i de kemiske Laboratorier, hver have sit eget Arbejde og sin egen Plads.

Endvidere turde han antage, at man vilde være enig med ham i, at det var ønskeligt, at der kunde skaffes Plads til et Laboratorium for fysisk Kemi. Denne Videnskab, der havde udviklet sig saa stærkt i de senere Aar, blev foredraget ved Lærestalten af Dr. phil. Emil Petersen, men der manglede saavel Arbejds- som Øvelseslokale. Dette Fag stod jo Fysiken meget nær, og de Methoder og Apparater, som anvendtes dér, vare væsentlig fysiske. Men ogsaa dertil savnedes ganske Plads, enten man saa vilde knytte denne til et kemisk eller et fysisk Laboratorium.

Det skulde bemærkes, at der vistnok i Tidens Løb vilde blive Trang til et særligt Auditorium for Fysik, beregnet navnlig paa de medicinske Studerende, eller til andre Forelæsninger for større Kredse. Det var allerede nu en ikke ringe Ulempe, at der maatte holdes experimentale Forelæsninger i to Timer efter hinanden, især naar der var større Experimenter at foretage.

Professor Christiansen tilføjede endnu en Betragtning, som for ham havde stor Vægt, og som han var vis paa Fakultetet vilde slutte sig til. Det drejede sig om Undervisningen for dem, der særlig studerede Fysik, enten som Studiosi magisterii eller som Kandidater. Deres Undervisning i praktisk, experimental Fysik modtog de nu i fysisk Laboratorium sammen med Polyteknikerne. Men foruden denne Undervisning, der naturlig var rettet mod de Afsnit af Fysiken, der særlig havde Betydning for Polyteknikere, var der andre Afsnit af Fysiken, som i hvert Fald endnu ikkun havde theoretisk Interesse, men som dog hørte med til ethvert nogenlunde fuldstændigt Studium. Skulde dette virkelig blive grundigt og frugtbringende, maatte Studenterne hele Tiden færdes i Laboratoriet, al hans Læsning burde ledsages af experimentalt Arbejde, ellers blev det hele kun halvt forstaaet og kun daarligt tilegnet. Med det ringe Antal, der nu studerede Fysik, vilde der vel ikke behøves nogen stor Plads dertil, men den kunde

ikke skaffes under de nuværende Forhold. Endelig maatte der være Plads for saadanne, som ønskede at udføre selvstændige videnskabelige Undersøgelser; selv om det ikke kunde paaregnes, at synderlig mange vilde faa Brug derfor, burde der tages Hensyn dertil. Nu til Dags krævede et videnskabeligt Arbejde af nogen Betydning langt flere og bedre ydre Betingelser end tidligere, hvis der skulde komme noget ud deraf til Fremme for Videnskaben og til Ære for Universitetet.

Det forekom ham saaledes, at der var al mulig Grund til at overveje, hvorledes der bedst kunde raades Bod paa de her fremhævede Ulemper. At gaa til Bygning, og Indretning af et fuldstændigt og selvstændigt Institut for Fysik var vel ikke absolut nødvendigt, men man burde dog være forberedt paa, at det snart kunde blive nødvendigt. Og hvis man for Øjeblikket vilde nøjes med forberedende Skridt, burde disse foretages saaledes, at der ved Udvidelse og Tilbygning kunde opnaas en tilfredsstillende Ordning. Man maatte da først se sig om efter en passende Byggegrund; at den burde være i Nærheden af den polytekniske Lærestalt og Universitetets kemiske Laboratorium, var utvivlsomt. Man kunde her tænke paa Pladsen mellem de to nævnte Institutioner, paa en Plads i Østre Anlæg, maaske paa en Grund i den botaniske Have, hvis det var tænkeligt, at den kunde undvære saa stort et Areal, at der ogsaa vilde være Plads til Udvidelse. I den Bygning, som der foreløbig var Tale om, skulde der være Plads til: 1. Arbejds- og Øvelseslokale for Studerende og yngre Videnskabsmænd, 2. Lokale til de medico-fysiske Øvelser, 3. Laboratorium for fysisk Kemi, 4. Lokale for hydrografiske Undersøgelser og 5. et mindre Auditorium og en Apparatsamling. Han ansaa det ikke for rigtigt at gaa i Enkeltheder med Hensyn til Bygningens Indretning og Udstyrelse, inden det havde vist sig, hvorledes Fakultetet stillede sig til Sagen. Var der, som han haabede, Stemning for at fremme den, og lykkedes det at finde en passende Grund til den nye Bygning, vilde det ikke være vanskeligt at faa Tegning og Overslag bragt til Veje.

Ved Skrivelse af 10de Februar 1900 fremsendte Professor Christiansen et Udkast til fornævnte Bygning; den var tænkt at skulle bestaa af en enkelt Fløj, 20 Alen bred og 50 Alen lang i 2 Etager med høj Kjælder. I øverste Etage var ansat Lokaler for de medico-fysiske Øvelser og for Øvelser i fysisk Kemi. I Stuen var der et større Rum til optiske Undersøgelser, hvor der nemlig var tænkt paa at opstille et Rowlands Gitter med Tilbehør. Desuden var der Rum til Arbejder for Studerende og Viderekomne, der særlig lægge sig efter Fysik; endelig var der Lokaler for de paabegyndte hydrografiske Undersøgelser. I Kjælderen optoges en stor Del af Pladsen af en Portnerbolig samt af Kaloriferer. En Del af Rummet vilde være at anvende til Oplagsplads navnlig for Hydrografer. I et af Kjælderrummene antog han, at et Lindes Apparat til flydende Luft kunde faa Plads. Visse fysiske Apparater udførtes bedst i Kjælderrum; der var undertiden sket Henvendelse til ham fra Læger og andre om at faa Plads til at udføre en eller anden Undersøgelse; det var i det hele en stor Fordel at kunne raade over nogen Plads til uforudsete Tilfælde. At et af Kjælderrummene var betegnet som dobbelt Kjælder, laa i, at det kunde

være ønskeligt at have et godt Arbejdsrum under den egentlige Kjælder, hvor Temperaturvariationer vilde være yderst ringe, hvor der mærkedes lidet til Bevægelse udefra og hvor intet Dagslys kunde trænge ned. Planen var udkastet under Forudsætning af, at Forelæsningerne over Fysik for Medicinere vedvarende holdtes paa den polytekniske Lærestanstalt. Skulde dette engang i Fremtiden blive umuligt, vilde det være nødvendigt at faa en ny Bygning opført med Auditorium og tilhørende Samlingslokaler o. s. v. Der burde i hvert Fald ved Valget af en Byggegrund tages Hensyn til denne Mulighed. Den medfulgte Tegning var udført af Doцент, Arkitekt Gnudtzmann; efter hans Anskuelse vilde en saadan Bygning kunne udføres for ca. 120000 Kr.

Ved Skrivelse af 19de April s. A. meddelte *Ministeriet* Konsistorium, at det, efter at den botaniske Haves Direktør havde haft Lejlighed til at gjøre sig bekendt med fornævnte Plan, havde modtaget en Erklæring fra ham, hvorefter det fornødne Areal med fremtidige Udvidelser for Øje ikke vilde kunne tilvejebringes i den botaniske Have. Ministeriet anmodede derfor om, at Sagen maatte blive taget under fornyet Overvejelse med Hensyn til Pladsen for den projekterede Bygning.

Under 19de Maj s. A. modtog Konsistorium fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet et af Fakultetet anbefalet Andragende af 4de s. M. fra Professor, Dr. med. Christiansen angaaende forskellige Foranstaltninger til en udvidet Undervisning i Fysik for dem, der forberedte sig til Skoleembedsexamen i Fysik og Magisterkonferens med Fysik som Hovedfag.

Professor *Christiansen* bemærkede i sit Andragende, at han i sit Forslag om Oprettelsen af et fysisk Laboratorium havde gjort opmærksom paa, at vort Universitet ganske manglede et saadant, et Forhold, der vel kunde siges at være enestaaende, og som sikkert burde forandres. Det laa i Sagens Natur, at dermed vilde følge flere Forandringer, som iøvrigt i Hovedsagen maatte siges at være paatrængende nødvendige, selv om det ikke maatte lykkes at faa bygget et fysisk Institut i den nærmeste Fremtid. Foruden at Fysiken var et vigtigt Bifag ved den polytekniske Lærestanstalts Examinering var den Hovedfag ved Skoleembedsexamen i Fysik og Magisterkonferens i Fysik. Denne Uddannelse havde navnlig til Hensigt at uddanne Lærere i Fysik for de højere Skoler og Lærestanstalter, men denne Undervisning skulde overhovedet være af en saadan Natur, at det var muligt at bringe de Studerende saa vidt, som man overhovedet kunde komme ved Universitetsstudium. Men det maatte siges, at vi stode meget tilbage i denne Henseende. Ved Universitetet og den polytekniske Lærestanstalt holdtes der nu følgende Forelæsninger i Fysik.

I. For Polyteknikere 4 ugentlige Timer i 3 Halvaar. Dette Kursus medtog væsentlig kun de Dele af Fysiken, der havde særlig Betydning for Polyteknikere.

II. For Medicinere 2 ugentlige Forelæsninger i Efteraarshalvaaret, 4 ugentlige Forelæsninger i Foraarshalvaaret. Her medtoges de Afsnit af Fysiken, som særlig havde Betydning for Læger.

III. For Studiosi magisterii i Fysik: 1. En Forelæsning eller rettere Examinatorium over matematisk Fysik i 2 ugentlige Timer i 3 Halvaar.

2. Tillige plejede Professor Christiansen i hvert andet Halvaar at holde en Forelæsningsrække over et udvalgt Æmne, som da behandlede udførligt.

Desuden afholdtes der Øvelseskursus for Polyteknikere, hvori ogsaa Studiosi magisterii maatte deltage for at forberede sig til den praktiske Del af deres Examen. Endvidere var der nu indrettet et medico-fysisk Øvelseskursus for de lægevidenskabelige Studerende.

Hvad der nu manglede var 3 Ting, nemlig: 1. en Forelæsning over Fysik for Studiosi magisterii, 2. et særligt for disse beregnet fysisk Øvelseskursus og 3. en bedre Forsyning med fysiske Instrumenter.

ad 1. Man kunde mene, at Studiosi magisterii kunde følge Forelæsningerne for Polyteknikere og deltage i disses Øvelser. Det kunde og skulde de selvfølgelig ogsaa, men dette Kursus var langt fra tilstrækkeligt. Det var særlig beregnet for Polyteknikere, derfor udelodes alt, hvad der ikke kunde siges at have særlig Betydning for disse; af saadanne Ting kunde nævnes: den højere Optik, Læren om Diffraction og Dobbeltbrydning, endvidere store Partier af Elektricitetslæren, alle Detailler angaaende elektriske Maalinger, elektriske Svingninger, ligesaa den kinetiske Varmetheori og Anvendelserne af den anden Hovedsætning af Varmelæren. Endvidere var det nødvendigt at holde Forelæsninger over Fysik for Polyteknikere i en yderst elementær Form, uden Anvendelse af den højere Mathematik, da Polyteknikerne ikke havde hørt Forelæsninger derover, naar de begyndte paa Fysiken. Det forekom ham i det hele taget at være upassende, at der ikke ved Universitetet holdtes en Forelæsning over Fysiken, der virkelig gav et Billede af denne Videnskabs nuværende Standpunkt, hvor ogsaa de Problemer fremdroges, som nu til Dags stode paa Dagsordenen. Skulde man vente mere end en passiv Deltagelse i Nutidens Arbejder, maatte der gives de Studerende, som havde Evne og Villie til selv at arbejde, Interesse for og Forstaaelse af Nutidens Opgaver.

ad 2. Det praktiske Kursus ved den polytekniske Læreanstalt sigtede ved sin hele Indretning paa Polyteknikernes Tarv; der var altsaa ikke Tale om, hvad der kunde have særlig Betydning for Lærere, paa Brug af Instrumenter til Skolebrug, endnu mindre gaves der Vejledning til originale videnskabelige Arbejder. I disse Retninger vilde der altsaa være meget at gjøre, naar et tilfredsstillende Øvelseskursus for Fysikere skulde oprettes.

ad 3. Som omtalt i Skrivelse af 16de November 1899 ejede den polytekniske Læreanstalt den fysiske Samling; Universitetet ejede næppe et eneste fysisk Apparat. Der burde vistnok gjøres Skridt til at afhjælpe denne Mangel. De store Bevillinger, der vare givne den polytekniske Læreanstalt, vare, som Bestemmelsen var, medgaaede til Apparater til Brug ved Anstaltens fysiske Øvelser. Et Slags Grundlag for en ny fysisk Samling eksisterede dog, for saa vidt som enkelte Apparater, der paa Carlsbergfondets Bekostning vare anskaffede til Brug for yngre Videnskabsmænd, efter Afbenyttelsen vilde tilfalde Universitetet, ligesom ogsaa de af Direktør A. Paulsen til Nordlysexpeditionen anskaffede Spektroskoper skulde tilfalde dette. Men i Virkeligheden manglede der ved den nuværende fysiske Samling en Mængde Instrumenter, som havde stor videnskabelig Betydning, men som det næppe kunde ventes, at Læreanstalten vilde anskaffe. — Der

manglede saaledes det Rowlandske Gitterapparat med tilhørende fotografiske og bolometriske Apparater, der vare de eneste, der kunde benyttes ved spektroskopiske Arbejder af større Betydning, og som havde faaet overordentlig stor Betydning ved, at de vare de eneste, med hvilke man kunde paavise den af Zeman opdagede Spaltning af Spektrallinier ved Magnetisme. Baade i Lund og Stockholm fandtes saadanne Apparater udstyrede med alt Tilbehør. Et saadant Apparat vilde koste ca. 4000 Kr.

En anden Anskaffelse, som maatte siges at være fornøden, var Lindes Apparat til at lave flydende Luft. Det var i sig selv saa mærkværdigt, at man ved forholdsvis simple Apparater kunde erholde Luft i flydende Væskeform i saa store Mængder, man vilde; man var derved i Stand til at undersøge Legemernes Forhold ved overordentlig lav Temperatur, hvorved de frembød mange nye og uventede Egenskaber. Det syntes i Grunden at være en Skam, at Universitetet ikke raadede over dette Apparat. Foruden selve Apparatet maatte der til dets Drift anskaffes en større elektrisk Motor; det hele vilde derved løbe op til ca. 3000 Kr.

Samlingen manglede ganske Apparater til Frembringelse af Vexelstrøm og Fasestrøm, som vare de Former af den elektriske Strøm, der anvendtes hyppigt i England og Amerika, navnlig ved Overføring paa større Afstande, endvidere manglede der de dertil hørende Transformatorer og Maaleapparater, selvfølgelig var der kun Tale om Anskaffelse af mindre Apparater. Endelig burde der have et ordentligt Projektionsapparat, med hvilket man kunde fremstille for Auditoriet Forstørrelser af mikroskopiske Objekter, mindre Fotografier og lignende. Hertil kom endnu de Apparater og Installationer, som vilde være nødvendige ved Indretningen af de fysiske Øvelser for Fysikere.

Professor Christiansen stillede følgende Forslag til de Forandringer, der efter hans Mening paa den letteste og bedste Maade vilde afhjælpe de nævnte Savn.

I. Forelæsninger for Studiosi magisterii i Fysik. Disse Studerende skulde for det første følge den experimentale Forelæsning, som Professor Prytz og han selv holdt for Polyteknikere; den tilendebringes i 2 Aar. For det andet skulde de gennemgaa det toaarige Kursus i mathematisk Fysik, som han holdt. Hertil skulde saa for det tredje komme en ny toaarig Forelæsning paa 3 ugentlige Timer over Fysik, som skulde give et Billede af Fysikens nuværende Standpunkt, med Benyttelse af højere Mathematik som det nødvendige Supplement til den experimentale Forelæsning, der særlig var beregnet for Polyteknikere.

Dette vilde dog medføre, at han maatte bede sig fritaget for at holde Forelæsninger for de lægevidenskabelige Studerende, hvilket kunde ske derved, at der blev ansat en ny Lærer i Fysik ved Universitetet. Dette kunde bedst ordnes saaledes, at Cand. mag. M. Knudsen, som nu ledede de medicofysiske Øvelser, hvorfor han blev lønnet med 900 Kr., fik et Honorar for at holde Forelæsninger; dette kunde passende sættes til 1600 Kr. Det var almindelig anerkjendt, at Kandidat Knudsen havde indlagt sig stor Fortjeneste ved sin Virksomhed ved Indretningen af fornævnte Øvelser. Han havde tidligere holdt Forelæsningerne for de lægevidenskabelige Studerende i

Professor Christiansens Sted, og det havde vist sig, at han, bedre end Professoren selv, havde kunnet vække de Studerendes Interesse, hvilket havde givet sig tilkjende derved, at hans Forelæsninger havde været ualmindelig godt besøgte. Endelig havde hans hydrografiske Arbejder vundet overordentlig Anerkjendelse hos alle Sagkyndige i Udlandet.

II. Øvelser for Studiosi magisterii i Fysik. Der trænges til særlige Øvelser i Fysik for disse Studerende; dertil vilde kræves, at der blev ansat en Assistent, som vilde faa et betydeligt Arbejde, da disse Øvelser maatte være videregaaende og mere varierede end Polyteknikernes Øvelser og derfor ogsaa optage megen Tid. Han burde passende lønnes med 120 Kr. maanedlig.

III. Anskaffelser til at grundlægge en fysisk Samling ved Universitetet. Det vilde være hensigtsmæssigt at udstrække denne Bekostning over flere Aar. Der vilde passede kunne anvendes 4000 Kr. dertil aarlig og Bevillingen burde gjælde for 5 Aar.

Bekostningerne ved den foreslaaede Ordning vilde herefter blive: 1. Lønning til en Docent i Fysik 1600 Kr., 2. Lønning til en Assistent ved fysiske Øvelser 1440 Kr. og 3. til Anskaffelse af nye Apparater 4000 Kr. aarlig i 5 Aar.

I Forhold til hvad der herved kunde ventes naaet, skjønnede Professor Christiansen ikke, at disse Forlangender kunde kaldes store; han maatte i denne Sammenhæng fremhæve, at Nutidens stærke Udvikling i teknisk, derunder særlig elektroteknisk Retning, stillede nye Krav saavel til den højere som den elementære Undervisning, og gjorde det ønskeligt, at der her i Landet havdes en Stab af veluddannede Mænd paa Fysikens Omraade. Hvad der fremmede Interessen for og Indsigten i Benyttelsen af Naturkræfterne, satte os bedre i Stand til at bestaa i Konkurrencen, og naar der saas hen til de store materielle Interesser, der stod paa Spil, kunde de Bekostninger, som her var Tale om, næppe veje synderligt.

I den af *Universitetets Kvæstor* under 1ste September 1900 afgivne Erklæring bemærkedes følgende. I det fremkomne Andragende var af Professor Christiansen givet Henviisning til et af ham i Aaret 1899 fremsat Forslag til Oprettelse af et fysisk Institut under Universitetet, et Forslag, som ikke var Kvæstor bekjendt. Naar Professoren fremdeles sammenknyttede de nu af ham ansøgte Foranstaltninger med det af ham tidligere foreslaaede fysiske Institut saaledes, at han betegnede dem som Forandringer, der i Hovedsagen maatte siges at være paatrængende nødvendige, selv om det ikke maatte lykkes at faa bygget et fysisk Institut i den nærmeste Fremtid, syntes efter Ordlyden Oprettelsen af et saadant Institut, om end først ad Aare, at være en Forudsætning for Iværksættelsen af de nu af ham ønskede Foranstaltninger. Heraf vilde igjen følge, at det nu foreliggende Andragende ikkun vilde kunne behandles i Forbindelse med Andragendet om et fysisk Institut, nemlig som indeholdende de Overgangsbestemmelser til den Tilstand, der vilde indtræde ved et saadant Instituts Oprettelse. Ellers vilde en Afgjørelse af det nu foreliggende Andragende, skjønt fremtvingende Indretningen af et fysisk Institut, blive at træffe uden Kjendskab til, hvad der var tænkt med et saadant Instituts Tilvejebringelse. Hvis

da den her fremsatte Opfattelse af Ordlyden i Professor Christiansens Andragende var rigtig, vilde Kvæstor efter denne være ude af Stand til at erklære sig over det foreliggende Andragende for sig alene.

Allerede under Henvisning til den Omstændighed, at Sagen var sendt til hans Erklæring, og tillige til de ansøgte Foranstaltningers Beskaffenhed havde han imidlertid troet at turde fremsætte sine Yttringer over Sagen, saaledes, at der spurgtes, hvorvidt de nævnte Foranstaltninger vare at anbefale, selv om der aldrig maatte blive oprettet noget fysisk Institut under Universitetet. Det var altsaa i Tilslutning til den bestaaende Ordning af Undervisningen i Fysik, at den foreliggende Sag fra hans Side vilde blive betragtet, og da Universitetets Undervisning i dette Fag efter den bestaaende Ordning var knyttet til den polytekniske Lærestanstalt, fulgte allerede heraf, hvad han senere vilde faa Anledning til nærmere at fremhæve, at en Udtalelse fra dennes Direktør maatte søges tilvejebragt inden en Afgjørelse i denne Sag kunde blive truffet.

Til Begrundelse af de ansøgte Foranstaltninger til en udvidet Undervisning i Fysik for Studiosi magisterii, saaledes at der hermed tilvejebragtes Forelæsninger, der gav en Fremstilling af denne Videnskabs nuværende Standpunkt, havde Professor Christiansen givet en udførlig Forklaring over de Forelæsninger og Øvelser i Fysik, der for Tiden bleve afholdte. Under Henvisning til denne Forklaring fremsatte Kvæstor følgende Bemærkninger angaaende Forslaget om at foranstalte en ny toaarig Forelæsning paa 3 ugentlige Timer for Studiosi magisterii og om i dette Øjemed at fritage Universitetets Professor i Fysik for den hidtil af ham holdte Forelæsning for de lægevidenskabelige Studerende.

Det var Universitetets Professorer i Zoologi, Botanik, Kemi og Fysik — for dette sidstnævnte Fags Vedkommende til en Tid den ved den polytekniske Lærestanstalt ansatte Professor —, der, jfr. Kane. Skriv. af 23de April 1840 til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, særlig Mbr. 2, i Forelæsninger for de lægevidenskabelige Studerende havde meddelt disse hele det Stof, hvori de bleve at prøve ved den lægevidenskabelige Forberedelsesexamen. Naar det nu i det foreliggende Andragende var foreslaaet, at Universitetets Professor i Fysik fritoges for at holde Forelæsninger for de lægevidenskabelige Studerende, mødte her det Spørgsmaal, om der særlig for Fysikens Vedkommende var Grund til en ny Ordning, hvorved Universitetets Professor fik Tid til at foredrage sin Videnskab i hele det Omfang, som efter dennes Udvikling burde medtages i Uddannelsen af yngre Videnskabsmænd. Der var imidlertid i Andragendet ikke fremsat nogen Udtalelse om en saadan særlig Stilling for Fysiken i *Modsætning* til de øvrige 3 af de fornævnte Videnskaber, og Kvæstor kunde derfor ikke se rettere end, at der her var forebragt et Anliggende, der kunde faa Betydning for de lægevidenskabelige Studerendes Undervisning i Naturvidenskab i det hele, medmindre det maatte kunne behandles fra det Synspunkt, at det var en personlig Ordning for Professor Christiansens Vedkommende, der søgtes opnaaet.

Der kunde vistnok være Grund til at spørge, om der ikke, saaledes som Videnskaberne Zoologi, Botanik, Kemi og Fysik nu havde udviklet sig,

burde træffes en forandret Ordning af de lægevidenskabelige Studerendes Undervisning i disse Fag, saaledes at Universitetsprofessorerne fritoges for den dem i saa Hensende paahvilende Byrde, der maatte antages at kunne virke hæmmende for deres Meddelelse af højere Undervisning, og at Undervisningen af de lægevidenskabelige Studerende blev lagt over paa Docenter, der vare knyttede netop til dette Formaal, derunder til, som det i fornævnte Kanc. Skriv. af 23de April 1840 var udtalt, saa vidt muligt at indrette Forelæsningerne saaledes, at de bleve passende for dem, der havde bestemt sig til Lægevidenskabens Studium. Dersom det nu maatte forholde sig saaledes, at dette almindelige Spørgsmaal sprang frem, idet Undervisningen i Fysik blev ordnet, som af Professor Christiansen foreslaaet, vilde det foreliggende Spørgsmaal formentlig ikke kunne ordnes paa Grundlag af det mathematisk-naturvidenskabelige Fakultets anbefaling af Professor Christiansens Andragende for sig alene, hvorimod der syntes at maatte ønskes en Udtalelse af dette Fakultet om, hvorvidt en Bevilgelse af dette Andragende vilde have Konsekvenser for Undervisningen i Zoologi, Botanik og Kemi, og hvilke disse Konsekvenser da vare. Det vilde imidlertid være en Lettelse for Gjennemførelsen af Professor Christiansens Ønske i Henseende til den ham paahvilende Forelæsningspligt, hvis dette maatte kunne begrundes og betragtes som en for ham personligt tilstræbt Ordning i det Øjemed, at han kunde lade strængt videnskabelige Forelæsninger træde i Stedet for de af ham holdte Forelæsninger for de lægevidenskabelige Studerende.

Uagtet Professor Christiansen havde andraget om, at der maatte blive ansat en ny Lærer i Fysik ved Universitetet, vilde det dog ses, at dette hans Andragende i sin Udtryksmaade i det hele lod sig forene med Opfattelsen af det af ham rejste Spørgsmaal som et personligt Anliggende, ligesom han ogsaa forudsatte denne nye Lærer aflagt, ikke med Lønning, men med et Honorar. Saaledes som Kvæstor overhovedet kunde behandle Andragendet, nemlig som isoleret og uden Hensyn til Konsekvenser for Undervisningen for de lægevidenskabelige Studerende i Zoologi, Botanik og Kemi, vilde han da foreslaa det af Professor Christiansen nævnte Vederlag for Forelæsninger af 1600 Kr. optaget paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 under Universitetets Udgiftspost 7. a. 2, Til videnskabelige Formaalets Fremme ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed. Som Betegnelse for Anvendelsen af de 1600 Kr. vilde han tænke sig opført »Til Assistance for Professoren i Fysik, Dr. med. Christiansen«, idet det vilde være bekendt, at der i Forvejen under den nævnte Konto var indbefattet et Beløb af 1200 Kr. »til Assistance for Professoren i Mineralogi og Geologi«, af hvilket Halvdelen 600 Kr. ved Ministeriets Skrivelse af 14de Juni 1897 var tildelt en bestemt Videnskabsmand som Honorar for *Foredrag* og udbetaltes i Kvæsturen efter Attest fra Professor Ussing om, at Forelæsningen var afholdt. Angaaende den paatænkte Udvidelse af Forelæsningerne over Fysik bemærkede Kvæstor endvidere, at de tilkomne Forelæsninger, saa længe der ikke havdes noget fysisk Institut, maatte tænkes afholdte ved den polytekniske Lærestanstalt, hvis Direktør derfor syntes at burde tages paa Raad, inden der i saa Henseende blev truffet nogen Afgjørelse.

Da ogsaa de af Professor Christiansen foreslaaede nye Øvelser særlig

for Studiosi magisterii i Fysik maatte forudsættes afholdte ved den polytekniske Lærestanstalt, saa længe der ikke havdes noget fysisk Institut, fremtraadte formentlig ogsaa her et Spørgsmaal om at indhente en Udtalelse fra Lærestanstaltens Direktør. Med Hensyn til Fastsættelsen af Lønning for en Assistent ved disse Øvelser — der maatte forudsættes ledede af Professor physics, saaledes som det i Henseende til de medico-fysiske Øvelser udtrykkelig blev udtalt af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet, jfr. Univ. Aarb. f. 1898—99 S. 51 — var Professor Christiansen gaaet ud fra, at de paatænkte Øvelser maatte være videregaaende og mere varierede end Polyteknikernes Øvelser, hvilket maatte føre til, at Assistenten ved de nye Øvelser blev noget bedre lønnet end den hidtilværende fysiske Assistent. Assistenten ved den polytekniske Lærestanstalts fysiske Laboratorium var lønnet med 1400 Kr. om Aaret, og der var af Professor Christiansen foreslaaet en Lønning for en ny Assistent af 120 Kr. om Maanedet, men den herved udkommende aarlige Lønning af 1440 Kr. var en Lønningssats, der ikke var fremkommet i noget Forslag til de gjældende Lønningssatser for Universitetet og den polytekniske Lærestanstalt. Skulde derfor Professor Christiansens Tanke i dette Punkt gennemføres — og dette syntes kun at kunne anbefales — og det saaledes, at de ellers foreslaaede Lønningssatser bevarede, syntes Lønningen for den nye Assistent at burde foreslaas til 1500 Kr., at opføre paa Universitetets samlede Lønningssum.

Til den aarlige Drift af de paatænkte fysiske Øvelser for Studiosi magisterii var der ikke foreslaaet noget Tilskud. Dersom et saadant behøvedes, vilde det imidlertid være nødvendigt allerede nu at fremkomme med et Forslag derom, for at Lovgivningsmagten i sin Bevilgelse af disse Øvelser kunde vide, hvad den gik ind til. Skulde det være Mening, at de fornødne Driftsudgifter kunde afholdes af de allerede nu bevilgede Midler paa Budgettet for den polytekniske Lærestanstalt — i hvis Bygning det maatte forudsættes, at de nye Øvelser skulde afholdes, uagtet Andragendet heller ikke herom indeholdt nogen Udtalelse — vilde atter deraf fremgaa, at der var en uadskillelig Forbindelse imellem Gjennemførelsen af de foreliggende Forslag, inden et fysisk Institut havdes, og Lærestanstaltens Virksomhed. Men medens den fremtidige Drift af de nye Øvelser saaledes ikke var omtalt i Andragendet, var der i dette anholdt om en ekstraordinær Bevilling paa 20000 Kr., fordelt paa 5 Aar, til at grundlægge en fysisk Samling for Universitetet.

I sit Andragende herom var Professor Christiansen gaaet ud fra, at den polytekniske Lærestanstalt ejede den fysiske Samling, medens Universitetet næppe ejede et eneste fysisk Apparat. Uden at være tilbøjelig til en ørkesløs theoretisk Undersøgelse, skulde Kvæstor bemærke, at den saaledes fremsatte Opfattelse sikkert ikke var rigtig. Da der ved Finansloven for 1863—64 under den polytekniske Lærestanstalts Budget blev foretaget en Opgjørelse til Afløsning af de gjensidige Tilskud fra Lærestanstalten til Universitetet og fra Universitetet til Lærestanstalten, som indtil da havde fundet Sted, jfr. Rigsdagstidende 1862 Anhang A. Sp. 381—84, blev det med Hensyn til den fysiske Samling udtalt, at »Lærestanstalten overtager denne hele Samling, dog at der forbeholdes de Studerende ved Universitetet Adgang til

Samlingen paa sædvanlige Vilkaar, og at der forbeholdes Universitetet Ret til en forholdsmæssig Del af Samlingen for det iøvrigt ikke sandsynlige Tilfælde, at Samlingen ophæves eller adskilles fra Læreanstalten.« Medens Kvæstor særligt i Henseende til de under Opgjørelsen indbefattede Bygninger i Studiestræde og St. Pederstræde i sin Erklæring af 8de Februar 1886, jfr. Univ. Aarb. f. 1885—86 S. 267 ff., havde havt Lejlighed til at begrunde, at Læreanstalten end ikke havde erhvervet en egentlig Ejendomsret til dem, og medens han derfor angaaende de historiske Forudsætninger for hin Finanslovpogjørelse kunde henvise til det i den nævnte Erklæring fremsatte, skulde han i Henseende til den Opfattelse, at Læreanstalten var »Eneejer« af den fysiske Samling, her kun bemærke, at en saadan Opfattelse ikke engang havde Støtte i de i Finanslovsforslaget anvendte Udtryk. Det var en *budgetmæssig* Ordning af den fysiske Samlings Forhold, der indtraadte ifølge Finansloven for 1863—64, nærmere saaledes at Bevillingerne til den helt gik ind under Læreanstaltens Budget, og at det Eforiregnskab, som Professor physices indtil da havde at aflægge for det aarlige Universitetstilskud til Samlingen, bortfaldt med dette Tilskud, medens derimod Spørgsmaalet om Universitetets Ejendomsret til Samlingen blev henstaaende til fremtidig Afgjørelse, hvis en saadan nogensinde skulde behøves. I Renter af det Kratzensteinske Legat og det Fuirenske Legat oppebar Læreanstalten da ogsaa fremdeles Indtægter, der ifølge Tilblivelse vare saaledes knyttede til Universitetet, at dettes Udtræden af Ejendomsforholdet til den fysiske Samling havde maattet fremkalde et Spørgsmaal om, hvorledes der fremtidig vilde blive at forholde med de nævnte Legatindtægter.

Det var formentlig let forstaaeligt, at der i Forbindelse med Spørgsmaalet om nye Forelæsninger og nye Øvelser for Studiosi magisterii i Fysik maatte blive Spørgsmaal om Anskaffelse af Instrumenter særlig i de nævnte Universitetsojemed, men det maatte undersøges, hvorvidt det af den Grund var rigtigt eller endog kun muligt, at gjøre nogen Forandring i den for den fysiske Samling bestaaende administrative Ordning, saa længe der ikke havdes et fysisk Institut under Universitetet. Der var i det foreliggende Andragende ikke givet nogen Antydning af, at dets Bevilgelse umiddelbart skulde have til Følge en Tilvejebringelse af nyt Lokale og nye Driftsomkostninger. Om nu ogsaa de nye Instrumenter som Følge deraf bleve at opstille i den polytekniske Læreanstalts Bygning og at vedligeholde af den ved Finansloven for 1897—98 i Læreanstaltens Budget opførte Udgiftskonto 4, Til den fysiske Undervisning, under a., Instrumentsamlingens Vedligeholdelse og Forøgelse, vilde det uden Modstrid hermed kunne tænkes, at de for de nu foreslaaede 20000 Kr. anskaffede Instrumenter bleve at bogføre som bestemte til at afgives til Universitetet, saa snart der fra dettes Side maatte blive stillet Fordring derom. Dog maatte det vistnok erkjendes, at en saadan Aflevering vilde kunne komme Læreanstalten meget utilpas, dersom der blandt de for Universitetets 20000 Kr. anskaffede Instrumenter maatte vise sig at være saadanne, som vare nødvendige for Undervisningen af Polyteknikere eller for Læreanstaltens Professor under hans videnskabelige Studier. I intet Tilfælde kunde Kvæstor dog tænke sig, at

Professoren i Fysik, saa længe han var nødsaget til at opstille Universitetsinstrumenterne i Anstaltens Samling og til at vedligeholde dem for Anstaltens Bevilling, kunde for den nye Instrumentbevillings Vedkommende være unddraget den administrative Ordning for Lærestalten, der havde sit Udtryk i dens Reglement af 23de Juli 1894 II. § 1, hvorefter Direktøren havde det almindelige Tilsyn med Undervisningen og det dertil bestemte Materiel og i saa Henseende kunde forlange de fornødne Oplysninger af Lærerne.

Hvorledes Professor Christiansen havde tænkt sig dette Forhold ordnet, kunde ikke ses af hans Andragende. Da der imidlertid i dette ganske saas bort fra den polytekniske Lærestalt, kunde det sikkert antages, at Bevillingen af 20000 Kr. til Instrumenter var tænkt opført paa Universitetets Budget ligesom Bevillingen til en ny Lærer og en ny Assistent. Dersom Meningen hermed skulde være at unddrage de nyanskaffede Instrumenter fra de Administrationsudgifter, der ellers gjaldt for den fysiske Instrument-samling, saaledes at de i denne skulde udgjøre en Universitetsenclave, vilde der opstaa en Uklarhed i Kompetenceforholdene, der ikke kunde anbefales. Grunden til dog at optage de omspurgte 20000 Kr. til Instrumenter paa Universitetets Budget skulde da være den, at disse Instrumenter som bestemte til Undervisning af Studiosi magisterii og i det hele til den højere Undervisning i Fysik ikke vedkom Lærestalten, men heri vilde der være en Misforstaaelse. Da der paa Finanslovsforslaget for 1897—98 blev foreslaaet og opnaaet Forhøjelser af den polytekniske Lærestalts Konti for den fysiske Undervisning, derunder til Instrumentsamlingens Vedligeholdelse og Forøgelse, var det i Begrundelsen af dette Forslag, jfr. Rigsdagstidende 1896—97 Tillæg A. I. Sp. 1015—16, blandt andet fremhævet, at ogsaa de Studerende ved Universitetet, som forberedte til Magisterkonferenser i de matematisk-naturvidenskabelige Fag, modtog deres Undervisning i Fysik i Lærestalten, »som saaledes omfatter hele Landets højere Undervisning paa dette Omraade«. Ligeledes blev det her udtalt, »at den fysiske Instrumentsamling ikke uden en forøget aarlig Bevilling som den foreslaaede vil kunne holdes paa Højden med Nutidens Videnskab, idet Lærerne maa kunne sættes i Stand til stadig at forøge Samlingen med saadanne Instrumenter, som ere fornødne dels til at fortsætte videnskabelige Undersøgelser, dels til Demonstrationer af de nyeste Opdagelser og Opfindelser«. Altsaa havde Hensynet til Undervisningen af Studiosi magisterii og til Videnskabens nyere Udvikling allerede her været paa Bane som en Grund til forøget Anskaffelse af Instrumenter, men under den polytekniske Lærestalts Budget, og skulde der i dette Punkt ske en Forandring, saaledes at den foreslaaede ekstraordinære Anskaffelse af Instrumenter blev optaget under Universitetets Budget, vilde det formentlig skyldes Lovgivningsmagten at fremhæve den Forbindelse, der var mellem dette Forslag og det paa Finansloven for 1897—98 under Lærestaltens Budget vedtagne. Det forekom imidlertid Kvæstor, at ingen Forklaring vilde kunne hjælpe paa den Inkorrethed, som vilde være forbundet med en Optagelse paa Universitetets Budget af en Bevilling til fysiske Instrumenter, saa længe der ikke havdes noget fysisk Institut under Universitetet, og at en Fordeling paa Universi-

tetets og Læreanstaltens Budgetter af de Bevillinger, der vare fornødne for den selv samme fysiske Instrumentsamling, vilde være i Strid med den Bestemmelse om Sammenlægning af saadanne Bevillinger, som Regering og Rigsdag bleve enige om paa Finansloven for 1863—64.

Med Hensyn til den i Andragendet givne Oversigt over Universitetets Adgang til fysiske Instrumenter bemærkede Kvæstor, at han ikke kunde se nogen Grund til her at udelade de Instrumenter, der vare anskaffede enten for de ved Finansloven for 1899—1900, jfr. Rigsdagstidende 1898—99 Tillæg A. Sp. 1077—78, extraordinært under Universitetets Udgiftspost 3. r. bevilgede 3221 Kr. til Instrumenter og Apparater for medico-fysiske Øvelser, eller for de aarlige ordinære Bevillinger til disse Øvelsers Drift. Som det vilde erindres, bleve disse Øvelser installerede i et Lokale i Universitetets kemiske Laboratorium, og denne Omstændighed, der maatte være en Grund til at holde disse Øvelser borte fra den polytekniske Læreanstalts Budget, syntes ogsaa at maatte kunne bevirke, at den til dem anskaffede Instrumentsamling opfattedes som Universitetets Særeje. I Andragendet var denne Samling ikke bleven nævnt.

Kvæstor bemærkede derhos, at naar Professor Christiansen opgav at behøve 2000 Kr. til nye Instrumenter for de planlagte nye Forelæsninger og Øvelser i Fysik, dels til Apparater og Installationer til Indretningen af disse Øvelser, vilde det maaske være ønskeligt, om Beløbet i sidstnævnte Øjemed kunde blive særligt opgivet og dermed holdt ude fra den ønskede Bevilling til Instrumenter, saaledes som det skete i Finanslovsforslaget for 1899—1900, jfr. l. e., i den da søgte Bevilling. Den i Andragendet givne Forklaring syntes iøvrigt ikke at kunne efterlade nogen Tvivl om den Retning, i hvilken en eventuel extraordinær Bevilling vilde blive anvendt, og navnlig syntes det af Andragendet at fremgaa, at det ikke var Meningen at anskaffe in duplo saadanne Instrumenter, som den fysiske Instrumentsamling allerede besad. Dette vilde da styrke den Forudsætning, hvorfra Kvæstor var gaaet ud, nemlig at det var Meningen, til de nye Forelæsninger og Øvelser i Fysik at benytte den polytekniske Læreanstalts Lokale og den i Anstalten beroende fysiske Instrumentsamling ligesom ogsaa den til denne Samling under Læreanstaltens Budget givne Bevilling, alt saa længe indtil et fysisk Institut under Universitetet maatte kunde træde i Virksomhed, men iøvrigt ogsaa, selv om et saadant Institut aldrig maatte blive oprettet. Hvis dette da var Meningen, laa heri tillige en Berettigelse for ham til at have behandlet den foreliggende Sag, som sket var, uden Fastholden af den i Andragendet udtalte Forudsætning om Oprettelsen af et fysisk Institut, om end ikke i den nærmeste Fremtid. Dersom derimod Andragendet virkelig var knyttet til Oprettelsen af et fysisk Institut som sin Forudsætning, vilde det, som forrest i denne Skrivelse bemærket, ikkun kunne behandles i Forbindelse med det derom fremsatte Forslag, nemlig som indeholdende Overgangsbestemmelser til dettes Gjennemførelse. At de paagjældende Ytringer om et eventuelt fysisk Institut vare fremkomne i Andragendet, havde vistnok iøvrigt sin naturlige Forklaring i et Ønske om at afværge, at de nu foreslaaede Foranstaltninger bleve en Hindring for Oprettelsen af et saadant Institut. Den Fare for Gjennemførelsen af et fysisk

Institut, der laa i, at man ogsaa under de bestaaende Forhold syntes at kunne indrette sig efter Videnskabens Udvikling og de Studerendes Krav, vilde imidlertid ikke kunne fjernes blot ved at nævne et fysisk Institut som Maalet uden nærmere Forklaring, hvorimod en saadan Antydning kunde fremkalde Ængstelse hos Lovgivningsmagten for, at en Bevilgelse af det ansøgte vilde kunne faa uventede Konsekvenser.

I Skrivelse af 14de November 1900 til Ministeriet bemærkede *Konsistorium*, at det efter Modtagelsen af Kvæstors Erklæring havde anmodet Professorerne, Dr. med. & phil. Jul. Thomsen, Dr. med. Christiansen og Dr. jur. Deuntzer om at tage fornævnte Sag under Overvejelse i Forbindelse med Sagen om Opførelse af et fysisk Institut; dette Udvalgs Forhandlinger havde ført til, at Professor Christiansen havde afgivet en Erklæring, hvori han udtalte, at han ansaa det for rigtigt at udsætte Spørgsmaalet om Bygning af et fysisk Institut, men indtrængende bad om, at de i hans Skrivelse af 4de Maj s. A. omtalte Foranstaltninger maatte blive gennemførte. Sagen havde derefter paany været forhandlet i Konsistorium, hvor Professor Jul. Thomsen, der tillige var den polytekniske Lærestalts Direktør, havde erklæret, at han ikke havde noget at erindre imod, at Instrumenterne opførtes paa Lærestaltens Budget.

Efter Konsistoriums Indstilling blev der til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovsforslaget for 1901—1902 stillet Forslag om følgende Bevillinger paa Universitetets Budget: under Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, 1500 Kr. som Lønning for en Assistent ved fysiske Øvelser, særlig bestemte for Studiosi magisterii, og under Udgiftspost 7. a. 2., til videnskabelige Formaals Fremme ifølge særlig Bevilling til bestemte Personer eller Øjemed, 1600 Kr. til Assistance for Professoren i Fysik, samt paa den polytekniske Lærestalts Budget under Udgiftspost 4. a., den fysiske Instrumentsamlings Vedligeholdelse og Fornyelse, 4000 Kr. som 1ste Del af en 5aarig Bevilling paa ialt 20000 Kr. til Anskaffelse af en fysisk Instrumentsamling, særlig beregnet paa Studiosi magisterii i Fysik, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 345—48 og 555—58. Forslagene bleve ikke tiltraadte af Folkethingets Finansudvalg og tagne tilbage under de mundtlige Forhandlinger i Folkethinget, jfr. Folkethingstidende s. A. Sp. 2483—84, for at gjenoptages til Finanslovsforslagets 3die Behandling, ved hvilken Forslagene blive forkastede, jfr. Rigsdagstidende s. A. Tillæg B. Sp. 1097—1100 og 1349—52 samt Folkethingstidende s. A. Sp. 4197 og 4327.

6. Laboratoriet for Histologi og Embryologi.

Forhøjelse af Laboratoriets Annuum og Ansættelse af en Assistent m. m.

Fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 8de Juni 1900 et Andragende fra midlertidig Docent, Dr. R. S. Bergh om Bevillinger til det af ham bestyrede Laboratorium for Embryologi og Histologi.

Dr. Bergh oplyste i sit Andragende, at i de 10 Aar, der vare hængaaede, siden han var bleven ansat til at holde Forelæsninger i Histologi

og Embryologi, var denne Undervisning stadigt blevet udvidet, og særligt gjaldt dette i de sidste 3 Aar, i hvilke der havde været bevilget et særligt Lokale dertil. Undervisningen var oprindelig fra hans Side nærmest tænkt at skulle ydes de naturhistoriske Studerende; men efterhaanden havde der foruden disse bestandig meldt sig et anseligt Antal af andre Studerende, særlig lægevidenskabelige, og Antallet af Deltagere havde været i stadig Stigen, saaledes at Laboratoriet i de to sidste Halvaar havde huset 24 Praktikanter i hvert. Som Følge heraf, da Dr. Bergh troede at gjøre Nytte ved at give Undervisningen saa udstrakt og ønskede at kunne vedblive hermed, fremkom han med følgende Andragende.

For det første søgte han om en Forstørrelse af Lokalet, der ved dets Knaphed havde været ret hæmmende i flere Retninger. Saaledes havde de Studerende meget jævnlig maattet sidde for tæt sammen, og alt var saa overfyldt og bepakket, at der ingen ordentlig Plads havdes til Akvarier, Terrarier og deslige, hvilket det var overmaade uheldigt at maatte undvære. En saadan Forstørrelse af Lokalet kunde lettest og simplest opnaas ved, at der indtoges til Laboratoriet en Etage til i samme Hus, hvor Undervisningen fandt Sted. Dernæst ønskede han at faa bevilget en Sum til Assistance, saa at en yngre Mand paa forskjellig Maade kunde være behjælpelig ved Undervisningen. Han havde hidtil maattet bestride denne ganske uden Hjælp, men dette havde, saaledes som den havde været drevet hidtil, taget ham uforholdsmæssig Tid og hæmmet hans eget videnskabelige Arbejde mere og mere, noget han i høj Grad maatte beklage. De sidste 5 Fjerdingaar havde han derfor fundet sig foranlediget til privat at engagere en ældre Studerende til at skaffe til Veje en Samling mikroskopiske Præparater til Udlevering til de Studerende, saaledes at de kunde beholde dem — noget, der var almindelig Brug paa anatomiske Institutioner. Men det vilde være i høj Grad ønskeligt, om han ogsaa kunde tage nogen Del i Undervisningen, og om der blev bevilget en Sum til Lønning herfor. Hvis dette ikke skete, saa Dr. Bergh kun to Muligheder for sig i Længden; enten at maatte indskrænke Undervisningen eller at maatte renoncere paa at faa noget synderligt videnskabeligt Arbejde udrettet, og begge Dele syntes ham lidet ønskelige.

Dr. Bergh ansøgte derfor om, at der søgtes bevilget følgende Tillæg: til forøget Husleje 400 Kr. og dermed forøgede Udgifter til Gas og Brændsel 200 Kr., ialt 600 Kr., samt Lønning til Assistance 800 Kr., og en Gang for alle 1300 Kr., nemlig til Montering af det nye Lokale 600 Kr., til Indlægning af Vand og Gas i disse samt Istandsættelse af samme 300 Kr. og til Anskaffelse af Mikroskoper og Forøgelse af Haandbibliotheket 400 Kr.

Fakultetet anbefalede varmt Dr. Berghs Andragende, der tillige blev anbefalet i Erklæringer fra Professorerne, Dr. C. Lange, Dr. Chievitz og Dr. Faber, der udtalte, at Dr. Berghs Undervisning netop for de lægevidenskabelige Studerende havde vist sig at have stor Betydning, ikke blot fordi deres Undervisning i Mikroskopi blev fremhjulpen derved, at de foruden at søge de overfyldte Fakultetskursus tillige kunde ty til Dr. Berghs Kursus, men ogsaa fordi dette var det eneste, der frembød Lejlighed til Indsigt og Øvelse i komparativ Histologi og Embryologi.

I den af Universitetets Kvæstor under 8de Oktober 1900 afgivne Erklæring bemærkedes følgende. Ved kgl. Resolution af 6te Maj 1889 blev der tillagt Dr. Bergh et Honorar for at holde Forelæsninger og Øvelser i Histologi af den til Ministeriets Disposition værende Sum under Universitetets Udgiftspost 7 a. Af denne samme Sum blev der ved kgl. Resolution af 3die April 1895 bevilget et aarligt Beløb af 400 Kr. til Driftsomkostninger ved den nævnte Undervisning, og dette Driftsbeløb blev paa Finansloven for 1897—98, jfr. Rigsdagstidende for 1896—97 Tillæg A. Sp. 991—92, ved særlig Bevilling under Udgiftspost 7. a. 2. forøget med 500 Kr. aarlig, nemlig 300 Kr. til Leje af et Rum i en af Ministeriets Gaarde i Stormgade og 200 Kr. til Gas, Ildebrændsel og Belysning i det lejede Lokale. Samtidigt hermed blev der ved nævnte Finanslov paa Universitetets Udgiftspost 7. k. ekstraordinært bevilget 1800 Kr., nemlig 700 Kr. til Anskaffelse af Inventar for ovennævnte Lokale og 1100 Kr. til 6 Mikroskoper. Under Henvisning til de i Dr. Berghs Andragende fremhævede Forhold bemærkede Kvæstor, at det i Anmærkningerne til Finanslovforslaget for 1901—1902 i Henseende til den foreslaaede Udnævnelse af Dr. Bergh som Professor extraordinarius, jfr. foran S. 702—3, — et Forslag, som iøvrigt ikke stod i nogen nærmere Forbindelse med det her foreliggende — var udtalt, at Undervisningen i Histologi og Embryologi var et nødvendigt Led i Universitetets Undervisning, og at det for Undervisningen i et saa omfangsrigt Fag som Zoologi var en Nødvendighed, at saa væsentlige Sider af Faget som de ovenfor nævnte havde en egen Lærer, udrustet med et eget Laboratorium. Allerede i Lighed med det under Udgiftspost 3. o. opførte psyko-fysiske Laboratorium, hvis Bestyrer var aflagt med Honorar under Udgiftspost 7. a., syntes derfor Laboratoriet for Histologi og Embryologi at burde have Plads under Universitetets Udgiftspost 3, de med Universitetet forbundne videnskabelige Samlinger og Laboratorier med Fradrag af Lønninger. Herefter vilde da formentlig Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, være at foreslaa forøget med 800 Kr. som Lønning for en Assistent ved Laboratoriet, medens der som en ny Underkonto under Udgiftspost 3. vilde blive at opføre »Laboratoriet for Histologi og Embryologi« med et aarligt Beløb af 1500 Kr. og et ekstraordinært Beløb af 1300 Kr., saaledes at i Forbindelse hermed de under Udgiftspost 7 a. paaregnede Driftsomkostninger ved Undervisningen i Histologi og Embryologi, ialt 900 Kr., inddroges under fornødent Hensyn til, at 400 Kr. heraf henhørte under den til Ministeriets Raadighed værende Sum.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 8de November 1900 til Ministeriet blev der til 2den Behandling af Finanslovforslaget for 1901—1902 i Folkethinget stillet følgende Forslag paa Universitetets Budget: Forhøjelse af Beløbet paa Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 800 Kr., Optagelse under Udgiftspost 3 af Underkonto u, Laboratoriet for Histologi og Embryologi, med 1500 Kr., samt tillige ekstraordinært med 1300 Kr. og Nedsættelse af Beløbet paa Udgiftspost 7 a 2 med 500 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 341—44.

Forslagene blev tiltraadte af Folkethingets Finansudvalg, vedtagne af Rigsdagen og Beløbene optagne paa Finansloven for 1901—1902.

7. Det geografiske Laboratorium.

I Skrivelse af 3die Juli 1900 til Kirke- og Undervisningsministeriet udtalte Konsistorium, at det tidligere havde modtaget Anmodning fra Professor, Dr. phil. Løffler om, at der maatte blive skaffet ham et eget Lokale til den geografiske Undervisning. Sagen var dog dengang blevet stillet i Bero, da man ventede at kunne faa tilvejebragt et saadant i en eventuel Nybygning paa den fra Bispegaarden erhvervede Grund. Efter Forhandling med Professor Løffler havde man nu som midlertidig Foranstaltning ment at kunne overlade ham Brugen af det i Universitetsbygningen værende Auditorium Nr. 7, som — med nogle mindre Ændringer, hvilke Bygningsinspektøren havde erklæret vilde kunne afholdes paa Bygningskontoens Vedligeholdelsessum — efter Professor Løfflers Skjøn vilde blive vel skikket til den geografiske Undervisning. Konsistorium havde dog betinget sig, at Auditoriet, for saa vidt det maatte blive nødvendigt i Examenstiderne, ogsaa kunde benyttes til Forelæsninger m. m. Konsistorium indsendte derhos et af det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet anbefalet Andragende fra Professor Løffler om, at der til Anbringelse i Auditoriet af 2 Bogskabe og en bevægelig Tavle maatte blive bevilget et Beløb af 150 Kr. samt til den geografiske Undervisning et Beløb af 300 Kr. aarlig for derved efterhaanden at kunne skabe en tidssvarende Studiesamling, derunder indbefattet et Haandbibliothek af de for Undervisningen vigtigste geografiske Værker, hvilket nu fuldstændigt manglede.

Efter Konsistoriums Indstilling blev der paa Finanslovforslaget for 1901—1902 paa Universitetets Udgiftspost 3 optaget en ny Underkonto: 3. s., det geografiske Laboratorium, med 300 Kr. samt tillige ekstraordinært et Beløb af 150 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1143—44. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbene optagne paa Finansloven for 1901—1902.

8. Det statistiske Laboratorium.

Under 10de November 1900 udbad Kirke- og Undervisningsministeriet sig Konsistoriums Erklæring over et Andragende fra de statsvidenskabelige Professorer, dels om en Bevilling af 300 Kr. paa Tillægsbevillingslovforslaget for 1900—1901 paa Universitetets Udgiftspost 3 m., det statistiske Laboratorium, dels om, at det paa samme Udgiftspost opførte aarlige Beløb af 1500 Kr. maatte blive foreslaaet forhøjet med 300 Kr. til 1800 Kr. paa Finanslovforslaget for 1901—1902.

I Andragendet bemærkedes, at Laboratoriet efter Opfordring fra Præsteforeningen i Løbet af Sommeren 1900 havde bearbejdet et udførligt Materiale til Belysning af Præsteembedernes økonomiske Tilstand, og at Beretningen i det væsentlige var færdig og trykt. Til denne Bearbejdelse var der medgaaet c. 300 Kr., og da der i Forvejen var ikke saa faa Krav paa Laboratoriets Kasse, ansøgte der om, at der paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901 maatte blive søgt Bevilling for det nævnte Beløb. Tillige henstilledes det, om det ikke skulde være muligt, at den aarlige Bevilling til

Laboratoriet blev forhøjet med 300 Kr., for at Laboratoriet bedre kunde blive sat i Stand til at løse sin Opgave. Under den hele Bevægelse, som i den senere Tid var bleven rejst for at reformere Universitetsstudierne, var det for deres Fags Vedkommende blevet de statsvidenskabelige Professorer mere og mere klart, at der maatte lægges saa stor Vægt som muligt paa Undervisningen paa Laboratoriet, hvis Lokaler og Bogsamling da ogsaa allerede nu bleve benyttede i meget betydelig Grad. Tillige var der blevet lagt ikke saa lidt Beslag paa Laboratoriet udefra, idet der stadigt var sket Henvendelse til det om Løsning af denne eller hin Opgave, og da den Arbejdskraft, de Studerende stillede til Raadighed, fortrinsvis maatte benyttes umiddelbart til deres egen Undervisning, var der foruden Assistenten væsentlig kun de faa Studerende, der havde Statistik som Hovedfag, som paa et mere fremrykket Stadium kunde tage Del med i Løsningen af disse Opgaver, medens man iøvrigt maatte søge Arbejdet udført for Betaling. Der skete saaledes jævnlig Henvendelse fra Udlandet, dels fra private Personer, dels fra offentlige Institutioner, angaaende sociale og økonomiske Forhold i Danmark, og Besvarelsen af disse Spørgsmaal krævede sædvanligvis megen Tid. Men særlig var det dybere gaaende statistiske Undersøgelser, der var Tale om. Af saadanne skulde nævnes for Aaret 1900, foruden Undersøgelsen af Præsteembeders økonomiske Kaar, en Undersøgelse af Vejninger af Roer, udført paa Foranledning af Bestyrelsen for »Statens ambulante Rodfrugtforsøg«, med det Formaal at finde de Nøjagtighedsgrænser, som maatte udkræves ved Bedømmelsen af Høstens Udfald for de enkelte Varieteters Vedkommende; endvidere de forberedende Arbejder til en Statistik over Landbrugets Forsikringer, foretagne efter Opfordring af Komiteen for Pariserudstillingen; dernæst paa Initiativ af Sygekassenævnet en Bearbejdelse af Begravelseskassernes Medlemmers Aldersfordeling med den nu iværksatte gjensidige Forsikring af Begravelseskasser for Øje, samt en Huslejestatistik for Kjøbenhavn, til Paavisning af Forandringerne i de senere Aar i Huslejen for mindre Lejligheder. Af ældre Undersøgelser, foranledigede ved forskellige Institutioner, skulde fremhæves en dansk Skolestatistik, en Undersøgelse om Præliminaristers akademiske Uddannelse, Hyppigheden af Talelidelser og af Døvstumhed, samt en Bearbejdelse af et meget stort Materiale til Belysning af Skolebørnenes Tænder. Paa Laboratoriets egen Foranstaltning var der foretaget en statistisk Undersøgelse af Skolebørns Haar og Øjenfarve, af Arbejdslønnen paa Landet og af Elitearbejdernes Forbrug, til hvilken sidste Undersøgelse der paa Finansloven for 1894—95 blev bevilget Laboratoriet 500 Kr. Man havde tillige ladet det være sig magtpaaliggende at udvide Bogsamlingen saa meget som muligt, dels med ældre dansk Litteratur, dels med nyere nationaløkonomiske Værker, for at skaffe de Studerende Adgang til nogenlunde alsidig Læsning; men skjønt Bogsamlingen havde modtaget ikke faa Gaver, havde det i den senere Tid ofte været nødvendigt at give Afkald paa betydningsfulde Hjælpemidler indenfor den stærkt voxende nationaløkonomiske Litteratur.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 13de November 1900 til Ministeriet fornævnte Andragende.

Paa Tillægsbevillingslovforslaget for 1900—1901 blev stillet Forslag

om en Bevilling af 300 Kr. paa Universitetets Udgiftspost 3. m., det statistiske Laboratorium, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 3001—2; Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Tillægsbevillingsloven for 1900—1901. Til 2den Behandling af Finanslovsforslaget for 1901—1902 blev stillet Forslag om Forhøjelse af Beløbet paa fornævnte Udgiftspost med 300 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 351—54. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, vedtaget af Rigsdagen og Forhøjelsen optaget paa Finansloven for 1901—1902.

9. De lægevidenskabelige Instituter.

a. *Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi.*

Paa Finansloven for 1901—1902 blev der efter et af det lægevidenskabelige Fakultet og Konsistorium anbefalet Andragende fra Professor, Dr. med. C. J. Salomonsen ligesom i de foregaaende Finansaar bevilget et Beløb af 10000 Kr. til Raadighed for den serumtherapeutiske Afdeling for Universitetets Laboratorium for medicinsk Bakteriologi, for at den kunde blive sat i Stand til at fortsætte sin Virksomhed i Henseende til Fremstilling og Uddeling af antidifterisk Serum, jfr. Rigsdagstidende 1900—1901, Tillæg A. Sp. 1143—44.

— I Anledning af en Skrivelse fra fornævnte Laboratoriums Bestyrer om Forhøjelse af Forsikringssummen for Laboratoriets Inventarium fra 6500 Kr. til 30000 Kr., meddelte Ministeriet under 13de November 1900, efter Indstilling fra Konsistorium, Tilladelse til, at det erstattelige Inventarium i Laboratoriet for Fremtiden forsikredes mod Ildsvaade for et Beløb af indtil 30000 Kr., saaledes at den aarlige Assurancepræmie blev udredet under Universitetets Udgiftspost 9. b. 1, Skatter, Afgifter og Assurancepræmie.

— Under 10de Oktober 1900 indberettede Professor Salomonsen til Konsistorium, at der paa hans derom indgivne Andragende af Julius Skrikes Stiftelses Indtægter for Aaret 1899 var blevet bevilget fornævnte Laboratorium et Beløb af 5000 Kr., der vilde blive anvendte til instrumentel og anden Udstyrelse af en særlig Afdeling for pathologisk Physiologi, i hvilken der vilde blive afholdt experimentelle Kursus for yngre Medicinere.

b. *Forhøjelse af det paa Universitetets Udgiftspost 7. c. bevilgede Beløb til Professoren i Ophthalmologi som Godtgjørelse for det til Undervisningen fornødne Lokale, videnskabelige Apparater og Hospital.*

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 27de April 1900 et af Fakultetet anbefalet Andragende fra Professor i Ophthalmologi, Dr. med. J. Bjerrum, hvori han bemærkede, at Øjenklinikken i Havnegade som bekendt modtog gennem Professoren i Ophthalmologi et aarligt Tilskud af 1800 Kr. fra Universitetet for at stille sine Lokaler, sin Assistance og sit Materiel i Universitetsundervisningens Tjeneste, jfr. Rigsdagstidende 1898—99 Tillæg A. Sp. 1087—88. Dette Beløb ansøgte han om maatte blive søgt forhøjet med 1200 Kr. til 3000 Kr. Til Begrundelse

af sit Andragende udtalte han følgende: Den offentlige Klinik, der maatte opretholdes af Hensyn til Universitetsundervisningen, krævede store Lokaler; Lejen af disse samt af Auditoriet kunde anslaaes til 2400 Kr. om Aaret, det halve af Øjenklinikens Lejesum (4800 Kr.). Klinikens Udgifter til Assistance, til Lys, Varme, Medicin, Forbindingssager, Materiel og Inventar, vilde i høj Grad kunne formindskes, hvis den offentlige Klinik og Universitetsundervisningens Krav i disse Henseender bortfaldt. Lønningen af Klinikens 2 Lægeassistenter, hvis Arbejde saa at sige udelukkende vedkom den offentlige Klinik, idet de kun mødte ved denne, udgjorde alene et større Beløb end hele Universitetstilskudet, idet Assistenternes samlede Løn var 1820 Kr. om Aaret. Som Følge af de store Udgifter, som den offentlige Klinik og Universitetsundervisningen saaledes medførte, havde Øjenklinikken da ogsaa bestandig, som Hospital og Poliklinik, givet et betydeligt aarligt Underskud. Trods de 1800 Kr. aarlig fra Universitetet, hvorved Underskudet altsaa var formindsket med dette Beløb, havde der i de sidste 4 Aar været følgende Underskud ved Klinikens Drift: i 1896 3624 Kr., i 1897 2973 Kr., i 1898 4946 Kr. og i 1899 3100 Kr., altsaa gennemsnitlig ca. 3661 Kr. om Aaret, og Underskudet vilde antagelig blive betydeligt større i 1900. Disse Underskud vare altsaa dækkede af Professor Grut og Professor Bjerrum, saaledes at for sidstnævntes Vedkommende i de 4 Aar 1896—99 over Halvdelen af hans Lønning som Universitetslærer var medgaaet hertil.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 28de Juni 1900 til Ministeriet — hvori henvistes til, at det tidligere var oplyst, at der aarlig sparedes et betydeligt Beløb for Universitetet ved den gjældende Ordning, jfr. Univ. Aarb. f. 1898—99 S. 83, — blev der paa Finanslovforslaget for 1901—1902 stillet Forslag om, at det under Universitetets Udgiftspost 7. c., til Professoren i Ophthalmologi, Gødtgjørelse for det til Undervisningen fornødne Lokale, videnskabelige Apparater og Hospital, bevilgede Beløb af 1800 Kr. maatte forhøjes med 1200 Kr. til 3000 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1153—54.

Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og det forhøjede Tilskud optaget paa Finansloven for 1901—1902.

c. Aarlig Bevilling til Udgifter ved det psykiatriske Laboratorium paa Kommunehospitalet.

I Henhold til et fra Overlægen ved Kommunehospitalets 6te Afdeling, hvem det er overdraget som ordinær Docent at holde Forelæsninger over Psykiatri for de lægevidenskabelige Studerende, fremkommet Andragende om en ekstraordinær Bevilling paa 1500 Kr. til Anskaffelse af Instrumenter til histologiske Undersøgelser af Hjernen, da den patologisk-anatomiske Undersøgelse af Sektionsmaterialet ikke kunde ligge ganske hen, blev der paa Finansloven for 1899—1900 under Universitetets Udgiftspost 7. m. ekstraordinært bevilget det nævnte Beløb af 1500 Kr. til Anskaffelse af Instrumenter til den psykiatriske Klinik paa Kommunehospitalet, idet det var en Forudsætning for Bevillingen, at Kommunehospitalet stillede et særligt Laboratorium til Raadighed for den psykiatriske Klinik, jfr. Rigsdags-

tidende 1898—99 Tillæg B. Sp. 793—94 og Univ. Aarb. f. 1898—99, S. 83—84.

Der var saaledes tilvejebragt et psykiatrisk Laboratorium, men til dettes Drift raadede Docenten, Overlæge, Dr. med. A. Friedenreich ikke over nogen Bevilling, idet Hospitalsbestyrelsen betragtede de Undervisningsformaal, som Laboratoriet skulde søge at fremme, som sig ganske uvedkommende. Da der imidlertid i saa Henseende udfordredes et aarligt Pengebeløb, saavel til Fornyelse af Instrumenter, til Kemikalier og Glas m. v. som til manuel Assistance, ansøgte Dr. Friedenreich i et af det lægevidenskabelige Fakultet og af Universitetets Kvæstor anbefalet Andragende om, at der maatte blive tilvejebragt en aarlig Bevilling til Driften af det psykiatriske Laboratorium til Beløb af 1000 Kr., hvoraf 400 Kr. vare beregnede til at medgaa til Vedligeholdelse og Fornyelse af Instrumenter og Apparater, Anskaffelser af Smaating, Kemikalier m. m., medens 600 Kr. vare anslaaede at udfordres til manuel Assistance.

Universitetets Kvæstor bemærkede i sin Erklæring af 31te August 1900, at disse Beløb ikke kunde siges at være store i Forhold til Øjemedet, som i første Række var at fremstille histologiske Præparater til Brug ved Undervisningen og i anden Række at give yngre Videnskabsmænd Lejlighed til at udbytte det tilvejebragte Materiale. Da det fremdeles maatte anses for magtpaaliggende, at de Studerende under Undervisningen i Sindssygdomme paa Kommunehospitalet — det eneste Sted her i Staden, hvor denne Undervisning kunde erholdes — kunde faa Docentens Foredrag over de med Sindssygdomme følgende legemlige Tilstande anskueliggjort, kunde Kvæstor ganske tilraade Fakultetets Anbefaling for Andragendet. Bevillingen burde rettest under Hensyn til dens Tilknytning til Kommunehospitalet optages under Udgiftspost 7, og ikke under Udgiftspost 3, ligesom ogsaa Universitetets Ejendomsret til Laboratoriets Instrumenter og Præparater blev forbeholdt.

Paa Finanslovsforslaget for 1901—1902 blev opført som Universitetets Udgiftspost 7. m., til Udgifter ved det psykiatriske Laboratorium paa Kommunehospitalet 1000 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1155—58. Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Beløbet optaget paa Finansloven for 1901—1902.

d. Forhøjelse af Lønningerne for den kirurgiske Prosektor og for den kliniske Assistent ved den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse.

Fra det lægevidenskabelige Fakultet modtog Konsistorium under 1ste November 1900 et Andragende om, at *den kirurgiske Prosektors* Lønning maatte blive forhøjet fra 600 Kr. til 1200 Kr. Fakultetet bemærkede, at medens hans Virksomhed tidligere væsentlig indskrænkede sig til at assistere ved Examen og Operation, maatte han nu ikke blot assistere Professoren herved, men han maatte tillige, saa snart Operationsmaterialet var tilstrækkeligt dertil, selv holde Operationsøvelser med de Studerende. Det havde vist sig, at dette repræsenterede en betydelig Forøgelse i hans Arbejde, og der var derved indvundet en betydelig Udvidelse af de praktiske Operationsøvelser, der af Universitetet ydedes de Studerende. Fakultetet

mente derfor, at det vilde være ønskeligt, at Prosektoren blev stillet lige i Lønning med Fakultetets øvrige 4 Prosektorer, der hver blev lønnet med 1200 Kr. aarlig.

I Henhold til Konsistoriums Indstilling i Skrivelse af 8de November s. A. til Ministeriet blev der til 2den Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1901—1902 stillet Forslag om Forhøjelse af Universitetets Udgiftspost 1. d., den samlede Lønningssum, med 600 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg B. Sp. 339—42. Forslaget blev tiltraadt af Folkethingets Finansudvalg, vedtaget af Rigsdagen og Forhøjelsen optaget paa Finansloven for 1901—1902.

— I Skrivelse af 27de Januar 1900 udbad Ministeriet sig — ved at fremsende en Skrivelse med Bilag fra Inspektøren ved den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse angaaende blandt andet en Forhøjelse af den *den kliniske Assistent* ved Stiftelsen tillagte aarlige Lønning af 800 Kr. — Konsistoriums Erklæring, idet Ministeriet bemærkede, at der til 2den Behandling i Folkethinget af Forslaget til Finansloven for Finansaaret 1900—1901 af Ministeriet var blevet stillet Forslag om Forhøjelse af de ved det kgl. Frederiks Hospital ansatte faste Kandidaters Lønning fra 600 Kr. til 900 Kr. aarlig, hvilket Forslag var blevet tiltraadt af Folkethinget, jfr. Rigsdagstidende 1899—1900 Tillæg B. Sp. 461—62.

Konsistorium indstillede i Skrivelse af 14de Februar 1900 til Ministeriet, under Henvisning til en indhentet Erklæring fra Universitetets Kvæstor, at der, saafremt der til Behandlingen af Finansloven for 1900—1901 maatte blive stillet Ændringsforslag om Forhøjelse af § 21 VIII., den kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, med 300 Kr. til Forøgelse af Lønnen for Kandidaten, i Forbindelse dermed maatte blive stillet Ændringsforslag om Forhøjelse af Universitetets samlede Lønningssum, Udgiftspost 1. d., med 300 Kr. til Forøgelse af Lønnen for Assistenten i Klinik ved den nævnte Stiftelse.

Forslaget om Forhøjelse af sidstnævnte Assistents Lønning blev dog først optaget paa Finanslovforslaget for 1901—1902 med følgende Motivering. Ifølge Lønningsloven af 12te April 1902 blev der tillagt denne Assistent en aarlig Lønning af 600 Kr. foruden fri Bolig og Brændsel, hvilken Lønning ved Finansloven for 1894—95 blev forhøjet med 200 Kr. til 800 Kr. foruden fri Bolig, Brændsel og Belysning, jfr. Rigsdagstidende 1893—94 Tillæg B. Sp. 275—76, Sp. 1085—86 og Sp. 1353—54 (se Univ. Aarb. f. 1893—94 S. 411—12). Af Konsistorium og Universitetets Kvæstor var det nu, under Forudsætning af den foran under § 21 VIII nævnte Forhøjelse af Lønnen for Fødselsstiftelsens Kandidat, saaledes som for de faste Kandidater ved Frederiks Hospital, med 300 Kr. til 900 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1899—1900 Tillæg B. Sp. 461—62, indstillet, at Lønnen for Fødselsstiftelsens kliniske Assistent blev forhøjet med 300 Kr. til 1100 Kr. Det var i saa Henseende fremhævet, at det, saafremt Pengevederlaget for Fødselsstiftelsens Kandidat forhøjedes med 300 Kr. til 900 Kr. (deraf 100 Kr. til Middagsmad paa Vagtdage), vilde være meget vanskeligt at blive staaende ved den nnværende Lønning af 800 Kr. for bemeldte Assistent, thi denne Assistentplads var som Regel en Oprykningsplads for Kandidaten, og da der med begge Pladser var forbundet de samme Emolumenter, vilde i saa Fald

en Oprykning for Kandidaten føre til en Nedgang i Pengelønnen for ham med 100 Kr. Ved en Forhøjelse af den kliniske Assistents Løn til 1100 Kr. vilde derimod Afstanden imellem Kandidatpladsen og den kliniske Assistents Plads fremdeles blive 200 Kr., jfr. Rigsdagstidende 1900—1901 Tillæg A. Sp. 1135—36.

Forslaget blev vedtaget af Rigsdagen og Forhøjelsen optaget paa Finansloven for 1901—1902.

e. Forskjellige Sager.

Ved Ministeriets Skrivelse af 21de Juni 1901 blev der meddelt Tilladelse til, at det paa Universitetets Udgiftspost 4, til *særegne Udgifter ved det lægevidenskabelige Fakultet*, for Finansaaret 1900—1901 bevilgede Beløb 10370 Kr. maatte, særligt paa Udgiftspostens Underafdeling a. til ordinære Udgifter, derunder Brændsel, i det forrige kirurgiske Akademis Bygning og den med denne forbundne Ejendom paa Hjørnet af Bredgade og Fredericiagade, blive overskredet med 528 Kr. 95 Øre mod fornøden Forklaring i Regnskabsoversigten.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 8de Maj 1901 blev det tilladt, at Universitetets Udgiftspost 7. g., Bidrag til *poliklinisk Undervisning i Fødselsstiftelsen*, for Finansaaret 1900—1901 maatte overskrides med 51 Kr. 30 Øre.

VIII. Universitetets Forhold ud ad til.

1. Indbydelser til fremmede Universiteters Jubelfester.

Fra *Universitetet i Glasgow* modtog Københavns Universitet i Januar 1901 en Indbydelse til at lade sig repræsentere ved førstnævnte Universitets 450 Aars Jubelfest, der fejredes i Dagene den 12te, 13de og 14de Juni s. A. Københavns Universitet sendte ingen Repræsentant, men følgende Hilsen:

Rector Senatusque

Universitatis Hauniensis

Cancellario, Curiae, Senatui Amplissimis

Universitatis Glasguensis.

S. P. D.

Gratissimas Vestras accepimus litteras, quibus nos ad legatos mittendos invitastis, qui sacris sæcularibus ob natalem quadringentesimum quinquagesimum Academiae Glasguensis mox celebrandis interessent. Vellemus equidem, honorificentissimæ Vestræ voluntati obsequi nobis liceret, memores Scotorum Danorumque populos inde ab antiquis temporibus artis amicitiae vinculis inter se conjunctos fuisse atque etiam litterarum commercium non minimum prioribus saltem sæculis inter scholas utrorumque locum habuisse. Sed præter alia illud præcipue obstat, quod eo ipso tempore, quo feriae Vestræ celebrantur, omnes fere collegæ scholæ nostræ sollemni necessarioque publicorum examinum munere occupati erunt, a quo digredi non poterunt. Quare eum sic impediamur, quominus coram adsimus, nihil aliud nobis